

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

44—ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΑΔΙΟΥ—44

1927

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κ. Τριανταφυλλίδου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης υἱὸς τοῦ Ὀλόρου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π. Χ. ἐν Ἀλιμοῦντι, δήμῳ τῆς Ἀττικῆς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ὀλόρος ἦτο ἀπόγονος ὁμωνύμου τινὸς βασιλέως τῶν Θρακῶν, οὗτινος τὴν θυγατέρα — Ἥγησιπύλην καὶ αὐτὴν καλουμένην — εἶχε νυμφευθῆ ὁ ἔνδοξος Μαραθωνομάχος Μιλτιάδης. Οὕτως ὁ Θουκυδίδης κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Θράκης καὶ ἦτο συγγενὴς τοῦ Κίμωνος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης. Εἰς τὴν καταγωγὴν του αὐτὴν ὤφειλε τὰς πολλὰς κτήσεις, ἃς εἶχεν ἐν Θράκῃ, ἰδίᾳ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλη μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἀνήκων εἰς εὐγενῆ καὶ εὐπορον οἰκογένειαν ἔτυχεν ἐπιμελεημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας· διδασκάλους ἔσχε τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ἐπιφανῆ ῥήτορα Ἀντιφῶντα· πλὴν τούτων ἰσχυρῶς ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ σοφισταὶ Γοργίας καὶ Πρόδοκος καὶ ἄλλοι, οἵτινες συνέρρεον εἰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες τότε ἦσαν κέντρον τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ παίδευσις τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Τῷ 430 ἢ 429 ἐνόσησε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἐνσκήψαντος ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ, ἀλλ' εὐτυχέστερός πολλῶν ἄλλων διέφυγε τὸν θάνατον. Τῷ 424, ὅτε ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς Βρασίδας ἠπέλει νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁ Θουκυδίδης, ὅστις ὡς στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκετο ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ, διετάχθη νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀπειλουμένης Ἀμφιπόλεως· ἐπειδὴ δ' ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Βρασίδου, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν αὐτὴν ὑπεβλήθη εἰς ἔκουσίαν φυγῆν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς φυγῆς αὐτοῦ διέμεινεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, ὅπουθεν παρηκολούθει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου καὶ συνέλεγε μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας αὐτοῦ· φαίνεται δ' ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ πολλοὺς τόπους, οἵτινες ὑπῆρξαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ πάντως ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν· πρὸς τούτοις χρόνον τινὰ διέτριψεν ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀρχελάῳ.

Τῷ 404 ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα του· πόσον χρόνον μετὰ τὴν κάθοδον ἔζησε καὶ ποῦ καὶ πότε ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανεν αἰφνιδίως — ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λήγον ἔργον αὐτοῦ — ἐν Σκαπτιῇ ὕλῃ τῷ 397, τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ κομισθέντα εἰς Ἀθήνας ἐτάφησαν παρὰ τὰ μνήματα τοῦ Κίμωνος.

2. Ἡ ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ὁ Θουκυδίδης θεωρεῖται παρὰ πάντων ὡς ὁ μέγιστος τῶν ἱστορικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν δόξαν ταύτην ὀφείλει εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἣτις περιλαμβάνει τὰ γεγονότα τῶν εἴκοσι πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 411) καὶ εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτῶ βιβλία.

Ἐν τῷ **πρώτῳ** βιβλίῳ — ὅπερ χρησιμεύει ὡς εἰσαγωγή — ἀρχόμενος ὁ Θουκυδίδης τῆς ἱστορίας προτάσσει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατὰ τὴν σπουδαιότητα ὑπερέχει πάντων τῶν μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γεγονότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐπιχειρεῖ δὲ γ' ἀποδείξει τὴν γνώμην ταύτην παραβάλλων τὸν παρόντα πόλεμον ὄχι μόνον πρὸς πάντα τὰ ἀρχαῖα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Διεξέρχεται λοιπὸν κατὰ σειρὰν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, τὰς φήμας περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, τὰ συμβάντα μετὰ τὰ Τρωϊκά, τέλος τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ δεικνύει ὅτι πάντα ταῦτα ἐπράχθησαν ἀπὸ μικροτέρων δυνάμεων, διότι τότε ἡ Ἑλλὰς ἐστερεῖτο χρημάτων καὶ ναυτικοῦ, ἅτινα μόλις κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἠϋξήθησαν ἰκανῶς (κεφ. 1 - 23). Μετὰ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης διεξέρχεται τὰς αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἃς διαιρεῖ εἰς αἰτίας φανεράς καὶ αἰτίας ἀφανεῖς. Καὶ φανεράς μὲν λέγει α') τὸν ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμου πόλεμον τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων (κεφ. 24 - 55) καὶ β') τὴν ἀποστασίαν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ποτειδαίας καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων (κεφ. 56 - 66). Μετὰ ταῦτα γίνεται ἐξιτόρησις τῶν διασκέψεων καὶ ἀποφάσεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων (κεφ. 67 - 87). Ὡς ἀφανῆ δ' αἰτίαν λέγει τὴν μεγίστην αὔξησιν τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως, ἣτις ἐγένετο πρῶτον μὲν διὰ τῆς νειχίσεως τῆς πόλεως, δεύτερον δὲ διὰ τῆς ουστάσεως νέας ναυτικῆς συμμαχίας, ἣς κατέστησαν ἡγεμόνες, καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (κεφ. 88 - 118). Ἐν τοῖς λοιποῖς κεφ. 119 - 146 ἐξιτορεῖ τὰς διαπραγματεύσεις Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἐπίσημον κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Ἐν τῷ **δευτέρῳ** βιβλίῳ ἐξιτορεῖ ὁ Θουκυδίδης τὰ γεγονότα α') τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ πολέμου, ἦτοι: τὴν ἐπίθεσιν τῶν Θηβαίων κατὰ τῶν Πλαταιῶν, τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἀρχιδάμου εἰς τὴν

Ἀττικὴν, τὴν στρατείαν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῆς Πελοποννησίου καὶ τῶν συμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν ταφὴν τῶν πεσόντων ἐν Ἀθήναις, ἐν ἧ ὁ Περικλῆς ἐξεφώνησε τὸν περιφημον ἐπιτάφιον λόγον (κεφ. 1-46)· β') τοῦ δευτέρου ἔτους τοῦ πολέμου, ἦτοι: τὴν δευτέραν εἰσβολὴν τοῦ Ἀρχιδάμου εἰς τὴν Ἀττικὴν, τὸν λοιμὸν ἐν Ἀθήναις, τὴν στρατείαν τῶν Ἀθηναίων εἰς Πελοπόννησον, Ποτεΐδειαν, Ἀκαρνανίαν, Καρίαν καὶ Λυκίαν καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Ποτεΐδειας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (κεφ. 47-70), καὶ γ') τοῦ τρίτου ἔτους τοῦ πολέμου, ἦτοι: τὴν στρατείαν τοῦ Ἀρχιδάμου κατὰ τῶν Πλαταιῶν καὶ τὴν πολιορκίαν αὐτῶν, τοὺς ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ κατὰ τῶν Πελοποννησίων ἀγῶνας τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Φορμίωνος, τὸν ἐκ τοῦ λοιμοῦ θάνατον τοῦ Περικλέους, τὴν στρατείαν τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Σιτάλκου κατὰ τοῦ Περδίκκου, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, καὶ τὴν στρατείαν τοῦ Φορμίωνος εἰς Ἀκαρνανίαν (κεφ. 71-103).

Ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (III - VIII) ἐξιστορεῖ τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 428-411· δὲν συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ ὅλου πολέμου— διαρκέσαντος, ὡς γνωστόν, 27 ἔτη (431-404)—διότι αἰφνιδίως ἀπέθανε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ συνεχίζεαι ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς.

3. Αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδίδου.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ παρεμβάλλει ὁ Θουκυδίδης καὶ πολλὰς δημηγορίας· αὗται εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἀνδρῶν ἢ στρατηγῶν ἀπαγγελεῖσθαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις καὶ σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὰ ἱστορικά γεγονότα.

Αἱ δημηγορίαι χαρακτηρίζονται ὡς τὸ λαμπρότατον μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου· διότι περιέχουσι βαθεῖας σκέψεις περὶ πολιτικῆς, περὶ εἰρήνης, περὶ πολέμου, περὶ διοικήσεως καὶ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῶν κρατῶν· δὲν περιλαμβάνουσι δὲ αὐτολεξεῖ τοὺς λόγους τῶν ἀγορευσάντων, ἀλλ' ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτατα πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Αἱ δημηγορίαι διαίρουσιν κατὰ τὰ τρία εἶδη τοῦ δητορικοῦ λόγου εἰς τὸ πανηγυρικόν, τὸ δικανικόν καὶ τὸ συμβουλευτικόν· αἱ πλείεσαι ἀνήκουσι τῷ συμβουλευτικῷ εἶδει. Ἐν ταῖς δημηγορίαις διακρίνομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρία κύρια μέρη: τὸ *προοίμιον*, τὴν *πίστιν* (= ἀπόδειξιν) καὶ τὸν *ἐπιλογον*.

4. Δεκτικὸν τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης εἶναι ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου· ὡς ἐκ τούτου εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ ἔξω ἀντὶ

σύν, ἐς ἀντί εἰς, σσ ἀντί ττ (τάσσω, φυλάσσω, πράσσω), ρσ ἀντί ρρ (θαροῶ ἀντί θαρρῶ, θάρσος ἀντί θάρρος), κλήω ἀντί κλείω, μόλις ἀντί μόγις, ἐρῆμος -τροπαῖον -ἐτοιμος ἀντί ἔρημος -τρόπαιον -ἐτοιμος, ἐν τῇ πληθ. ὀνομαστ. τῶν εἰς -εὐς οὐσιαστικῶν τὴν κατάληξιν -ης ἀντί -εις (βασιλῆς ἀντί βασιλεῖς), πολλὰ ἐπιρρήματα συγκριτικά εἰς -ως (μειζόνως -χαλεπωτέρως ἀντί μείζον -χαλεπώτερον), ἐν τῷ γ' πληθ. προσ. τοῦ παθητικοῦ πρκμ. καὶ ὑπερσυντλ. τὴν κατάληξιν -αται, -ατο ἀντί τῶν περιφραστικῶν τύπων (τετάχαται -εφθάρταται -ετειτάχατο ἀντί τεταγμένοι εἰσι -εφθαρμένοι εἰσι -τεταγμένοι ἦσαν).

Ὑπὸ λεξιλογικὴν ἐποψὴν ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης ἔχει πολλὰς ἀρχαιοπρεπεῖς καὶ ποιητικὰς λέξεις (ἀχθηδὼν = ἀχθος, ἀκραιφνῆς ἀντί ἀκέραιος, ἀμφιδήριτος = ἀμφισβητήσιμος, ἐξαπιναιῶς, ἐπισπέρχειν τοιαῦτα κτλ.) ὡσαύτως εἶναι εὐρετῆς καὶ δημιουργὸς νέων λέξεων (κινδυνευτής, τολμητής, ἀποδημητής, μελλητής, ἐνερσις, ὀλόφυρσις, ξύλωσις κτλ.). Συχνάκις μεταχειρίζεται τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν ἀντί τῶν ἀντιστοίχων ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν (τὸ λυπηρόν, τὸ σῶφρον, τὸ ἄσπονδον -τὸ δεδιός, τὸ θαρσοῦν, τὸ βουλόμενον).

Ἐν τῇ συντάξει διακρίνονται πολλὰ ἰδιώματα καὶ ἐλευθερία μεγάλη ἢ βραχυλογία—δι' ἣν πολλάκις ὁ λόγος καθίσταται σκοτεινὸς καὶ δύσληπτος—τὰ ὑπερβατά, ἢ διεστραμμένη πλοκὴ τῶν λέξεων, ἢ συσσωρεύσεις τῶν μετοχῶν, ἢ κατὰ τὸ νοούμενον συντάξεις, αἱ ἀνακολουθίαι εἶναι συχναὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ὡσαύτως συχνὰ εἶναι παρ' αὐτῷ τὰ σχήματα τοῦ λόγου (ἀντίθεσις, παρίσωσις, ὁμοιοτέλετον, παρονομασία, ἀναφορά, ἀσύνδετα κτλ.), ἐν ᾧ τοῦναντίον τὰ σχήματα τῆς διανοίας (ἀποσιώπησις, ἀπορία κτλ.) σχεδὸν ἐλλείπουσιν. Αἱ περίοδοι μακραὶ καὶ δυσπαρακολούθητοι οὐσαὶ δὲν ἔχουσι τὴν ἔντεχον πλοκὴν τὴν μετὰ ταῦτα μορφωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[11]

A. ΠΡΩΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

1. *Ἐπίθεσις τῶν Θηβαίων κατὰ τῶν Πλαταιῶν.*

(Κεφ. 1-6)

Κεφ. 1.

ἄρχεται, ἱστορικ. ἐνεστ. = ἤρξατο = ἤρχισεν (ἐν ἔτει 431). — ἐνθὲνδε = ἐκ τοῦ ἐπομένου συμβάντος (δηλ. τῆς ἀπροσδοκίτου προσβολῆς τῶν Πλαταιῶν, ἣτις ἐξιστορεῖται ἐν κεφ. 2). — ἤδη, συναπτόεν τῷ ἄρχεται. — Ἄθ. καὶ Πελ. καὶ...ξυμμάχων, αἱ γενκ. συναπτάει τῷ ὃ πόλεμος. — ἑκατέροις, δηλ. Ἀθηναίαις καὶ Πελοποννησίαις· ἀντὶ τῆς γενκ. (ἑκατέρων) ἐτέθη δοτκ. (κατ' ἀναλογίαν τοῦ ξυμμαχεῖν καὶ τοῦ ἐπιθέτου ξύμμαχός τινι) πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συμπτώσεως τῶν δύο γενικῶν (τῶν ἑκατέρων ξυμμάχων). — ἐν ᾧ, δηλ. πολέμῳ. — οὔτε ἐπεμίγνυντο ἔτι ἀκηρυκτεῖ παρ' ἀλλήλους = οὔτε εἶχον πλέον ἐπιμιξίας πρὸς ἀλλήλους ἄνευ κήρυκος (ἄνευ δηλ. ἀσφαλοῦς συνοδείας)· τοῦτο λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πρότερον χρόνον, τὸν πρὸ τοῦ πολέμου, καθ' ὃν «ἐπεμίγνυντο ἀκηρυκτως». — κατασιάντες, δηλ. ἐς πόλεμον. — γέγραπται, δηλ. ὁ πόλεμος. — ἐξῆς = κατὰ σειράν. — κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα, ὁ Θουκ. διαιρεῖ τὸ ἔτος εἰς θέρος καὶ χειμῶνα· ὑπὸ τὸ θέρος ἐννοεῖ οὗτος τὴν θερμὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ἣτις ἐπιτρέπει τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, δηλ. τὸ ἔαρ, θέρος καὶ φθινόπωρον, ὑπὸ δὲ τὸν χειμῶνα ἐννοεῖ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔτους, τὴν ἀκατάλληλον πρὸς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἐποχὴν αὐτοῦ.

Κεφ. 2.

§ 1. τέσσαρα μὲν γὰρ κτλ., μετὰ τὴν παρενθετικὴν πρότασιν γέγραπται δὲ... χειμῶνα μεταβαίνει ὁ Θουκ. εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ διὰ τοῦ ἐνθένδε (ἐν κεφ. 1) δηλωθέντος συμβάντος. Κατὰ ταῦτα ἔ γὰρ = δηλαδή. — ἐνέμειναν = διετηρήθησαν. — αἱ τριακ. σπονδαί, αἵτινες ἐγένοντο μεταξύ Ἀθην. καὶ Λακ. τῷ 445 π. Χ. — ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἀργεῖ τότε... ἱερωμένης = ὅτε ἡ Χρυσὶς ἐν Ἀργεῖ ἦτο τότε ἱέρεια (τῆς Ἑρας) ὁ Θουκ. ὀρίζει τὴν ἑναρξιν τοῦ Πελοπ. πολέμου ὀνομάζων τὰς χρονολογίας τριῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων, τοῦ Ἀργους, τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Ἀργεῖοι ἠρίθμουν ἀπὸ τῶν ἱερείων, ὡς οἱ Σπαρτιάται ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν ἐφόρων καὶ οἱ Ἀθ. ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν ἐννέα ἀρχόντων. Ἐννοεῖται δὲ τὸ ἔτος 431 π. Χ. — πενήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη = 48 ἔτη. — Αἰνιοσίου ἐφόρου, δηλ. ὄντος = ὅτε ὁ Αἰνιοσίας ἦτο ἐφορος. — καὶ Πυθ. ἔτι τέσσαρας... ἄρχοντας Ἀθ. = καὶ ὅτε ὁ Πυθόδωρος ἔμελλε νὰ εἶναι ἄρχων τῶν Ἀθ. 4 μῆνας ἀκόμη. Ὅστε κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου, διότι οἱ ἄρχοντες κατετίθεντο τὴν ἀρχὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου. — ἅμα ἦρι ἄρχομ. = ἅμα τῇ ἐναρξί τοῦ ἔαρος. — βοιωταρχοῦντες = οἱ Βοιωτάρχοι, οἱ προϊστάμενοι τῆς Βοιωτικῆς ὀμοσπονδίας. Οὗτοι ἦσαν 11 — δύο ἐκ Θηβῶν (οἱ ἐνταῦθα μνημονουόμενοι) καὶ ἐννέα ἐκ τῶν λοιπῶν συμμαχικῶν πόλεων — καὶ εἶχον τὴν διεύθυνσιν τῶν πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν ὑποθέσεων τῆς ὀμοσπονδίας. — περὶ πρῶτον ὕπνον = κατὰ τὸν χρόνον τοῦ πρώτου ὕπνου. — ξὺν ὀπλοῖς = ἐνοπλοῖ. — Πλάταιαν, ὁ ἐνικ., ὡς συνήθως παρὰ Θουκ., ἀντὶ τοῦ πληθ. = Πλαταιάς. — τῆς Βοιωτίας, ἡ γενκ. δηλοῖ τὸ ἔθνος, οὐ μέρος εἶναι τὸ ἐς Πλάταιαν. — οὔσαν... ξυμμαχίδα, ἡ Πλάταια τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο μέλος τοῦ συνδέσμου τῶν Βοιωτικῶν πόλεων, ἀπεχωρίσθη δὲ τούτου, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Θηβῶν, καὶ ἐγένετο σύμμαχος τῶν Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 520 π. Χ.

§ 2-3. ἐπηγάγοντο δὲ, δηλ. αὐτοὺς = προσεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς. Διὰ τοῦ ἐπηγάγοντο δὲ — θέμενοι δὲ (§ 4) διακόπτεται ἡ ἐξιστόρησις τῆς εἰσβολῆς τῶν Θηβ. εἰς Πλαταιάς. — Πλατ. ἄνδρες = ἄνδρες ἐκ τῶν Πλαταιέων. — Ναυκλ. καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐπεξήγησις τοῦ ἄνδρες οὗτοι προΐσταντο τῆς ἐν Πλαταιαῖς ὀλιγαρχικῆς

μερίδος. — βουλόμενοι, μτχ. αἰτλγκ. — τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους, δηλ. τοὺς δημοκρατικούς. — διαφθεῖραι = νὰ φρονεύσωσι. — τὴν πόλιν Θηβ. προσποιοῖσαι = τὴν πόλιν νὰ καταστήσωσι φίλην τῶν Θηβ. — ἔπραξαν = διεπραγματεύθησαν. — τοῦ Λεοντιάδου = τοῦ υἱοῦ τοῦ Λεοντιάδου. — δυνατωτάτου = ἔχοντος μεγίστην ἐπιρροήν. — προιδόντες = ἐπειδὴ προεῖδον. — ὅτι... ἔσοιτο = ὅτι θὰ γείνη. — τὴν Πλάταιαν, ἀντικμ. τοῦ προκαταλαβεῖν. — διάφορον οὖσαν = ἐχθρὰν οὖσαν (ὡς συμμαχοῦσαν τοῖς Ἀθ.). — ἔτι ἐν εἰρήνῃ = εἰρήνης ἔτι οὐσης = ἐν ᾧ ἀκόμη ἦτο εἰρήνη. — καὶ τοῦ πολ. μήπω φανεροῦ καθεστῶτος (= ὄντος) = καὶ ἐν ᾧ ὁ πόλεμος δὲν ἦτο ἀκόμη φανερός. — ἡ = διὰ τοῦτο (δηλ. διὰ τὴν μὴ φανερὰν ἀκόμη ἔκρηξιν τοῦ πολέμου). — ῥᾶον = εὐκολώτερον. — ἔλαθον ἐσελθόντες = εἰσῆλθον χωρὶς νὰ ἐννοηθῶσι διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἐπανέρχεται εἰς τὸ ἐν § 1 ἐσηλθον. — φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας = διότι φρουρὰ δὲν ὑπῆρχε πρὸ τῆς πόλεως. Τοιαῦται φρουραὶ καθίσταντο μόνον κατὰ τὸν χρόνον τοῦ πολέμου.

§ 4. θέμενοι... τὰ ὄπλα = ἀφ' οὗ παρετάχθησαν. — τοῖς μὲν ἐπαγομένοις (= ἐπαγαγομένοις) = εἰς ἐκείνους μὲν, οἵτινες προσεκάλεσαν αὐτούς. Νοεῖται ὁ Ναυκλείδης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. — ὥστε... ἔχεσθαι καὶ ἰέναι ἔς = ὥστε εὐθύς νὰ ἐπιλαμβάνωνται τοῦ ἔργου (τοῦ φόνου δηλ. τῶν δημοκρατικῶν) καὶ νὰ εἰσορμῶσιν εἰς. — τῶν ἐχθρῶν, δηλ. τῶν δημοκρατικῶν Πλαταιέων. — γνώμην δὲ ἐποιοῦντο = ἐγίνωσκον δὲ = ἀπεφάσιζον δέ. — κηρ. χρήσασθαι ἐπιτηδείοις = νὰ κάμωσι φιλικὰς γνωστοποιήσεις διὰ τοῦ κήρυκος. — καὶ ἔς ξύμ... ἀγαγεῖν = καὶ νὰ παρακινήσωσι μᾶλλον τὴν πόλιν εἰς φιλικὴν συνεννόησιν (ἢ νὰ προσβάλωσιν αὐτήν). — καὶ ἀνεῖπεν = καὶ πράγματι (= καὶ) ἐκήρυξεν. — τις, δηλ. τῶν Πλαταιέων. — κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Β. = κατὰ τοὺς πατέρας θεσμοὺς πάντων ἑμοῦ τῶν Βοιωτῶν (καθ' οὓς οἱ Θηβ. ἦσαν ἡγεμόνες τῶν Βοιωτῶν). — ξυμμαχεῖν, δηλ. ἑαυτοῖς (τοῖς Θηβαίοις). — τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὄπλα = νὰ παρατάττηται (ὁ βουλόμενος δηλ. ... ξυμμαχεῖν) πλησίον τῶν. — νομίζοντες, προσδιορίζει αἰτιολογκ. τὴν γνώμην δὲ ἐποιοῦντο. — σφίσι... προσχωρήσειν τὴν πόλιν = ὅτι ἡ πόλις θὰ προσχωρήσῃ εἰς αὐτούς.

Κεφ. 3.

§ 1-3. Πλαταιῆς, περὶ τῆς καταλ. -ης ἀντί -εις βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 54.— ἔνδον = ἐντὸς (δηλ. ἐν τῇ πόλει).— ὄντας. καὶ. κατελιμμένην = ἔτι ἦσαν... καὶ ἔτι εἶχε καταληφθῆ. — ἐξαπιναιῶς = ἐξαίφνης.— καταδείσαντες = ἐπειδὴ πολὺ ἐφοβήθησαν.— καὶ νομίσαντες πολλῶν πλείους ἐσεληλ. = καὶ ἐπειδὴ ἐνόμισαν ἔτι εἶχον εἰσελθεῖ πολὺ περισσότεροι (παρ' ὅσοι πράγματι ἦσαν).— οὐ γὰρ ἐώρων, δηλ. αὐτοὺς = διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν αὐτούς.— ἐν τῇ νυκτὶ = κατὰ τὴν νύκτα.— πρὸς ξύμ. ἐχώρησαν = ἦλθον εἰς συνεννόησιν.— τοὺς λόγους = τὰς προτάσεις (τὰς διὰ τοῦ κήρυκος γενομένας).— δεξάμενοι, μετχ. χρονκ.— ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδ. οὐδὲν ἐνεωτέριζον (δηλ. οἱ Θηβαῖοι) = καὶ δι' ἄλλην αἰτίαν καὶ διότι πρὸς οὐδένα οὐδὲν ἐχθρικὸν ἐπραττον.— πρῶσοντες δὲ πῶς ταῦτα = ἐν ᾧ δὲ διεπραγματεύοντο τρόπον τινὰ ταῦτα.— ἐπιθέμενοι = ἐὰν ἐπιτεθῶσι.— κρατήσιν, δηλ. τῶν Θηβαίων = ἔτι θὰ γίνωσι κύριοι τῶν Θηβ.— τῷ πλήθει τῶν Πλ. οὐ βουλομένῳ ἦν = τὸ πλῆθος τῶν Πλ. οὐκ ἐβούλετο. Διὰ τοῦ πλῆθος τῶν Πλ. νοοῦνται οἱ δημοκρατικοὶ τῶν Πλατ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ὀλιγαρχικούς, οἵτινες ἤθελον νὰ προσχωρήσωσι τοῖς Θηβαίοις.— τῶν Ἀθ. ἀφίστασθαι = ν' ἀποστατώσιν ἀπὸ τῶν Ἀθ.— ἐδόκει, δηλ. αὐτοῖς.— ἐπιχειρητέα εἶναι, δηλ. τοῖς Θηβαίοις = ἔτι πρέπει νὰ προσβάλωσι τοὺς Θηβ. ὁ πλῆθ. ἀριθ. τῶν εἰς -τέος ῥήματ. ἐπιθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ συνήθης παρὰ Θουκυδ.— διορῶσοντες, μετχ. τροπκ.— τοὺς κοινούς τοίχους, δηλ. τῶν οἰκιῶν.— παρ' ἀλλήλους, συναπτέον τῷ ξυνελέγοντο = συνηθραίζοντο μεταξύ των.— ὅπως μὴ... φανεροὶ ᾧσιν (= ὀφθῶσιν) ἰόντες = ὅπως μὴ παρατηρηθῶσιν (ὑπὸ τῶν πολεμίων) ἔτι πορεύονται διὰ τῶν ὁδῶν.— καθίστασαν = ἐτοποθέτουν.— ἴν' ἀντὶ τείχους ἦ, δηλ. τοῦτο (τὸ καθίστασθαι ἀμάξας) = ἵνα τοῦτο χρησιμεύῃ ἀντὶ τείχους.— ἐξήρτουν = παρεσκευάζον.— ἦ = ὡς = καθῶς.— πρὸς τὰ παρόντα = πρὸς τὰς παρούσας περιστάσεις.

§ 4. ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν = κατὰ τὸ δυνατόν.— ἐτοιμα ἦν, κατ' ἔννοιαν = πάντα ἐτοιμα (= ἔτοιμα) ἦν = πάντα ἠτοιμάσθησαν.— φυλάξαντες = περιμείναντες.— ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὰ περιορθρον = τὸν χρόνον, ἔτε ἀκόμη ἦτο νύξ καὶ μάλιστα ἀκριβῶς βαθύς ὄρθρος.— ἐπ' αὐτούς, δηλ. τοὺς Θηβαίους.— ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρ.

οἷσι προσφέρωνται = ὅπως μὴ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Θηβ.). ἐχόντων περισσότερον θάρρος ἕνεκα τοῦ φωτός (τῆς ἡμέρας). — καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίνωνται, δηλ. οἱ Θηβαῖοι = καὶ (ὅπως μὴ) οἱ Θηβ. εὐρίσκωνται ἐν ὁμοίᾳ θέσει πρὸς αὐτούς. — ἀλλ' ἐν νυκτὶ... ὧσι = ἀλλ' ἵνα κατὰ τὴν νύκτα ἔχοντες περισσότερον φόβον ὡς κατώτεροι (αὐτῶν, δηλ. τῶν Πλ.). — τῆς σφ. ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν = ἕνεκα τῆς ἰδικῆς των (δηλ. τῶν Πλ.) ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν κατ' ἔννοιαν = διότι αὐτοὶ (οἱ Πλ.) γνωρίζουσι τὰ μέρη τῆς πόλεως. Ἡ ἔννοια: οἱ Πλ. ἐπέρχονται κατὰ τὴν νύκτα, χωρὶς νὰ περιμένωσι νὰ φανῇ ἡ ἡμέρα, διότι οἱ Θηβ. κατὰ τὴν νύκτα καταλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ φόβου καὶ μὴ γνωρίζοντες τὰ μέρη τῆς πόλεως ἤθελον φανῆ ἄσθενέστεροι τῶν Πλατ. ἐν ᾧ, ἂν οἱ Πλ. ἐπετίθεντο κατὰ τὴν ἡμέραν, πιθανὸν οἱ Θηβαῖοι θαρρυνόμενοι ὑπὸ τοῦ φωτός νὰ καθίστων τὴν νίκην ἀμφίβολον. — προσέβαλόν τε, ὁ τε = ἔθεν· ὡς ἀντικμ. τοῦ προσέβαλον νοητέον τὸ τοῖς Θηβαίοις τὸ αὐτὸ ἀντικμ. νοητέον καὶ εἰς τό: ἐς χεῖρας ἦσαν (= συνεπλέκοντο). — κατὰ τάχος = ταχέως.

Κεφ. 4.

§ 1-2. οἱ δέ, δηλ. οἱ Θηβαῖοι. — ἠπατημένοι = ὅτι εἶχον ἀπατηθῆ (ὑπὸ τῶν Πλαταιέων). — ξυνεστρέφοντο = συνεπυκνοῦντο. — ἐν σφίσιν αὐτοῖς = πρὸς ἀλλήλους. — ἢ προσπίπτειν = ἐκεῖ, ὅπου ἐκάστοτε ἐπετίθεντο (οἱ Πλατ.). — ἀπεωθοῦντο = ἀπέκρουον (οἱ Θηβ.). — καὶ δις μὲν ἢ τρις κτλ., παρατηρητέα ἡ ζωηρά ἐξικόνισις τῆς μάχης καὶ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῆς, ὁ τονικὸς χρωματισμὸς τῶν λέξεων καὶ ἡ ἰσότης τῶν μελῶν. — ἀπεκρούσαντο, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Πλατ.). — ἔπειτα = ἔπειτα δέ. — αὐτῶν τε προσβαλόντων καὶ τῶν γυν... κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων (= κραυγαζόντων καὶ ὀλολυζόντων)... κεράμφ (= κεράμοις) βαλλόντων = ἐπειδὴ αὐτοὶ προσέβαλον καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ δοῦλοι συγχρόνως ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἐκράυαζον καὶ ὀλόλυζον καὶ ἐκτύπων αὐτοὺς διὰ λίθων καὶ κεράμων. — καὶ ἕτεοῦ... ἐπιγενομένου = καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως βαγδαία βροχὴ ἔπεσε. — διὰ νυκτός = καθ' ἕλην τὴν νύκτα. — οἱ πλείους, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τὸ ὑποκ. οἱ Θηβαῖοι. — ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ = ἕνεκα τοῦ σκότους καὶ πηλοῦ. — τῶν διόδων,

ἐκ τοῦ ἄπειροι ὄντες=μὴ γνωρίζοντες τὰς διόδους.—ἢ χρη̄ σωθῆ-
ναι, ἀκριθέστερος προσδιορισμὸς τοῦ: τῶν διόδων=δι' ὧν (δηλ.
διόδων) πρέπει νὰ σωθῶσι.—καὶ γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ ἐν σκοτῶ.
—τελευτῶντος τοῦ μηνὸς=κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς (ὅτε ἐφθιεν
ἢ σελήνη—διότι οἱ μῆνες τῶν ἀρχαίων ἦσαν σεληνιαῖοι.—καὶ ὡς ἐκ
τούτου δὲν ὑπῆρχε σεληνιαῖον φῶς).—ἐμπεύρους, δηλ. τῆς πόλεως.
—διεφθίεροντο, ὁ τρόπος τῆς ἀπωλείας αὐτῶν δηλοῦται ἐν τοῖς
ἐπομένοις.

§ 3-4. ἢ = δι' ὧν (πρβλ. § 2 «ἢ χρη̄ σωθῆναι»). — ἐσῆλθον,
οἱ Θηβ. — στυρακίφ ἀκ... ἐς τὸν μοχλόν, βραχυλογία ἀντί: χρη̄-
σάμενος στυρακίφ ἀκοντίῳ, ὃ ἀντὶ βάλανου ἐς τὸν μοχλόν ἐνέ-
βαλε=μεταχειρισθεὶς τὸ κάτω μέρος ἀκοντίου, τὸ ὅποσον ἐνέβαλεν
εἰς τὸν μοχλόν ἀντὶ βάλανου. Ἡ βάλανος ἦτο σιδήριον εἰσερχό-
μενον διὰ τῆς ὀπῆς εἰς τὸν ξύλινον μοχλόν (σύρτην), ὅστις ἐτίθετο
ὑπὸ τῆς θύρας καθ' ὅλον τὸ πλάτος αὐτῆς, καὶ μετὰ ταῦτα
εἰς τινα ὀπήν ἐπὶ τῆς παραστάδος τῆς θύρας ἀνεωγμένην (βαλα-
νοδόκην), ὥστε ὁ μοχλὸς δὲν ἠδύνατο νὰ μετακινήθῃ πρὶν τὸ σιδή-
ριον ἀφαιρεθῆ̄ ἐκ τῆς βαλανοδόκης διὰ τινος κλειδίου ἢ ἀγκίστρου
(βαλανόγραυς). Δι' ἔλλειψιν βαλανόγραυς ἐν ἀνάγκῃ ἐξήγετο ὁ
μοχλὸς θραυόμενος πελέκει (πρβλ. κατωτέρω). — ταῦτη=εἰς τοῦτο
τὸ μέρος.—διωκόμενοι τε, δηλ. οἱ Θηβ.: ὁ τε=καὶ οὗτω. — κατὰ
τὴν πόλιν=ἀνά τὴν πόλιν.—οἱ μὲν... οἱ δέ, παράθεσις κατ' ἐπι-
μερισμὸν εἰς τὸ διωκόμενοι (πρβλ. § 2 «οἱ πλείους...»). — τινες,
προσετέθη εἰς τὸ «οἱ μὲν» πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀοριστίας.—ἐρριψαν,
δηλ. ἀπὸ τοῦ τείχους.—ἐς τὸ ἔξω=(πρὸς τὰ) ἔξω.—διεφθάρησαν
=ἐφρονεύθησαν.—οἱ πλείους, δηλ. τῶν θιψάντων σφᾶς αὐτοῦς.—
κατὰ πύλας ἐρήμους = διὰ πυλῶν ἀπροφυλάκτων. Δὲν πρέπει νὰ
νοηθῶσιν αἱ ἐν § 3 μνημονευθεῖσαι, ἀλλ' ἄλλαι. — γυναικὸς δού-
σης... ἐξῆλθον=λαθόντες ἐξῆλθον (=ἔλαθον ἐξελεθόντες) γυναικὸς
δούσης πέλεκυν καὶ διακόψαντες τὸν μοχλόν = ἐξῆλθον χωρὶς νὰ
ἐννοηθῶσιν, ἀφ' οὗ γυνή τις ἔδωκε πέλεκυν καὶ ἀφ' οὗ αὐτοὶ ἔθραυσαν
(διὰ τοῦ πελέκεως) τὸν μοχλόν. — αἰσθησις γὰρ... ἐπεγένετο (δηλ.
τοῖς Πλατ.), αἰτιολογεῖ τὸ οὐ πολλοὶ = διότι ταχέως ἐνόησαν (οἱ
Πλατ.) αὐτοὺς (ἴσως ἐκ τοῦ κρότου τοῦ θραυομένου μοχλοῦ). —
ἄλλη τῆς π.=ἐν ἄλλῳ μέρει: τῆς πόλεως.—σποράδην=σποραδικῶς.

§ 5-8. τὸ δὲ πλείστον καὶ ὅσον... ἦν = οἱ δὲ πλείστοι καὶ

(πάντες) ὅσοι μάλιστα ἦσαν ξυνεστραμμένοι (= συσσωματωμένοι). — ὁ ἦν τοῦ τείχους = τὸ ὅποιον ἀνήκεν εἰς τὸ τεῖχος (= συνείχετο τῷ τείχει). — καὶ... αὐτοῦ, ἀντί· καὶ... οὐ (δηλ. οἰκήματος). — αἱ πλησίον (δηλ. τοῖς Θηβ.) θύραι = αἱ πλησίον τῶν Θηβ. εὐρισκόμεναι θύραι. — οἰόμενοι, προσδιορίζει αἰτλγ. τὸ ἐσπίπτουσι. — πύλας τὰς θ. τοῦ οἰκήματος εἶναι = ὅτι αἱ θύραι τοῦ οἰκήματος ἦσαν πύλαι (τῆς πόλεως). — ἀντικρυς = κατ' εὐθείαν. — ὄρωντες, μτχ. χρονκ. — αὐτοὺς ἀπειλημένους = ὅτι αὐτοὶ εἶχον ἐγκλεισθῆ. — εἶτε κατακαύσωσιν... εἶτε ἄλλο τι χρήσονται (δηλ. αὐτοῖς), πλ. γὰρ ἐρωτημηκ. πρότασις τεθεῖσα καθ' ὑποτάχτ., ἂν καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ βήμ. ἱστορικ. χρόνου (ἐβουλεύοντο) = ἐσκέπτοντο ἂν ἔπρεπε νὰ κατακαύσωσιν ἢ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς εἰς ἄλλο τι. — ὡσπερ ἔχουσιν, κατ' ἔννοιαν = ὡς τάχιστα. — καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβ. περιῆσαν = καὶ πάντες οἱ ἄλλοι Θηβ. ὅσοι περιῆσαν (= περιεσφίζοντο). — ξυνέβησαν τοῖς Πλατ. = ἐποίησαν σύμβασιν μετὰ τῶν Πλατ. — χρήσασθαι, καθαρῶς τελικ. ἀπρμφ. ἐκ τοῦ παραδοῦναι = ἵνα μεταχειρισθῶσι (δηλ. αὐτοὺς καὶ τὰ ὄπλα). — ὅτι ἂν βούλωνται = εἰς ὅ,τι ἂν θέλωσι. Τὸ παραδίδομι ἔμαντόν τινα χρήσασθαι ὅτι ἂν βούληται = παραδίδομαι εἰς τινα ἄνευ ὄρων. — οὕτως ἐπεπράγεσαν = τοιαύτην τύχην εἶχον ὑποστῆ.

Κεφ. 5.

§ 1-4. οἱ δὲ ἄλλοι Θηβ., ὅτινες ἀπετέλουν τὸ κύριον μέρος τοῦ στρατοῦ. — οὓς ἔδει... παραγενέσθαι = ὅτινες ἔπρεπε (κατὰ τὴν συμφωνίαν, ἣν εἶχον κάμει) νὰ φθάσωσιν. — ἔτι τῆς νυκτός = ἐν ὅσῳ ἀκόμη ἦτο νύξ. — εἴ τι ἄρα μὴ προχ. τοῖς ἐσεληλυθόσι = ἂν ἴσως (= καθ' ἣν περίπτωσιν) τὰ πράγματα δὲν ἤθελον ἀποθῆ ἐπιτυχῶς εἰς τοὺς Θηβ., ὅτινες εἶχον εἰσέλθει. — τῆς ἀγγελίας... αὐτοῖς ῥηθείσης = ὅτε ἀνεκοινώθη εἰς αὐτοὺς ἡ εἶδησις. — ἅμα = πρὸς τοῦτοισ. Ἡ ἔννοια: οἱ Θηβ. ὄφειλον κατὰ τὴν συμφωνίαν νὰ φθάσωσι κατὰ τὴν νύκτα· ἐκτός ὅμως τῆς συμφωνίας καὶ ἄλλη αἰτία ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν πορείαν των, ἢ εἰδησις, ἣν ἔμαθον καθ' ὁδόν, περὶ τῶν ἐν Πλαταιαῖς συμβάντων. — περὶ τῶν γεγενημένων = περὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια εἶχον συμβῆ (ὅτι δηλ. οἱ Πλατ. προσέβαλον τοὺς εἰσελθόντας Θηβ.). — ἐπεβοήθουν

=ἐπετάχονον τὴν πορείαν των. — σταδίους εβδομήκοντα, τὸ στάδιον περίπου = 3 λεπτά τῆς ὥρας· λοιπὸν πόσας ὥρας ἀπέιχεν ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν; — τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον = ἡ ἐπισυμβάσα βροχή. — τῆς νυκτός, γενν. τοῦ χρόνου. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Θηβαίους. — μέγας, προληπτικὸν κτηρμ. τοῦ ἐρρούη = ἐρρούη ὥστε μέγας γενέσθαι = ἐπλημμύρισεν. — οὐ... διαβατὸς ἦν = δὲν ἠδύνατο νὰ διαβαθῆ. — πορευόμενοι τε (= οὖν)... διαβάντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἐν ὑειῶ = ἐν βροχῇ = ἐν βροχῇ. — μόλις = μόγις (πρβλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 54) = μετὰ κόπου. — ὕστερον = βραδύτερον (δηλ. τοῦ προσήκοντος χρόνου). — τῶν μὲν... τῶν δέ... ἐχομένων (= ἐαλωκότων), παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: τῶν ἀνδρῶν = ὅτε ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἄλλοι μὲν εἶχον φονευθῆ, ἄλλοι δὲ εἶχον συλληφθῆ ζῶντες. — τὸ γεγενημένον, δηλ. ὅτι οἱ Πλατ. εἶχον νικήσει καθ' ἑλίου. — ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω... τῶν Πλαταιῶν (= Πλαταιέων) = ἐπεβούλευον τοῖς Πλαταιεῦσιν, οἱ ἔξω τῆς πόλεως ἦσαν = ἐσχεδιάζον ἐπιβουλήν κατὰ τούτων τῶν Πλαταιέων, οἵτινες εὗρισκοντο ἔξω τῆς πόλεως. — ἦσαν γάρ, ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τό: τοῖς ἔξω. — κατασκευὴ = οἰκιακὰ σκευή. — οἶα (= ἄτε) ἀπροσδ... γενομένου = ἐπειδὴ τὸ κακὸν (δηλ. ἡ ἐπίθεσις τῶν Θηβ. κατὰ τῶν Πλαταιῶν) ἀπροσδοκῆτως συνέβη ἐν καιρῷ εἰρήνης. — ἐβουλεύοντο γάρ, ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐπεβούλευον. — σφίσι... ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέον τὸ τοῦτον (τὸν ληφθέντα) = νὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτοὺς ὁ συλληφθεὶς ὡς ἐνέχυρον διὰ τοὺς ἐν τῇ πόλει εὗρισκόμενους. — εἴ τινα λάβοιεν = ἂν τινα ἤθελον συλλάβει. — ἦν ἄρα... ἔξωγρημένοι = ἂν ἴσως κατὰ τύχην εἶχον συλληφθῆ τινες ζῶντες.

§ 5. ἔτι διαβουλεομένων αὐτῶν = ἐπειδὴ ὑπωπτεύθησαν. — τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι = ὅτι τοιοῦτόν τι θὰ συμβῆ (ὅτι δηλ. οἱ Θηβ. ἐπιβουλεύουσι τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν § 4). — δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω = ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν διὰ τοὺς ἀνθρώπους των, τοὺς ἔξω τῆς πόλεως εὗρισκόμενους. — οὔτε τὰ πεποιημένα ὁσῶς δράσειαν (= ἐπραξαν) κτλ., ἡ ἔννοια: οἱ Θηβ. διὰ τῆς ἐπιθέσεώς των κατὰ τῶν Πλαταιῶν παραβάντες τὰς ὑφισταμένας ἐνόρκους συνθήκας κατεπάτησαν τὸ πρὸς τοὺς θεοὺς δίκαιον (= τὸ ὀσιον). — ἐν σπονδαῖς = ἐν εἰρήνῃ = ὑπαρχούσης εἰρήνης. — σφῶν (= αὐτῶν, δηλ. τῶν Πλαταιέων), συναπτέον τῆ: τὴν πόλιν προτάσσεται ἡ γενν. χάριν

ἐμφάσεως· πρβλ. καὶ κατωτέρω: αὐτῶν τοὺς ἄνδρας=τοὺς ἄνδρας αὐτῶν. — πειραθέντες = προσπαθήσαντες. — τὰ τε ἔξω (δηλ. τῆς πόλεως) ἔλεγον (=ἐκέλευον) κτλ., ἢ μετὰθασις ἐκ τῆς δευτερευούσης προτάσεως (ὅτι οὔτε τὰ . . . δράσειαν) εἰς κυρίαν ἐγένετο, ἵνα καταστῇ ἐμφαντικωτέρα ἢ προτροπή.— μὴ ἀδικεῖν, ἢ ἄρνησις μὴ, διότι τὸ ἔλεγον ἐνταῦθα=ἐκέλευον.— εἰ δὲ μὴ = ἄλλως. — ἀναχωρησάντων (δηλ. αὐτῶν) δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς = ἐὰν δὲ ἐπιστρέψωσι πάλιν (εἰς τὰς Θήβας) ἐκ τῆς χώρας. Ἐνταῦθα ἀντι γενν. ἀπολύτου (ἀναχωρησάντων [αὐτῶν]) ἀνεμένετο ἢ μετχ. κατὰ δοτκ. πτώσιν (ἀναχωρησάσι), διότι τὸ ὑποκμ. τῆς μετχ. ὑπάρχει ἐν τῇ προτάσει κατὰ δοτκ. πτώσιν (ἀποδώσειν αὐτοῖς) καὶ ἔπρεπεν ἢ μετχ. νὰ συμφωνήσῃ πρὸς αὐτό. Προετιμήθη ἕμως ἢ γενν. ἀπόλυτος τῆς ὁμαλῆς συντάξεως, ἵνα ἢ δι' αὐτῆς ἐκφερομένη ἔννοια ἐξαρθῇ καὶ ὡς αὐτοτελής παρασταθῇ.— ἀποδώσειν, ἐκ τοῦ ἔφασαν.

§ 6-7. ἐπομόσαι . . . αὐτοὺς = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Πλατ.) ὥρκισθησαν ἐπὶ τούτοις (δηλ. τοῖς εἰρημένοις).— οὐχ ὁμολογοῦσι . . . εὐθύς ὑποσχέσθαι = διισχυρίζονται· ὅτι δὲν ὑπεσχέθησαν εὐθύς ἐν ἀρχῇ. — τοὺς ἄνδρας . . . ἀποδώσειν = ὅτι θ' ἀποδώσωσι τοὺς ἄνδρας. — ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων = ἀλλ' ἀφ' οὗ πρῶτον γίνωσι διαπραγματεύσεις. — ἦν τι ξυμβαίνωσι, πλαγία ἐρωτηματ. πρότασις ἐκ τοῦ λόγων γενομένων = ἂν δύνανται τὰ κάμωσι σύμβασιν τινα. — οὐ φασιν = ἀρνοῦνται. — ἐκ δ' οὖν, διὰ τοῦ οὖν ἀναλαμβάνεται ἢ διακοπεῖσα διὰ τῆς παρεμπεισούσης παρατηρήσεως (Θηβαῖοι μὲν . . . οὐ φασιν) διήγησις.— οὐδὲν ἀδικήσαντες = χωρὶς νὰ βλάψωσι (τοὺς Πλατ.) εἰς τίποτε. — ἐπειδὴ, χρονκ. — τὰ ἐκ τῆς χώρας, βραχυλογία: τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκ τῆς χώρας=τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς εὐρισκόμενα ἐκ τῶν ἀγρῶν. — κατὰ τάχος = ταχέως. — ἐσεκομίσαντο, δηλ. εἰς τὴν πόλιν.— εὐθύς, ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρ. πρὸς ἔμφασιν. — πρὸς ὃν ἔπραξαν = μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχον κάμει τὰς διαπραγματεύσεις (πρβλ. κεφ. 2, § 3).— οἱ προδιδόντες=οἱ προδόται.

Κεφ. 6.

ἄγγελον ἔπεμπον, οἱ Πλατ. ἔπεμψαν εἰς Ἀθ. τρεῖς ἀγγέλους, τὸν πρῶτον ἵνα ἀναγγείλῃ τὴν εἰσβολὴν τῶν Θηβ., τὸν δεύτερον τὴν σύλληψιν αὐτῶν καὶ τὸν τρίτον τὴν σφαγὴν (πρβλ. κατωτέρω

§ 3). Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου ἀγγέλου. — ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν = ἀπέδωσαν (πρὸς ταφὴν) ὑπὸ συνθήκας (ὡς ἐξήτησαν οἱ Θηβ. ὡς ἠττημένοι). — καθίσταντο = ἐτακτοποιοῦν. — πρὸς τὰ παρόντα = ἐν σχέσει πρὸς τὰς παρούσας περιστάσεις. — ἦ = ὅπως. — ἠγγέλθη... καὶ ξυνέλαβον, ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (εὐθύς ὡς ἠγγέλθη... ξυνέλαβον) πρὸς ἕξαρσιν καὶ τῶν δύο: ἠγγέλθη — ξυνέλαβον· ἐὰν ἢ σύνταξις ἦτο καθ' ὑπόταξιν, θά ἐξήρετο μόνον τὸ ξυνέλαβον οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἠγγέλθη. — ἠγγέλθη εὐθύς, δηλ. ὑπὸ τοῦ δευτέρου ἀγγέλου (ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων). — τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, ἀσυνήθης ἔκφρασις ἀντί: τὰ τῶν Πλαταιῶν ἢ τὰ περὶ τοὺς Πλαταιᾶς γεγενημένα. — καὶ Βοιωτῶν τε, ὁ καὶ συνδέει ταύτην τὴν πρότασιν μετὰ τῆς προηγούμενης, ἐν ᾧ ὁ τε ἀνταποδίδεται εἰς τὸν καὶ τὸν πρὸ τοῦ: «ἐς τὴν Πλάτ.» Ἡ γενν. Βοιωτῶν ἕξαρτ. ἐκ τοῦ ὅσοι ἦσαν κτλ. = Βοιωτῶν πάντας, ὅσοι ἦσαν κτλ. — ξυνέλαβον, δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι. — μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν = νὰ μὴ λαμβάνωσι κανὲν βίαιον μέτρον κατὰ τῶν ἀνδρῶν (πρβλ. κεφ. 3, § 1). — Ἐθιβαίων, ἐκ τοῦ οὐς = περὶ τῶν Ἐθιβ., οὐς ἔχουσι. — πρὶν ἂν... βουλευσῶσι = προτοῦ ἀποφασίσωσιν. — οὐ γὰρ ἠγγέλθη, δηλ. ὑπὸ τοῦ τρίτου ἀγγέλου. — ἅμα... τῇ ἐσόδῳ γιγνομένη τῶν Ἐθιβ. = συγχρόνως μετὰ τὴν εἴσοδον τῶν Ἐθιβ. (εἰς Πλαταιᾶς). — ἄρτι νενικ. καὶ ξυνειλημμένων, δηλ. τῶν Ἐθιβαίων = ὅτε πρὸ ὀλίγου εἶχον νικηθῆ οἱ Ἐθιβ. καὶ εἶχον συλληφθῆ. — καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ἤδεσαν = οὐδὲν ἐκ τῶν μετέπειτα συμβάντων ἐγνώριζον (δηλ. τὸν φόνον τῶν αἰχμαλώτων). — οὐκ εἰδότες, δηλ. ὅτι οἱ ἄνδρες τεθνηκότες εἶεν. — ἐπέστελλον = παρήγγελλον (διὰ τοῦ κήρυκος). — φρουρούς, 80 Ἀθηναίους. — τοὺς ἀχρειοτάτους = τοὺς κατ' ἐξοχὴν ἀχρήστους (πρὸς τὸν πόλεμον), ἦτοι τοὺς νοσοῦντας καὶ τοὺς γέροντας. — ξὺν γυναιξί, ἐκτὸς 110, αἵτινες παρέμεναν ὡς σιτοποιοί. — ἐξεκόμεσαν, δηλ. εἰς Ἀθήνας.

2. Αἱ πρὸς πόλεμον παρασκευαί.— Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦσα κατάστασις.

(Κεφ. 7-9)

Κεφ. 7.

γέγεννημένου τοῦ . . . ἔργου καὶ λελυμένων τῶν σπονδῶν=ἀφ' οὗ εἶχε γεῖναι τὸ συμβᾶν καὶ εἶχον λυθῆ αἱ σπονδαὶ (αἱ τριακοντούταις).— ἐν Πλαταιαῖς, ὁ πληθ. τοῦ ὀνόματος ἐνταῦθα μόνον καὶ ἐν κεφ. 10, § 1' ἀλλαγῆ παρα Θουκυδ. ὁ ἐνικός.— λαμπρῶς=φανερῶς. Μέχρι τῆς εἰσβολῆς τῶν Θηβ. εἰς Πλαταιὰς δὲν ὑπῆρχε φανερά παράβασις τῶν συνθηκῶν.— ὡς πολεμήσοιτες=πρὸς πόλεμον.— πρεσβείας τε μέλλοντες. . . ποιούμενοι, αἱ μετχ. ἀναφέρονται εἰς ἀμφοτέρω τὰ παρασκευαζόμενα πρὸς πόλεμον μέρη, δηλ. καὶ εἰς τοὺς Ἄθ. καὶ εἰς τοὺς Λακ., ἂν καὶ βέβαιον εἶναι ὅτι πρέσβεις ἔστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μόνον οἱ Λακ., οὐχὶ δὲ καὶ οἱ Ἄθ.— μέλλοντες = σκοπεύοντες.— παρὰ βασιλέα, δηλ. τῶν Περσῶν.— ἐς τοὺς βαρβάρους, ὑπαινίσσεται κυρίως τὴν συμμαχίαν τῶν Ἄθην. μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν (κεφ. 29).— εἶ . . . προσλήψεσθαι = ἐὰν ἠλπιζον ἑκάτεροι ὅτι θὰ προσλάβωσι βοήθειάν τινα ἐκ τινος μέρους (δηλ. παρὰ τῶν βαρβάρων).— ξυμμαχίδας, κτηγρμ. τοῦ ποιούμενοι, ὕπερ ἐνταῦθα ἀποπειρτκ. ἐνεστῶς = προσπαθοῦντες γὰ κάμωσι.— ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυν., ἐτέθη ἢ γενκ. ἑαυτῶν ἀντὶ τῆς αὐτῶν πρὸς ἰσχυροτέραν ἔμφασιν = ἐκτὸς τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Ἐννοοῦνται αἱ πόλεις, αἵτινες δὲν ἦσαν σύμμαχοι οὔτε τῶν Ἄθην. οὔτε τῶν Λακ.— πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις, δηλ. ναυσὶ = ἐκτὸς τῶν πλοίων, τὰ ὅποια ὑπῆρχον αὐτοῦ (δηλ. ἐν Πελοπον.).— ἐξ Ἰταλ. καὶ Σικ. τοῖς τᾶκείνων ἐλομένοις=τοῖς ἐξ Ἰταλ. καὶ Σικ. ἐλομένοις τᾶκείνων = τοῖς ἐξ Ἰταλ. καὶ Σικ. προσχωρήσασιν πρὸς τὸ μέρος ἐκείνων (δηλ. τῶν Λακ.).— ἐπετετάχασαν = εἶχον διατάξει.— κατὰ μέγεθος = ἀναλόγως τοῦ μεγέθους.— ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν = ἐν συνόλῳ.— ὧς . . . πεντ. νεῶν ἐσομένων = ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ γίνωσι πεντα-

κόσια πλοῖα (ἐξ ὧν 200 τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας). Ἡ ἐλπίς αὕτη τῶν Λακ. δὲν ἐπραγματώθη. Ὁ Θουκ. οὐχὶ ἄνευ εἰρωνείας ἀναφέρει τόσον μέγαν ἀριθμόν. — ἀργύριον ῥητόν = ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν. — ἡσυχάζοντας καὶ... δεχομένους, μετὰ προηγουμένην δοτκ. (τοῖς ἐλομένοις) αἰ μετχ. κατὰ αἰτιατκ. — Ἀθηναίους, ἀντικμ. τοῦ δεχομένου. — μιᾷ νηί, δηλ. καταπλέοντας = ἐὰν καταπλέωσιν (οἱ Ἀθ.) μὲ ἐν μόνον πλοῖον (οὐχὶ μὲ περισσότερα, ὅτε οἱ Ἀθ. θὰ ἐδείκνυον ἐχθρικοὺς σκοπούς). — ταῦτα, δηλ. τὰ ὑπὸ τῶν Λακ. ἐπιταχθέντα (τίνα;). — τὴν ὑπάρχουσαν ξυμ. = τοὺς ὑπάρχοντας ξυμμάχους. — ἐξήταζον = ἐπεθεώρουν (ἐὰν δηλ. καὶ κατὰ πόσον ἦσαν παρεσκευασμένοι πρὸς πόλεμον). — μᾶλλον = μάλιστα = κατ' ἐξοχὴν. — ἐπρεσβεύοντο = ἔπεμπον πρέσβεις. — Κέρκ... Ζάκυνθον, ἐπεξήγησις τοῦ ἐς τὰ περὶ Π. χωρία. — ταῦτα, δηλ. Κέρκυρα, Κεφ. κτλ. — βεβαίως (= ἀσφαλῶς), συναπτέον τῆ φιλία (= φιλικῶ) ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρ. πρὸς ἔξαρσιν. — καταπολεμήσοντες, ἐκ τοῦ ὀρῶντες = διαβλέποντες ὅτι θὰ πολεμήσωσιν ἀποτελεσματικῶς.

Κεφ. 8.

§ 1-3. ὀλίγον, κτγρμ. τοῦ οὐδέν· προτάσσεται δι' ἔμφασιν = οὐδέν ὀλίγον (= μικρόν). — ἐπενόουν = διενουόντο. — ἔρρωτο ἐς τὸν πόλεμον = κατήρχοντο εἰς τὸν πόλεμον μετὰ θάρρους καὶ ἀποφασιστικότητος. — οὐκ ἀπεικίτως, λιτότης = εἰκίτως = εὐλόγως, εὐνοήτως. — πάντες = ὅλοι καθ' ὅλους τοὺς χρόνους. — ὀξύτερον (δηλ. ἢ ὕστερον) = μετὰ περισσοτέρας προθυμίας. — ἀντιλαμβάνονται, δηλ. ἔργον τινὸς = ἐπιχειροῦσιν ἔργον τι. — τότε δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πάντες, ὅπερ περιέχει πάντας τοὺς χρόνους. — νεότης = νέοι. — πολλοὶ μὲν... πολλοὶ δέ, ἐπαναφορά. Οἱ νέοι ἦσαν τότε πολυάριθμοι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν, διότι ἀπὸ τοῦ 445 π. Χ. οὐδεὶς πλεόν πόλεμος εἶχε γίνεαι, ἵνα οὗτος ἐλαττώσῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. — οὐκ ἀκουσίως, λιτότης = ἐκουσίως. — ὑπὸ ἀπειρίας = ἔνεκα ἀπειρίας. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχεν ἡ παροιμία: γλυκὺς ἀπειρῶ πόλεμος. — ἦπτετο τοῦ π. = ἐπεχειρεῖ τὸν πόλεμον. — ἄλλη, δηλ. πλὴν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Ἀθηνῶν. — μετέωρος ἦν = ἐν ἀνησυχίᾳ εὗρισκετο. — ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων = ἐπειδὴ συνε-

κρούοντο αἱ πρῶται πόλεις.—λόγια=προφητεῖαι (θεῖαι καὶ ἀνθρώπι-
ναι).—ἐλέγοντο, ἀντί: ἐλέγετο κατὰ τὴν Ἀττικὴν σύνταξιν.—
πολλὰ μὲν... πολλὰ δὲ (δηλ. λόγια), ἐπαναφορά.—χρησιμολογοί=
οἱ συλλέγοντες καὶ ἐρμηνεύοντες τοὺς χρησμούς.—ἐν τε τοῖς μέλ.
πολεμήσειν=καὶ ἐνώπιον τῶν μελλόντων νὰ πολεμήσωσι (δηλ. τῶν
Ἀθην. καὶ Πελοπον.).—καὶ ἐν...=καὶ ἐνώπιον...—ἐκινήθη, δηλ.
ὑπὸ σεισμοῦ.—πρὸ τούτων, δηλ. πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Πελ. πολέ-
μου.—πρότερον οὐπω σεισθεῖσα=ἐν ᾧ πρότερον οὐδέποτε ἐσεισθη.
—ἀφ' οὗ=ἐφ' ὅσον.—ἐδόκει=ἐπιστεύετο.—ἐπὶ τοῖς μέλ. γενήσε-
σθαι = ἐν σχέσει πρὸς τὰ μέλλοντα νὰ γείνωσι. — σημήναι = ὅτι
σημεῖον ἦτο (τὸ κινήθηναι δηλ. τὴν Δῆλον).—εἴ τί τι ἄλλο τοιοῦτότρο-
πον=ὅσα τε ἄλλα τοιοῦτότροπα (=παρόμοια, δηλ. πρὸς τὸ ἐν Δῆλῳ).

§ 4-5. ἡ δὲ εὐνοία... Λακεδ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων:
ἡ δὲ εὐνοία τῶν ἀνθρώπων ἐποίει (=ἐκλινεν) παρὰ πολὺ μᾶλλον
ἔς τοὺς Λακ. (ἢ ἔς τοὺς Ἀθην.). Κατ' ἔννοιαν: οἱ ἄνθρωποι ἠνθόουν
πολὺ μᾶλλον τοὺς Λακ. ἢ τοὺς Ἀθην.—ἄλλως τε καὶ = καὶ μάλι-
στα.—προειπόντων, δηλ. αὐτῶν = ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐκήρυξαν. Παρα-
τηρητέα ἢ γενκ. ἀπόλυτος μετὰ προηγουμένην αἰτιατικ. (τοὺς Λακ.).
Πρβλ. κεφ. 5, § 5 «ἀναχωρησάντων... αὐτοῖς».—ὅτι τὴν Ἑλλάδα
ἐλευθεροῦσι = ὅτι εἶναι ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο
συνήθιζον νὰ καυχῶνται οἱ Λακ. (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 69, § 1).—
ἔρωτό τε, ὅ τε = καὶ οὕτως· τὸ δ' ἔρωτο ἐν § 1 μετὰ τῆς προθ. ἔς,
ἐνταῦθα ἀπολύτως = προεθυμεῖτο.—καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ = εἶτε διὰ
λόγου εἶτε δι' ἔργου.—ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς = νὰ βοηθῇ αὐτοὺς
(δηλ. τοὺς Λακ.).—ἐν τούτῳ... ᾧ μὴ τις αὐτὸς παρέσται = καὶ
ἕκαστος ἐνόμιζεν ὅτι τὰ πράγματα θὰ ἐμποδίζωνται ἐκεῖ, ἔπου
καὶ αὐτὸς δὲν θὰ παρευρίσκηται. Διὰ τούτου δηλοῦται ἡ μεγίστη
προθυμία πάντων νὰ βοηθήσωσι τοὺς Λακ.—οὕτως ὀργῇ (= ἐν
ὀργῇ) εἶχον... τοὺς Ἀθ.=τοιαύτην ὀργὴν εἶχον κατὰ τῶν Ἀθ.—
τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι = ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς ἀρχῆς (τῶν Ἀθ.).—
βουλόμενοι... φοβούμενοι, μετχ. αἰτλγκ.—μὴ ἀρχθῶσι = μήπως
περιέλθωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθ.

Κεφ. 9.

§ 1-3. παρασκευῇ μὲν σὺν τοιαύτῃ καὶ γνώμῃ, συγκεφαλαιοῖ
δ' Θουκ. τὰ πρότερον λεχθέντα, ἦτοι τὰς ἐν κεφ. 7 δηλωθείσας

παρασκευάς και τὰ ἐν κεφ. 8 δηλωθέντα φρονήματα = λοιπὸν μὲ τοιαύτην μὲν παρασκευὴν και μὲ τοιαῦτα φρονήματα. — ὄρμητο = ἐτίθεντο εἰς κίνησιν (πολεμικήν). — πόλεις... τάσδε = τάσδε τὰς πόλεις. — ξυμμαχους, κτγρμ. — οἶδε (= οἱ ἐξῆς) ξύμμαχοι, δηλ. ἦσαν. — τούτοις, ἀναφέρεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς προαναφερθέντας λαοὺς (Ἄργεῖους — Ἀχαιοὺς) και οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς· διότι τότε θὰ ἦτο περιττὴ ἢ ἐπανάληψις τῆς γενκ. Ἀχαιῶν μετὰ τὸ Πελληνῆς. — τούτοις ἐς ἀμφοτέρους (δηλ. Λακ. και Ἀθην.) φιλία ἦν = οὔτοι ἦσαν φίλοι ἀμφοτέρων. — Πελληνῆς (= εἰς) = οἱ κάτοικοι τῆς Πελλήνης, πόλεως τῆς Ἀχαΐας. — Ἀχαιῶν, γενκ. διαιρηκ. τοῦ μόνου. — ξυνεπολέμουν, δηλ. τοῖς Λακεδαιμονίοις. — ἔπειτα δὲ ὕστερον, πλεονασμὸς = ὕστερον δέ. — και ἅπαντες, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ πολέμου προσετέθησαν πάντες οἱ Ἀχαιοὶ τοῖς Λακεδ. — Λοκροί, οἱ Ὀπούντιοι και οἱ Ἐπικνημίδιοι· οἱ Ὀζόλαιοι συνεμάχουν τοῖς Ἀθηναίοις. — Ἀμπρακιῶται, κάτοικοι τῆς Ἀμπρακίας, πόλεως ἐν Ἀκαρνανίᾳ. — Ἀνακτόριοι, κάτοικοι τοῦ Ἀνακτορίου, πόλεως τῆς Ἀκαρνανίας ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ. — τούτων = ἐκ τούτων. — Σικυῶνιοι, κάτοικοι τοῦ Σικυῶνος, πόλεως τῆς Σικυωνίας χώρας ἐν Πελοποννήσῳ.

§ 4-6. ξυμμαχία, δηλ. ἦν. — Ἀθηναίων δέ, δηλ. ξύμμαχοι ἦσαν. — Μεσσήνιοι οἱ ἐν Ναυπάκτῳ, οἱ Μεσσήνιοι μετὰ τὸ τέλος τοῦ γ' Μεσσηνιακοῦ πολέμου κατῳκίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθην. ἐν Ναυπάκτῳ. — και ἄλλαι πόλεις = και ἐκτὸς τούτων αἱ πόλεις. — αἱ ὑποτελεῖς οὔσαι = αἵτινες ἦσαν φόρου ὑποτελεῖς· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς προηγούμενας, αἵτινες ἦσαν αὐτόνομοι σύμμαχοι. — ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε = ἐν ταῖς ἐπομένοις ἔθνεσι. — Καρία... Δωριῆς... Ἰωνία κτλ., κατ' ὄνομαστ. κατ' ἐπικράτησιν τῆς ὄνομαστ. πόλεις, ἀντὶ κατὰ δοκτ. συμφώνως πρὸς τὸ ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε, οὐ εἶναι ἐπεξήγησις. — ἢ ἐπὶ θαλάσση = ἢ παραθαλασσίᾳ. — Καροὶ πρόσοικοι = γείτονες τῶν Καρῶν. — Ἑλλήσποντος = ἢ παρὰ τὸν Ἑλλ. χώρα. — τὰ ἐπὶ Θράκης, τί ἐννοεῖται διὰ τῆς φράσεως ταύτης βλ. ἐν βιβλ. I, κεφ. 56, § 2. — ὄσαι, δηλ. εἰσίν. — ἐντὸς = ἐντεῦθεν. — πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα = ἐστραμμένα πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον = πρὸς ἀνατολάς. — πᾶσαι αἱ ἄλλαι κτλ., περιορίζει τὸ νῆσοι ὄσοι κτλ. — πλὴν Μήλου και Θήρας, διότι αὗται ἦσαν ἀποικίαι τῶν Λακ. — τούτων = ἐκ τούτων.

3. Πρώτη εἰσβολὴ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν.

(Κεφ. 10-25)

Κεφ. 10.

μετὰ τὰ ἐν Πλατ., τὰ ἐξιστορηθέντα ἐν κεφ. 2 καὶ ἐξῆς. — περιήγγελον... τὰ τε ἐπιτήδεια, ἢ σύνταξις: περιήγγελον ταῖς πόλεσι κατὰ τὴν Πελοπ. καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίαν (= τὰς χώρας τῶν ἔξω τῆς Πελ. συμμάχων) παρασκευάζεσθαι στρατιὰν τὰ τε ἐπιτήδεια = ἐπεμπον διαταγὰς κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (= περιήγγελον) εἰς τὰς πόλεις ἀνά τὴν Πελ. καὶ τὰς χώρας τῶν ἔξω τῆς Πελ. συμμάχων νὰ παρασκευάζωσι στρατὸν καὶ τὰ τρόφιμα. — οἷα εἰκὸς (δηλ. ἐστὶ)... ἔχειν = ὅποια εἶναι πρέπον νὰ ἔχωσιν. — ἐπὶ ἔξοδον ἔκδημον = εἰς ἐκστρατεῖαν ἐξωτερικῆν] — ἐπειδὴ δὲ ἕκαστοις... γίγνοιτο, δηλ. πάντα κατ' ἔννοιαν = ὁσάκις δ' ἕκαστοι ἤτοιμάζοντο. — τὸν εἰρημένον = τὸν ὄρισμένον (δηλ. ὑπὸ τῶν Λακ. πρὸς συνάθροισιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων). — ξυνῆσαν, δηλ. ἕκαστοι, εἰς ὃ παράθεσις τό: τὰ δύο μέρη = συνήρχοντο ἕκαστοι, ἦτοι τὰ δύο τρίτα (δηλ. τῶν ἀνδρῶν τῶν δυναμένων φέρειν ὄπλα). — ἐπειδή, χροικ. — ξυνελεγμένον ἦν = ξυνελέκτο = εἶχε συναθροισθῆ. — Ἀρχίδαμος, περὶ αὐτοῦ βλ. ἐν βιβλ. I, κεφ. 79, § 2. — ἡγεῖτο = ἦτο στρατηγός. — τοὺς μάλιστα ἐν τέλει = τοὺς ἀνωτάτους ἄρχοντας. — ἀξιολογοτάτους = τοὺς ἀξιολογοτάτους ἄνδρας.

Κεφ. 11:

§ 1-2. καὶ οἱ ξύμμαχοι = καὶ ὑμεῖς οἱ ξύμμαχοι. — καὶ οἱ πατέρες... ἐποίησαντο, καί... εἰσιν, ἐτέθη ἢ πρότασις παρατακτικῶς ἀντὶ νὰ τεθῆ καθ' ὑπόταξιν: εἰ καὶ οἱ πατέρες... ἐποίησαντο καὶ (εἰ καὶ)... εἰσίν. — ἔξω, δηλ. τῆς Πελοποννήσου. — ὁμως δέ... ἐξήλθομεν = ὁμως δὲ οὐπὼ ἐξήλθομεν (δηλ. οἱ πατέρες καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτῶν ἡμῶν) ἔχοντες παρασκευὴν μείζονα τῆσδε. Οἱ Πελοπ.

ἀνίρχοντο εἰς 60,000. — καὶ ἐπὶ πόλιν... καὶ αὐτοὶ = καθὼς ἐναντίον πόλεως... οὕτω καὶ ἡμεῖς αὐτοί. — στρατεύοντες, δηλ. ἐρχόμεθα. — ἡμῶν αὐτῶν, ἢ γενν. προετάχθη τοῦ: τῆς δόξης, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται, χάριν ἀντιθέσεως πρὸς τὸ: πατέρων. — ἐνδεδειγμένους = κατωτέρους. — τῆδε τῆ ὄρμῃ = εἰς τὴν παροῦσαν ἐκστρατεῖαν συναπτεᾶ ἢ δοτκ. τῷ προσέχει τὴν γνώμην (= τὸν νοῦν). — ἐπῆρται = μετέωρος ἐστί (κεφ. 8, § 1) = εἶναι ἐν ἀνησυχίᾳ. — εὐνοίαν ἔχουσα = εὐχομένη. — διὰ τὸ Ἄθην. ἔχθος = διὰ τὸ πρὸς τοὺς Ἄθ. μίσος. — πρᾶξι (= διαπραξασθαι) ἡμᾶς = νὰ κατορθώσωμεν ἡμεῖς. — ἂ ἐπινοοῦμεν = ὅσα κατὰ νοῦν ἔχομεν.

§ 3-5. οὐκ οὐκ χρὴ = λοιπὸν δὲν πρέπει. — τῷ = τινι. — πλήθει = μετὰ υπερόχου δυνάμεως. — καὶ ἀσφάλεια... εἶναι, νοητέον ἐκ τοῦ δοκοῦμεν τὸ δοκεῖ = καὶ εἴ τῷ δοκεῖ ἀσφ. πολλὴ εἶναι = καὶ ἐάν τις νομίζῃ ὅτι ὑπάρχει πολλὴ ἀσφάλεια (= βεβαιότης). — μὴ ἂν ἐλθεῖν... διὰ μάχης = ὅτι οἱ ἐχθροὶ δὲν ἤθελον παραταχθῆ καθ' ἡμῶν πρὸς μάχην. — ἀμελέστερόν τι = ἀμελέστερον κάπως. — ἀλλά, δηλ. χρῆ. — τὸ καθ' ἑαυτὸν = ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἑαυτὸν του. — προσδέχασθαι... ἤξειν = νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ ἔλθῃ εἰς τινα κίνδυνον. — τὰ τῶν πολέμων = αἱ ἐκβάσεις τῶν πολέμων. — ἐξ ὀλίγου = αἰφνιδίως. — τὰ πολλὰ = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ προσδιορισμὸς οὗτος προσδιορίζει καὶ τὸ ἐξ ὀλίγου καὶ τὸ δι' ὄργης (= ὀρμῆς) = ἐν παραφύρῳ ἐξάψει. — δεδιός = προσεκτικὸν ὄν = βαῖνον μετὰ προφυλάξεως. — ἄμεινον (= ἐπιτυχέστερον), δηλ. ἢ οἱ πλείους μὴ δεδιότες. — ἡμύνατο, γνωμικὸς ἀόριστος = ἀποκρούει. — διὰ τὸ καταφρ... γενέσθαι = διότι καταφρονοῦντες (τὸ ἔλασσον πλῆθος) ἤλθον ἀπαράσκευοι. — ἐν τῇ πολεμίᾳ, δηλ. γῆ. — τῇ μὲν γνώμῃ = κατὰ τὸ φρόνημα μὲν. — στρατεύειν, ὡς ὑποκμ. νοητέον τὸ: τοὺς στρατεύοντας. — τῷ δὲ ἔργῳ = κατὰ τὴν πράξιν δέ, δηλ. ἐν τῇ μάχῃ. — δεδιότης παρεσκευασθαι = νὰ εἶναι παρεσκευασμένοι (νὰ ἐνεργῶσι) μετὰ προφυλάξεως. — οὕτω = ἐάν οὕτω πράττωσι, δηλ. ἐάν θαρραλέως στρατεύωσι καὶ ἐν τῇ μάχῃ εἶναι προφυλακτικοί. — πρὸς τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις = καὶ εἰς τὸ νὰ προσβάλλωσι τοὺς ἐναντίους. — εὐψυχότατοι ἂν εἶεν, δηλ. οἱ στρατεύοντες = ἤθελον εἶσθαι τολμηρότατοι. — πρὸς τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι (παθητ.) = καὶ εἰς τὸ προσβάλλεσθαι (ὑπὸ τῶν ἐναντίων) = καὶ ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν ἐναντίων.

§ 6-8. ἐπὶ ἀδύνατον . . . οὕτω π. ἐρχόμεθα = ἐπὶ πόλιν οὕτω ἀδύνατον ἀμύνεσθαι ἐρχόμεθα = ἐρχόμεθα ἐναντίον πόλεως τόσον ἀδυνάτου νὰ ὑπερασπίζη αὐτήν. — τοῖς πᾶσιν = κατὰ πάντα. — ἐλπίζειν = περιμένειν. — διὰ μάχης ἵεσθαι αὐτοὺς = ὅτι αὐτοὶ θὰ πολεμήσωσι καθ' ἡμῶν. — εἰ μὴ καὶ νῦν = εἰ καὶ νῦν μὴ. — ὄρμηται = ἔχουσιν ἐκκινήσει. — ἐν ᾧ = καθ' ὃν χρόνον. — οὐπω πάρεσμεν = δὲν εἴμεθα παρόντες ἀκόμη (δηλ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀθ.). — ἀλλ', δηλ. ὀρμηθήσονται. — τὰ κείνων, δηλ. τὰ τῶν Ἀθηναίων. — πᾶσι . . . ὀργὴ προσπίπτει = πάντας καταλαμβάνει ὀργή. — ἐν τοῖς ὄμμασι καὶ ἐν τῷ παραυτίκῳ ὄραν πάσχοντις τι ἀηθές τι = ὅταν πάσχουσιν ἀσύνθητές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των καὶ ἐν τῇ πρώτῃ θέα (= ἔσον τὸ δυνατόν πλησίον των). — καὶ οἱ λογ. ἐλάχιστοι χρώμενοι = καὶ οἱ εὐδόλως κύριοι τοῦ λογισμοῦ των. Τοιοῦτοι εἶναι πάντες, οἷς ὀργὴ προσπίπτει. — θυμῷ = μεθ' ὀρμῆς. — πλεῖστα = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — ἔς ἔργον = εἰς τὴν μάχην. — πλέον τι = μᾶλλον τι = περισσότερο κατὰ τι. — εἰκόσ, δηλ. ἔστι. — τοῦτο δρᾶσαι, δηλ. καθίστασθαι ἔς ἔργον. — οἷ = διότι οὗτοι. — τὴν τῶν πέλας = τὴν χώραν τῶν ἄλλων. — ὄραν, δηλ. δηουμένην.

§ 9. ὡς . . . στρατεύοντες καὶ . . . οἰσόμενοι = νομίζοντες ὅτι ἐκστρατεύετε καὶ ὅτι θὰ φέρητε. — τοσαύτην = τόσον ἰσχυράν. — δόξαν, μέση λέξις ἐκ ταύτης ἐξαρτ. τό: ἐπ' ἀμφοτέρα (= εὐκλείας καὶ δυσκλείας) ἐκ τῶν ἀποβαινόντων (= κατὰ τὰ ἀποτελέσματα). Ἡ ἔννοια: ἐὰν ὁ ἀγὼν ἀποβῇ καλῶς, θὰ ἔχωμεν ἡμεῖς καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν δόξαν, εἰ δὲ μὴ, καταισχύνην. — τοῖς τε προγόνοις, διότι καὶ τὴν δόξαν των θίγει ἡ εὐκλεία ἢ ἡ δύσκλεία τῶν ἀπογόνων. — κόσμον = εὐταξίαν. — φυλακὴν = προφύλαξιν. — περὶ παντὸς π. = ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τηροῦντες. — τὰ παραγγελόμενα = τὰς στρατιωτικὰς διαταγὰς. — ὀξέως δεχόμενοι = ταχέως καὶ ἀκριβῶς ἐκτελοῦντες. — τόδε, δηλ. ἔστι ἐπεξηγήσις τούτου τό: πολλοὺς ὄντας (δηλ. ἡμᾶς) ἐνὶ κ. χρωμένους φαίνεσθαι = νὰ φαινώμεθα δηλ. ὅτι ἡμεῖς, ἂν καὶ εἴμεθα πολλοί, ἔχομεν μίαν τάξιν.

Κεφ. 12.

§ 1-3. τοσαῦτα = τόσα μόνον. — τὸν ξύλλογον = τὴν συνέλευσιν. — πρῶτον, προτοῦ δηλ. προχωρήσει εἰς τὴν Ἀττικὴν. — ἀποστέλει = ἀπέστειλε. — εἴ τι ἄρα μᾶλλον ἐνδοῖεν, πлагία ἐρωτηματκ.

πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀποστέλλει, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς ἀποπείρας = (ἵνα ἴδῃ) ἂν τυχὸν νῦν μᾶλλον (ἢ πρότερον) κάπως ὑποχωρήσωσιν. — ἦδη σφᾶς ἐν ὁδῷ ὄντας = ὅτι αὐτοὶ εὐρίσκονται ἦδη καθ' ὁδόν. — οἱ δὲ = οὗτοι δὲ (δηλ. οἱ Ἀθην.). — ἐπὶ τὸ κοινόν = εἰς τὰς ἀρχάς τῆς πόλεως, δηλ. εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν. — ἦν... νενικηκυῖα = ἐνενικήκει = εἶχεν ὑπερισχύσει. — πρότερον, δηλ. πρὸ τῆς πρεσβείας. — Λακ. ἐξεστρατευμένων = ὅταν οἱ Λακ. ἔχωσιν ἐκστρατεύσει = ὅταν οἱ Λακ. εὐρίσκωνται ἐν ὁδῷ. — οὖν = κατὰ ταῦτα. — ἐκέλευον, δηλ. αὐτόν. — ἐκτὸς ὄρων = ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα. — αὐθημερόν = κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — τό τε λοιπόν, συναπτέον τῷ πρεσβεύεσθαι, οὗ ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατά. αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Πελοπον.) = καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ πέμπωσιν αὐτοὶ πρέσβεις. — ἀναχωρήσαντας = ἀφ' οὗ ἐπιστρέψωσιν. — ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν = εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν. — ἦν τι βούλωνται, δηλ. πρεσβεύεσθαι. — ξυμπέμπουσι τῷ Μ. = πέμπουσι μετὰ τοῦ Μελ. — ἀγωγούς = συνοδοὺς. — ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται = ὅπως μὴ συγκοινωνήσῃ μὲ κανένα. Οἱ Ἀθ. ἐφοβοῦντο τὰς συνεννοήσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀριστοκρατικῶν, ὅτινες διέκριντο φιλικῶς πρὸς τοὺς Λακ. — ἐπειδή, χρονκ. — ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἐγ. = ἐφθασεν εἰς τὰ σύνορα. — διαλύσεσθαι (δηλ. ἀπὸ τῶν ἀγωγῶν) = ν' ἀποχωρισθῇ (ἀπὸ τοὺς συνοδοὺς). — τοσόνδε = ὅσον μόνον (πρβλ. ἀνωτέρω § 1: τοσαῦτα). — ἦδε ἡ ἡμέρα = ἡ σημερινὴ ἡμέρα. — ἄρξει = ἀρχὴ ἔσται = θά εἶναι ἀρχή.

§ 4-5. οὐδέν πω, ἐμφαντικώτερον τοῦ οὐπω· ἀσυνήθης ἡ σύνταξις αὐτοῦ μετὰ μέλλ.: ἐνδώσουσι κατ' ἔννοιαν = δὲν εἶναι πρόθυμοι ἀκόμη νὰ ὑποχωρήσωσι. — οὕτω δὴ (= ἦδη) = τότε πλέον. — ἄρας (= ὀρμηθεῖς) τῷ στρατῷ = ἐκκινήσας μὲ τὸν στρατόν. — Βοιωτοὶ δὲ κτλ., συμπληρωματικὴ σημεῖωσις τοῦ κεφ. 10, § 2. — μέρος τὸ σφέτερον, ἢ θέσις τοῦ οὐσιαστ. πρὸ τοῦ ἐνάρθρου ἐπιθέτου πρὸς ἔμφασιν τοῦ τελευταίου = τὸ σφέτερον μέρος = τὸ ἰδικόν των μέρος, ἦτοι τὰ δύο τρίτα (πρβλ. κεφ. 10, § 1). — ἱππέας παρείχοντο, πρβλ. κεφ. 9, § 3. — ξυστρατεύειν (δηλ. αὐτοῖς), καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ. ἐκ τοῦ παρείχοντο = παρείχον ἵνα συστρατεύωσι μετ' αὐτῶν (τῶν Πελ.). Κατ' ἔννοιαν: παρείχον διὰ τὴν κοινήν ἐκστρατείαν. — τοῖς δὲ λειπομένοις (= τοῖς δὲ λοιποῖς), δακτ. τῆς συνοδείας = μὲ τοὺς λοιποὺς δέ, ἦτοι μὲ τὸ ἐν τρίτον.

Κεφ. 13.

§ 1. ἔτι, συναπτόεν τῷ ξυλλεγομένων... καὶ ὄντων=ἐν ᾧ ἀκόμῃ συνηθροίζοντο καὶ ἦσαν. — ἐν ὁδῷ, δηλ. τῇ ἀπὸ τοῦ Ἴσθμου εἰς Ἄττικὴν. — δέκατος αὐτὸς = αὐτὸς μετὰ ἐννέα ἄλλων. Δι' αὐτῆς τῆς φράσεως ἐξαιρεται ὁ Περικλῆς ὡς ὁ σπουδαιότερος. — ὡς=ἕτε. — τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην=ἔτι ἢ εἰσβολὴ θὰ γείνη. — ὑποτοπίσας=φοβηθεὶς. — ὅτι=διότι. — ξένος=φίλος ἐκ φιλοξενίας. — μὴ πολλάκις κλπ., πλῆγία ἐρωτημικ. πρότασις ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ὑποτοπίσας τὸ πολλάκις ἐνταῦθα (ὡς ἐνίστε καὶ μετὰ τὸ εἰ, εἰάν, ἴνα μὴ) = ἴσως· περιπίπτει δ' εἰς ταύτην τὴν σημασίαν, διότι τό: μὴ πολλάκις... κτλ. κατὰ βραχυλογίαν ἀντί: μὴ, ὃ πολλάκις γίνεταί κτλ. — ἰδίᾳ = ἐξ ἰδίᾳ προαιρέσεως· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ κατωτέρω Λακ. κελυσάντων. — χαρίζεσθαι, δηλ. αὐτῷ (τῷ Περικλεῖ). — παραλίπη (=φεισθῆ) καὶ μὴ (=οὐ) δηλώση, ἢ αὐτῇ ἔννοια ἐκφέρεται καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς πρὸς ἕξαρσιν αὐτῆς. Ἀντιθετικὸς παραλληλισμός. — Λακ. κελυσάντων = τῇ διαταγῇ τῶν Λακ. — ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἑαυτοῦ=ἴνα αὐτὸς διαβληθῆ (ἔτι δηλ. ἔχει μυστικὰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν Λακ.). — τοῦτο, δηλ. ἢ μὴ δῆλωσις τῶν ἀγρῶν αὐτοῦ. — τὰ ἄγῃ=τοὺς ἐναγεῖς=τοὺς ἀνοσίους. Ἐννοοῦνται οἱ ἀπόγονοι τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, τῶν φονευσάντων (ἐν ἔτει 612) τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Κύλωνος παρὰ τοὺς βωμοὺς τῶν Εὐμενίδων κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως (πρβλ. I, κεφ. 126, § 11). — ἐλαύνειν=να ἐκδιώκωσι. — προεῖπον = δημοσίᾳ ἀπήτησαν (παρὰ τῶν Ἀθ. οἱ Λακ.). Τοῦτο ἐγένετο καθ' ὃν χρόνον ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν Λακ. ὁ πόλεμος καὶ ἐγένοντο αἱ παρασκευαὶ (πρβλ. I, κεφ. 126). — ἔνεκα ἐκείνου, ὁ Περικλῆς πρὸς μητρὸς (τῆς Ἀγαρίστης) κατήγετο ἐξ Ἀλκμεωνιδῶν οἱ Λακ. κελεύοντες τοὺς Ἀθ. νὰ ἐκδιώξωσι τοὺς ἐναγεῖς ἠλπίζον ὅτι θὰ κατώρθουν ἢ νὰ ἐξορισθῆ ὁ ἐπικίνδυνος αὐτοῖς Περικλ. ἢ νὰ διαβληθῆ οὗτος παρὰ τοῖς Ἀθ. (I, κεφ. 127). — προηγόρευε=δημοσίᾳ ἔλεγε. — οἱ ξένος=φίλος αὐτοῦ (ἐκ φιλοξενίας). — οὐ μέντοι... γένοιτο=δὲν ἐγένετο ὅμως (τοιοῦτος, δηλ. ξένος). — ἐπὶ καιῷ τῆς πόλεως = πρὸς βλάβην τῆς πόλεως. — καὶ οἰκίας = καὶ τὰς οἰκίας. — ἦν ἄρα = ἂν ἴσως. — ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, δηλ. δηλώσουσι. — ἀφήσιν, ἐξαρτᾶται καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἐτέθη ὅμως κατ' εὐκτικὴν, ὡς τὸ εἶη καὶ γένοιτο, ἀλλὰ

καθ' ὄριστον. — αὐτά, δηλ. τοὺς ἀγροὺς καὶ οἰκίας. — εἶναι, καθαρῶς τελειώματα ἀπρμφ. = ὥστε εἶναι. — καὶ μηδ... γίνεσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ βούλεται τοῦ νοουμένου ἐκ τοῦ προηγόρευε. — κατὰ ταῦτα = διὰ ταῦτα (δηλ. διὰ τὴν μὴ δῆωσιν τῶν ἀγρῶν καὶ οἰκιῶν του).

§ 2. παρήνει... ἄπερ καὶ πρότερον = ἔκαμνε τάς αὐτάς ἀκριβῶς παραινέσεις, ἃς καὶ πρότερον (ὅτε δηλ. οἱ Ἄθ. ἐδίσταζον ν' ἀναλάβωσι πόλεμον κατὰ τῶν Λακεδ.). — περὶ τῶν παρόντων = ἀναφορικῶς πρὸς τάς παρούσας περιστάσεις. — τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν, βραχυλογία ἀντί: τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐκ τῶν ἀγρῶν. — ἐσομίζεσθαι, δηλ. ἐς τὴν πόλιν. — ἐς τε μάχην μὴ ἐπεξίεναι = νὰ μὴ ἀντεπεξέρχωνται εἰς μάχην. — ἐσελθόντας = ἀφ' οὗ εἰσελθῶσιν. — ἤπερ = ὅπου, ἐν ᾧ (δηλ. ναυτικῶ). — ἐξαρτύεσθαι = νὰ παρασκευάζωσι. — τὰ τῶν ξυμμάχων (= τοὺς ξυμμάχους) διὰ χειρὸς ἔχειν = νὰ φυλάττωσιν ἐπιμελῶς τοὺς συμμαχοὺς (μήπως δηλ. οὗτοι ἀποστατήσωσι). — τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς εἶναι = ὅτι ἡ ἰσχὺς τῶν ἐξαρτᾶται. — ἀπὸ τούτων... τῶν χρημάτων τῆς προσόδου = ἀπὸ τῆς προσόδου τῶν χρημάτων τούτων (δηλ. τῶν συμμαχῶν). — τὰ δὲ πολλὰ τοῦ πολέμου... κρατεῖσθαι = αἱ δὲ πλεῖστα ἐν πολέμῳ νίκα (ὅτι) κατορθοῦνται. — γνώμη καὶ χρημάτων περιουσία = διὰ φρονήσεως καὶ ἀφθονίας χρημάτων.

§ 3-5. θαρσεῖν (= θαρρεῖν) ἐκέλ. = προέτρεπε νὰ ἔχωσι θάρρος. — προσιόντων ἕξ. ταλάντων... φόρου... τῇ πόλει = ἐπειδὴ εἰσέρχοντο εἰς τὴν πόλιν 600 τάλαντα ὡς φόρος = ἐπειδὴ εἰσέπραττεν ἡ πόλις ὡς φόρον 600 τάλαντα. Ἐκαστον τάλαντον ἀντιστοιχεῖ πρὸς 6.000 δραχμάς (ὡν ὀκταπλασία τοῦλάχιστον ἢ ἀνάλογος σημερινῆ ἀξία). — ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ = συνήθως. — καὶ ἑνιαυτὸν = κατ' ἔτος. — ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, δηλ. τῆς ἀπὸ δημοσίων κτήσεων, τελῶν, εἰσφορῶν καὶ τῶν τοιοῦτων. — ὑπαρχόντων δέ... ἀργυρίου ἐπισήμου ἕξ. ταλάντων = ἐπειδὴ δὲ ὑπῆρχον 6.000 τάλαντα ἀργυρίου ἔχοντος νομισματικὸν σημεῖον. — ἐν τῇ ἀκροπόλει, δηλ. εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος, ἐν ᾧ ἐφυλάσσετο ὁ δημόσιος θησαυρός. — τὰ γὰρ πλεῖστα... ἐγένετο, αἰτιολογεῖ τό: ἔτι τότε = διότι ἡ ἀνωτάτη ποσότης ἀνήλθεν εἰς 10.000 τάλαντα ἐλλείψει τριακοσίων (ἦτοι εἰς 9,700) — ἐς τὰ προπ. = διὰ τὰ προπύλαια, διὰ τὴν κατασκευὴν δηλ. αὐτῶν. — τἄλλα οἰκοδ., δηλ. τὸν Παρθενῶνα, τὸ Ὀδεῖον, τὸ ἐν Ἐλευσίνι τελεστήριον. — ἐς

Ποτειδαίαν=διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ποτειδαίας.—ἀπανηλώθη= ἐγένετο δαπάνη.—χωρίς=πρὸς τούτοις, ἐκτὸς τούτων.—χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου... οὐκ ἐλάσσονος ἢ π. ταλ., δηλ. ὑπάρχοντος=ἐπειδὴ ὑπῆρχε χρυσίον ἄσημον (=ἄκοπον, ἄνευ νομισματικῆς σημεῖου) καὶ ἀργύριον οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 500 ταλάντων.—ἐν ἀναθήμασιν=ἐν ἀφιερώμασιν.—ἰδίους καὶ δημοσίους=ἰδιωτῶν καὶ τῆς πόλεως.—καὶ ὅσα ἱερά σκεύη=καὶ ἐν ἱεροῖς σκεύεσι, ὅσα ἦν (=ἐχρησιμοποιοῦντο). Νοσοῦνται οἱ τρίποδες, τὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ τοιαῦτα.—περὶ τε τὰς π. καὶ τοὺς ἀγ.=διὰ τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας.—σκύλα Μηδικὰ=ἐν Μηδικοῖς σκύλοις (=λαφύροις), ὅσα ἦν (=ὑπῆρχον). Ἐννοοῦνται δὲ ἀργυρόπους θρόνος τοῦ Ξέρξου καὶ ὁ χρυσοῦς ἀκινάκης τοῦ Μαρδονίου.—εἴ τι τοιοῦτότροπον (=παρόμοιον), δηλ. ἦν.—οἷς χρήσεσθαι αὐτούς, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγε = τὰ ὅποια ἔλεγε ὅτι θὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοί.—ἦν... ἐξείργωνται πάντων=ἂν καθόλου ἀποκλείωνται πάντων (δὲν δύνανται δηλ. νὰ μεταχειρισθῶσι διὰ λόγους θρησκευτικούς) ὁ Περικλῆς ἐννοεῖ τὰ ἀναθήματα, τὰ ἱερά καὶ τὰ τοιαῦτα.—καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικ. χρυσοῖς = καὶ τὸν χρυσοῦν κόσμον τὸν περὶ τὸ ἀγάλμα αὐτῆς τῆς θεᾶς. Ἐννοεῖ τὸ ὑπὸ τοῦ Φειδίου ποιηθὲν χρυσελεφάντινον ἀγάλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπερ ἔχον ὕψος 40 περίπου ποδῶν εὐρίσκετο ἐν τῇ Παρθενῶνι. Τὰ γυμνά μέρη τοῦ ἀγάλματος τούτου ἦσαν ἐξ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ, ἢ δ' ἐσθῆς καὶ τὰ ἄλλα κοσμήματα ἐκ χρυσοῦ.—ἀπέφαινε=ἀπεδείκνυε.—ἔχον... σταθμὸν=ὅτι τὸ ἀγάλμα εἶχεν ὡς βάρος.—τεσσαράκοντα τάλαντα... χρυσοῦ ἀπέφθου = τεσσαράκοντα τάλαντα χρυσοῦ καθαρωτάτου. Τάλαντον ἐνταῦθα δὲν εἶναι χρηματικὴ ποσότης, ἀλλὰ βάρος· τὸ δὲ βάρος αὐτοῦ ὑπολογίζεται ὅτι ἰσοδυναμεῖ περίπου πρὸς 20 ὀκ.—καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν, παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως: ἀπέφαινε ἔχον... εἶναι = καὶ ὅτι ἅπαν (τὸ χρυσίον) δύναται ν' ἀφαιρῆται (ὡς προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ξυλίνου ἔσωθεν σκελετοῦ).—χρησαμένους=ἄφ' οὗ μεταχειρισθῶσι (τὸ χρυσίον τοῦ ἀγάλματος).—ἐπὶ σωτηρίᾳ = πρὸς σωτηρίαν (τῆς πόλεως).—μὴ ἐλάσσω, οὐδ. πληθ. ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς ὄρισμένον τι οὐσιαστικόν· κατ' ἐννοιαν = δι' ἔσου βάρους (δηλ. 40 ταλάντων).

§ 6-9. χρήμασι, βραχυλογία = διὰ τῆς ἐπιδείξεως τῶν χρηματικῶν πόρων.—ἐθάρσυνε=ἐθάρρυνε.—ὀπλίτας... τρισχ... εἶναι

τὸ ἀπαρμυ. ἐκ τοῦ νοουμένου β. ἔλεγεν=ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουσι 13,000 ὄπλιται. — ἄνευ τῶν ἐν τοῖς . . . μυρίων = ἐκτὸς τῶν 16.000, οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο εἰς τὰ φρούρια (τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ) καὶ ἀνὰ τὰς ἐπάλλξεις (= ἀνὰ τὰ τείχη). — τοσοῦτοι=τόσοι πολλοί, δηλ. 16.000. — ἐφύλασσον, ἀμτβ. = φύλακες ἦσαν. — τὸ πρῶτον = κατ' ἀρχάς, δηλ. κατὰ τὰ πρῶτα 10 ἔτη τοῦ πολέμου. — ὁπότε . . . ἐσβάλοιεν= δούκεις εἰσέβαλλον. — ἀπὸ τε τῶν πρεσβυτάτων καὶ τῶν νεωτάτων, πρεσβύτατοι ἦσαν οἱ ὑπὲρ τὰ 50 ἔτη γεγονότες, νεώτατοι δὲ οἱ ἔφηβοι (οἱ ἀπὸ τοῦ 18-20 ἔτους). Οἱ πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἐκαλοῦντο μόνον διὰ τὴν ἄμυναν τῆς χώρας· οἱ μὲν ἄ' διὰ τὴν φρούρησιν τῶν τειχῶν, οἱ δὲ β' διὰ τὴν φρούρησιν τῶν φρουρίων. Τὰς ὑπερορίας στρατείας ἐξήρχοντο οἱ περὶ τὰ 20 καὶ μέχρι 50 ἐτῶν ἄγοντες ἡλικίαν. — μετοίκων, γενν. διαίρητ. τοῦ ὄσοι. Οἱ πλουσιώτατοι μόνον τῶν μετοίκων ἐστρατεύοντο ὡς ὄπλιται. — τοῦ Φαλ. τείχους, τοῦτο συνδέει τὰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ Φαλήρου. Τὸ Φαλ. τεῖχος καὶ τὸ βόρειον, τὸ ἐνῶνον τὰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ Πειραιῶς, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κίμωνος. Τὸ νότιον δὲ ἢ τὸ διὰ μέσου τεῖχος, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἦνῶνε τὰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ Πειραιῶς, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Περικλέους. — στάδιοι, τὸ Ἀττικὸν στάδιον περιέχει 185 μέτρα. — πρὸς τὸν κύκλον = μέχρι τοῦ περιβάλλου. Ὁ περίβολος τῶν Ἀθηνῶν, τὸ τεῖχος δηλ., τὸ ὅποσον περιέβαλλε τὰς Ἀθήνας χωρὶς νὰ ἐνῶνη αὐτὰς μετὰ τοῦ Πειραιῶς, καθὼς καὶ ὁ περίβολος τοῦ Πειραιῶς, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους. — τὸ φυλασσόμενον, δηλ. μέρος. — ἔστι . . . ὃ = μέρος τι ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ τὸ μεταξὺ . . . Φαλ. = δηλ. τὸ μεταξὺ κτλ. τοῦτο ἀνήρχετο εἰς 17 στάδια. — αὐτοῦ, δηλ. τοῦ κύκλου. — τοῦ μακροῦ, δηλ. τείχους. Νοεῖται: τὸ βόρειον τεῖχος, ὅπερ κατωτέρω καλεῖται: τὸ ἔξωθεν. — τὰ μακρὰ τεῖχη, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον. — τεσσαρ. σταδίων, δηλ. ἑκαστον. — πρὸς τὸν Πειραιᾶ = μέχρι τοῦ Πειραιῶς. — τες σταδίων, δηλ. ἦν. — τὸ ἔξωθεν (δηλ. τὸ βόρειον) ἐτηρεῖτο (= ἐφύλασσετο), διότι τὸ νότιον ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τοῦ Φαληρικοῦ. — Μουνιχία λόφος πρὸς Α. τοῦ Πειραιῶς (νῦν Καστέλλα). — ὁ . . . περίβολος, δηλ. ἦν. — τὸ δ' ἐν φυλ. ὄν = τὸ δὲ φυλασσόμενον (§ 7). — ἡμισυ, δηλ. 30 σταδίων. — τούτου, δηλ. τοῦ περιβάλλου. — τοῦ τε γὰρ Φαλ. . . ἡμισυ τούτου, κατὰ ταῦτα τὸ ὅλικόν μῆκος τῶν τειχῶν ἀνήρχετο ἕλῶν εἰς 235 στάδια· ἐκ τούτων δ' ἐφύλασσοντο στάδια

148.—ἱππέας, ἡ ἐν ἀρχῇ θέσις τῆς λέξεως πρὸς ἔμφασιν (πρβλ. § 6 ὀπλίτας, καὶ κατωτέρω: καὶ τριήρεις). — ξὺν ἱπποτοξόταις (= ἐφίπποις τοξόταις), οὗτοι ἀνήρχοντο εἰς 200 καὶ ἐχρησίμευον ὡς πρόδρομοι, ἦτοι ἀκροβολισταί.—τοξότας, λαμβανομένους ἐκ πενεστέρων πολιτῶν. Οἱ τοξόται ἐνταῦθα ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ στρατοῦ πρέπει δὲ νὰ διακριθῶσι τῶν Σκυθῶν τοξοτῶν, οἵτινες δοῦλοι ὄντες καθήκον εἶχον νὰ τηρῶσι τὴν εὐκοσμίαν καὶ τάξιν ἐν τε τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ἐν τοῖς δημοσίαις τόποις καὶ τοῖς δημοσίοις ἔργοις. — πλωίμους = ἱκανὰς πρὸς πλοῦν. — καὶ οὐκ ἐλάσσων κτλ., ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ταῦτα. — Πελοπον., συναπτά ἢ γενν. τῆ: ἡ ἐσβολή. — καθίσταντο, δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι. — οἰάπερ εἰώθει, δηλ. λέγειν. — τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ = τοῦ εἶναι οὗτοι θὰ εἶναι ὑπέρτεροι (τῶν Πελοπ.) ἐν τῷ πολέμῳ.

Κεφ. 14.

ἀνεπίθοντο, ἐμφαντικώτερον τοῦ ἀπλοῦ ἐπείθοντο· ἡ ἀνα - ἐν τῷ ρ. ὑποδεικνύει τὴν ὑπερνίκησιν τῶν δυσχερειῶν.—ἐσεκομίζοντο, δηλ. εἰς τὴν πόλιν.—καὶ τὴν ἄλλην... ἐχρῶντο = καὶ ἐκτὸς τούτων (=καὶ τὴν ἄλλην [πρβλ. καὶ κεφ. 9,4]) τὰ σκεύη, τὰ ὅποια ἐν τῷ οἴκῳ μετεχειρίζοντο (= τὰ οἰκιακά). — καὶ αὐτῶν... ξύλωσιν = καὶ τὴν ξύλωσιν (=τὴν ξυλείαν, ἦτοι τὰς θύρας, τὰ παράθυρα καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν καθαιρουῦντες (= ἀποσπῶντες) αὐτήν.—πρόβατα καὶ ὑποζύγια... διεπέμψαντο = τὰ ἑαυτῶν πρόβατα καὶ ὑποζύγια διέπεμψαν (=ἀπέστειλαν). — τὰς ἐπικειμένας = τὰς πλησίον (τῆς Ἀττικῆς) κειμένας.—χαλεπῶς = μετὰ δυσχερείας. — διὰ τὸ αἰεὶ εἰσθῆναι τοὺς πολλοὺς = διότι οἱ πολλοὶ πάντοτε ἦσαν συνηθισμένοι. — διαιτᾶσθαι = νὰ ζῶσι. — ἡ ἀνάστασις = ἡ μετανάστασις, ὁ μετοικισμὸς.

Κεφ. 15.

§ 1-2. ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου, δηλ. χρόνου = ἐξ ἀρχαιστάτου χρόνου.—ἐτέρων, εἴ ἕρος τῆς συγκρίσεως = ἡ ἐτέροις.—τοῦτο, δηλ. τὸ ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτᾶσθαι.—ἐς Θησαέα = μέχρι τοῦ Θησέως.—καὶ ἀ πόλεις, 12 τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὴν παράδοσιν.—ᾧκειτο = διαφκειτο.—πρυτανεῖα = διοικητήρια. — καὶ ὁπότε μὴ... οὐ ξυνηῆσαν, δηλ.

οὶ πολῖται τῶν 12 πόλεων = καὶ δσάκις δὲν ἤθελον φορηθῆ, δὲν συνήρχοντο· κατ' ἔννοιαν: τότε μόνον συνήρχοντο, δσάκις εἶχον νὰ φορηθῶσι τι.—βουλευσόμενοι = ἵνα σκεφθῶσι.—ὡς τὸν β.=πρὸς τὸν βασιλέα· συναπτέον τῷ ξυνηῶσαν.—αὐτοὶ = μόνου των.—ἐπολέμησαν, δηλ. πρὸς τὸν βασιλέα.—αὐτῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῷ τινές.—ὡσπερ = καθὼς π. χ.: νοητέον τὸ ρ. ἐπολέμησαν.—μετ' Εὐμόλπου, ὁ Εὐμολπος κατὰ τὸν μῦθον ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Χιόνης, βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, ἰδρυτὴς τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων καὶ ἀρχηγέτης τῶν Εὐμολπιδῶν, τοῦ ἱερατικοῦ γένους τῆς Ἐλευσίνοσ. Ἐλθὼν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Θρακῶν εἰς βοήθειαν τῶν Ἐλευσινίων πολεμοῦντων πρὸς τοὺς Ἀθ. ἐπολέμησε πρὸς τὸν Ἐρεχθέα καὶ ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ.—Ἐρεχθέα, βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν.—ἐπειδῆ, χρονκ.—ἐβασίλευσε=ἐγένετο βασιλεὺς.—γενόμενος μετὰ τοῦ ξυνετοῦ (=πρὸς τῇ ξυνέσει) καὶ δυνατοῦ = ὅστις ὑπῆρξεν ὄχι μόνον συνετόσ, ἀλλὰ καὶ δυνατόσ.—τά τε ἄλλα=καὶ κατὰ τὰ ἄλλα.—διεκόσμησε=ἐτακτοποίησε.—ἐσ τὴν νῦν πόλιν οὔσαν = ἐσ τὴν νῦν οὔσαν (=εἰς τὴν σημερινήν) πόλιν (δηλ. τὰς Ἀθήνας). Ὁ προσδιορισμὸς οὗτοσ συναπτέοσ τῷ ξυνώκισε (= ἤγνωσε πολιτικῶσ) πάντασ.—ἐν=ἐν μόνον.—ἀποδείξασ=καταστήσασ.—νεμομένουσ = ἂν καὶ ἔκαρποῦντο.—τὰ αὐτῶν = τὰ κτήματά των.—ἄπερ καὶ πρὸ τοῦ (=πρότερον), δηλ. ἐνέμοντο.—μιᾷ πόλει ταύτη χρησθαι = νὰ ἔχωσι ταύτην τὴν πόλιν (τὰς Ἀθήνας) ὡσ μίαν πόλιν (=ὡσ πρωτεύουσαν τῶν 12 πόλεων).—ἀπάντων ἤδη ξυντελούντων ἐσ αὐτήν=ἐπειδῆ ἔλοι τώρα πλέον ἀνήκον πολιτικῶσ εἰσ αὐτήν, δηλ. ἐπλήρωνον τοὺσ φόρουσ των εἰσ αὐτήν.—τοῖσ ἔπειτα = εἰσ τοὺσ διαδόχουσ του.—ξυνοίκια, δηλ. ἱερά = ἐορτῇ πρὸσ ἀνάμνησιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Θεσέωσ γενομένου συνοικισμοῦ τῶν 12 πόλεων τῆσ Ἀττικῆσ καὶ τῆσ ὑπαγωγῆσ αὐτῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν μιᾶσ (τῶν Ἀθηνῶν). Ἐπανηγυρίζετο αὐτη τῇ 16 Ἐκατομβαιῶνοσ (Ἰουλιου-Αὐγουστου).—ἐξ ἐκείνου, δηλ. τοῦ χρόνου.—τῇ θεῶ = πρὸσ τιμὴν τῆσ θεᾶσ (δηλ. τῆσ Ἀθηνᾶσ).—ἐορτὴν δημοτελῆ, κτγρμ. τοῦ ξυνοίκια· δημοτελῆσ δὲ ἐορτῆ=ἐορτῆ τελομένη δημοσίᾳ δαπάνῃ.

§ 3-6. τὸ δὲ πρὸ τούτου=πρότερον δέ.—ἡ νῦν οὔσα=ἡ σημερινή.—πόλισ, κτγρμ.—καὶ τὸ ... τετραμμένον (=ἐστραμμένον, δηλ. μέρος), β' ὑποκμ. τοῦ ἦν· τὸ α' εἶναι ἡ ἀκρόπολισ ἢ νῦν οὔσα.—τεκμήριον δὲ=τόδε δὲ τεκμήριον τούτου (τοῦ ὅτι δηλ. ἢ σημε-

ρινή ἀκρόπολις καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν πρὸς Ν. ἐστραμμένον μέρος ἦτο πρότερον πόλις) ἐστί. — γὰρ, διασαφητικός. — τὰ τῆς Ἀθηνᾶς, ἦτοι τὸ Ἐρέχθειον καὶ ὁ Παρθενών. — καὶ τὰ ἔξω, δηλ. τῆς ἀκροπόλεως ἱερά. — πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως, δηλ. πρὸς Ν. — μᾶλλον, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως: ἢ πρὸς ἕτερον μέρος τῆς πόλεως. — τό τε τοῦ Διὸς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: τὰ ἔξω = δηλ. ὁ ναὸς τοῦ Διὸς κτλ. — τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου = τὸ Ὀλυμπίειον ὁ ναὸς οὗτος κείμενος πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀκροπόλεως ἤρξατο νὰ οἰκοδομηθῆται ἐπὶ Πεισιστράτου (530 π. Χ.)· μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ ἔργον ἐπὶ αἰῶνας ἔμεινεν ἡμιτελές, περὶ δὲ τὸ 164 π. Χ. Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής, ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας, ἀνέλαβε ν' ἀποπερατώσῃ τὸν ναὸν καὶ ὠκοδομήσατο μέγα μέρος αὐτοῦ, ἀλλ' ἀποθανὼν κατέλιπε τὸ ἔργον ἀτελές· τρεῖς αἰῶνας σχεδὸν μετὰ ταῦτα (τῷ 129 μ. Χ.) ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἀπεπεράτωσε τὸν ναὸν τοῦτον. Τοῦ ναοῦ τούτου σώζονται νῦν 16 κίονες. — τὸ Πύθιον = ὁ ναὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. Οὗτος ἔκειτο πλησίον τοῦ Ὀλυμπίειου. — τὸ τῆς Γῆς, πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀκροπόλεως κείμενον. — τὸ ἐν Λίμναις Διον., αἱ Λίμναις ἦτο τόπος πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἀκροπόλεως καὶ παρὰ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον. — ᾧ = πρὸς τιμὴν τοῦ ὀποίου. — τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια, δηλ. τὰ Ἀνθεστήρια. Ταῦτα διήρκουν τρεῖς ἡμέρας (ἀπὸ τῆς 11 μέχρι τῆς 13 τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός), ὧν ἐκάστη εἶχεν ἴδιον ὄνομα· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ μὲν πρώτη Πυθοίγια, ἡ δὲ δευτέρα Χόες καὶ ἡ τρίτη Χύτροι. — ἐν μηνὶ Ἀνθ., ὁ Ἀνθεστηριῶν ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς τὸ δεύτερον δεκαπενθήμερον τοῦ Φεβρουαρίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Μαρτίου. Ἐλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν Ἀνθεστηριῶν, ἅτινα ἤγοντο κατὰ τὴν 11, τὴν 12 καὶ 13 ἡμέραν αὐτοῦ. — ποιεῖται = ἐορτάζονται. — οἱ ἀπ' Ἀθ. Ἴωνες = οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τῶν Ἀθ. Ἴωνες. — νομίζουσι = κατὰ συνήθειαν ἐορτάζουσι. — ταύτῃ = ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (δηλ. ἐν τῷ πρὸς Ν. τετραμμένῳ τῆς πόλεως). — τῇ κρήνῃ, ἀντικμ. τοῦ ἐχρῶντο. — τῶν τυράννων (δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν) οὕτω σκευασάντων = διότι οἱ τύραννοι οὕτω (δηλ. με ἐννέα κρουνοὺς) κατεσκεύασαν. — Ἐννεακρούμφ, ΝΑ. τοῦ Ὀλυμπίου κειμένη παρὰ τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισοῦ. — φανεῶν οὐσῶν τῶν πηγῶν = ὅτε αἱ πηγαὶ ἦσαν φανεραὶ (πρὸ τῆς κατασκευῆς δηλ. τῶν κρουνῶν ὑπὸ τῶν τυράννων). — Καλλιρρόη, διὰ τὴν καλὴν ῥοὴν τοῦ ὕδατος, ἦτις διὰ τῶν κρου-

νων δὲν ἐγένετο αἰσθητή. — ἐκεῖνοι, δηλ. οἱ ἀρχαῖοι Ἀθην. — ἐγγυς οὖση, δηλ. τῇ ἀκροπόλει = ἐπειδὴ ἦτο (ἢ κρήνη) πλησίον τῆς ἀκροπόλεως. — τὰ πλείστου ἀξία = τὴν πλείστου ἀξίαν χρῆσιν = εἰς τὰς σπουδαιότατας τελετάς. — ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου, δηλ. χρόνου. — πρὸ γαμικῶν = πρὸ τῆς ἐορτῆς τῶν γάμων. Πρὸ ταύτης ἔθος ἦν νὰ λούηται ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη δι' ὕδατος ἐκ τῆς Καλλιρρόης κομιζομένου ὑπὸ παιδὸς ἀμφιθαλοῦς (τοῦ λουτροφόρου). — καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν = καὶ εἰς ἄλλας (πλὴν δηλ. τῶν γαμικῶν) ἱεροτελεστίας. — νομίζεται = συνήθεια ὑπάρχει. — τῷ ὕδατι, δηλ. τῆς Ἐννεακρούνου κρήνης. — ταύτη = ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (δηλ. ἐν τῇ ἀκροπόλει). — μέχρι τοῦδε, δηλ. μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Θουκυδ. — πόλις, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδ. ἡ ἀκρόπολις ἦτο κατοικία μόνον τῶν θεῶν.

Κεφ. 16.

τῇ... αὐτονόμῳ οἰκήσει, δοτκ. τοῦ αἰτίου = διὰ τὴν ἀνεξάρτητον οἰκῆσιν = ἐπειδὴ κατόκησαν ἀνεξάρτητοι. — δ' οὖν (= λοιπόν), διὰ τούτου ἀναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα διήγησις τοῦ κεφ. 14, § 2 «χαλεπῶς δ' αὐτοῖς κτλ.». — ἐπὶ πολὺ = ἐπὶ πολὺν χρόνον. — κατὰ τὴν χώραν = πανταχοῦ ἀνὰ τὴν χώραν. — καὶ... γενόμενοι τε καὶ οἰκήσαντες, μετχ. αἰτιολγκ. τιθέμενοι ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν δοτκ. τῇ... οἰκήσει = καὶ ἐπειδὴ ἐγεννήθησαν καὶ κατόκησαν. — ἐπειδὴ (χρονκ.) ξυνοικίσθησαν = μετὰ τὸν συνοικισμόν. — ἐν τοῖς ἀγροῖς, συναπτέον τῷ γενόμενοι τε καὶ οἰκ. — ὁμως, δηλ. καίπερ ξυνοικισθέντες. — οἱ πλείους, παράθεσις περιοριζουσα τὸ ὑποκμ. οἱ Ἀθηναῖοι. — τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν ὕστερον, κατ' ἔννοιαν = ἐν τῷ ἀρχαίῳ χρόνῳ καὶ ὕστερον τὸ τελευταῖον προσδιορίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ: μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου = μέχρι τοῦ παρόντος πολέμου (δηλ. τοῦ Πελοπον.). — οὐ ῥαδίως = χαλεπῶς (πρβλ. κεφ. 14, § 2). — τὰς μεταναστίσεις... ἐποιοῦντο = μετανίσταντο (= μετενάστευον), δηλ. ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν. — πανοικισίᾳ = μεθ' ἑλλης τῆς οἰκογενείας. — ἄλλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες = καὶ μάλιστα διότι πρὸ ὀλίγου εἶχον ἀνανεώσει. — τὰς κατασκευὰς = τὰ οἰκιστικὰ τῶν σκευῶν. — μετὰ τὰ Μηδικὰ = μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους. — ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλ. ἔφερον, διασάφησις τοῦ: οὐ ῥαδίως

τὰς μεταν. ἐποιοῦντο=ἐλυποῦντο καὶ ἐδυσφόρουν.—καταλείποντες, μετχ. αἰτιλγκ., ὡς καὶ αἱ κατωτέρω: μέλλοντες καὶ ἀπολείπων.—
 ἄ... ἦν... πάτρια=τὰ ὅποια εἶχον αὐτοὶ κληρονομικά.—διὰ παντός, δηλ. τοῦ χρόνου=αἰεὶ τοῦτο προσδιορίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ: ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας=ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πολιτικοῦ των συστήματος (τοῦ πρὸ τοῦ συνοικισμοῦ τοῦ Θησέως).
 —δίαιταν=τρόπους ζωῆς.—οὐδὲν ἄλλο, δηλ. ποιῶν.—πόλις =πατρίδα—ἀπολείπων, ἢ μετχ. καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ ἕκαστος ἐτέθη ἐνικῶς ἀντὶ νὰ τεθῆ πληθυντικῶς κατὰ τὰς προηγούμενας μετχ. (καταλείποντες—μέλλοντες).

Κεφ. 17.

ἐπειδή, χρονκ.—καὶ παρὰ... καταφυγή=καὶ καταφυγή (δηλ. ὑπῆρχε) παρὰ (=πρὸς) τινος (τῶν) φίλων ἢ (τῶν) οἰκειῶν (=συγγενῶν).—τὰ ἔρημα=τὰ ἀνοικοδόμητα μέρη (ἐνθα φαίνεται ὅτι κατεσκευάσαν καλύβας [πρβλ. κεφ. 52, § 2]).—τὰ ἡρώα=τὰ εἰς τοὺς ἡρώας ἀφιερωμένα ἱερά.—τοῦ Ἐλευσινίου, τοῦ ἱεροῦ δηλ. τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, ἕπερ ἔκειτο πιθανῶς ΒΑ τῆς ἀκροπόλεως.—καὶ εἴ τι ἄλλο... ἦν=καὶ ὅτι ἄλλο... ἦν=καὶ ὅτι ἄλλο τελείως ἠδύνατο νὰ κλεισθῆ.—τὸ Πελασγικόν, τοῦτο δηλοῖ οὐ μόνον τὰ ἀρχαῖον τείχος τοῦ ΒΔ μέρους τῆς ἀκροπόλεως, ἀλλὰ καὶ τὸν χώρον τὸν ἐντὸς τούτου τοῦ τείχους περιλαμβανόμενον.—ὁ, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οἰκεῖν, ἕπερ ἐτέθη μετὰ τοῦ μὴ διὰ τὴν ἐν τῷ ἐπάρατον ἦν ἐνυπάρχουσαν ἔννοιαν τῆς ἀπαγορεύσεως = τὸ ὅποιον κατὰρα τις ἀπηγόρευε νὰ κατοικῶσι. Κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ ἐνταῦθα κατοικοῦντες Πελασγοὶ ἦλθον εἰς ἐχθροπραξίας πρὸς τοὺς Ἀθ., οἵτινες διώξαντες τοὺς Πελασγοὺς καθηράσθησαν νὰ μὴ οἰκισθῆ ὁ τόπος.—τι, συναπτέον τῷ ἀκροτελεύτιον (=τελευταῖον μέρος τοῦ στίχου) εἰς τοῦτο προστίθεται ὡς κατγρμ. τὸ τοιόνδε.—μαντείου=χρησμοῦ.—διεκώλυε, δηλ. μὴ οἰκεῖν.—τὸ Πελ. ἀργὸν ἄμεινον, δηλ. ἐστὶ ἢ σύνταξις προσωπική κατ' ἔννοιαν = ἄμεινόν ἐστι τὸ Π. ἀργὸν εἶναι =καλύτερον τὸ Πελ. νὰ εἶναι ἀκατοίκητον.—ὑπὸ τῆς παρ. ἀνάγκης=ἐνεκα τῆς παρουσίας ἀνάγκης (ἐπειδὴ δηλ. δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ πόλει ἄλλαι θέσεις πρὸς κατοικίαν).—ἐξοικήθη = ἐντελῶς κατφκῆθη.—τὸ μαντεῖον τοῦναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο=

ὅτι ὁ χρησμός ἀντιστρόφως ἐξεπληρώθη παρ' ὅτι περιέμενον. Οἱ Ἄθ. δηλ. ἐπίστευον ὅτι αἱ συμφοραὶ τῆς πόλεως ἐπῆλθον διὰ τὴν παράνομον ἐνοίκησιν, ἐν ᾧ πράγματι αὐταὶ ἐπῆλθον διὰ τὸν πόλεμον, ὅστις ἐπέβαλε τὴν ἐνοίκησιν.—διὰ τὴν παράνομον, καλεῖ οὗτω τὴν ἐνοίκησιν ὡς ἀπηγορευμένην ὑπὸ τοῦ Πυθικοῦ μαντείου.—αἱ συμφοραὶ γενέσθαι, νοητέον τὸ δοκοῦσι ἐκ τοῦ δοκεῖ.—ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως, δηλ. δοκεῖ γενέσθαι. — ὄν οὐκ ὀνομάζον κτλ., κατ' ἔννοιαν = ὄν οὐκ ὀνόμαζε τὸ μαντεῖον καίπερ προειδὸς μὴ κτλ. — μὴ ἐπὶ ἀγαθῶ = ἐπὶ κακῶ = ἐν κακαῖς (μόνον) ἡμέραις. — αὐτό, δηλ. τὸ Πελασγικόν.—κατοικισθησόμενον = ὅτι θὰ κατοικηθῆ.—κατεσκευάσαντο = ἠτοίμασαν κατοικίας.—ἐχώρησεν = ἐχώρησεν.—δή, ἐπιτείνει τὸ ὕστερον = ὕστερον μάλιστα. — τὰ τε μακρὰ τεῖχη, δηλ. τὸν χώρον τὸν περιλαμβανόμενον ἐντὸς τῶν μακρῶν τειχῶν. Περὶ τῶν μακρῶν τειχῶν βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 76.—κατανειμάμενοι = διανείμαντες μεταξύ των. — τὰ πολλά, δηλ. μέρη. — ἅμα, ἐκτὸς δηλ. τῶν μέτρων, ἀ ἐλάμβανον οἱ Ἄθ. καὶ περὶ ὧν λόγος ἐγένετο ἐν κεφ. 14.—τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἤπτοντο = ἠσυχολοῦντο εἰς τὰς προετοιμασίας πρὸς τὸν πόλεμον.—ἀγείροντες = συναθροίζοντες.—τῇ Πελ... ἐξαρτύοντες = παρασκευάζοντες ἐπίπλουν ἑκατὸν νεῶν κατὰ τῆς Πελ. κατ' ἔννοιαν = παρασκευάζοντες 100 πλοῖα, ἵνα ἐπιπλεύσωσι κατὰ τῆς Πελ.—οἱ μὲν δηλ. οἱ Ἄθ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου κεφ. «ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελ.». — ἐν τούτῳ παρασκευῆς (= ἐν ταύτῃ τῇ παρασκευῇ) ἦσαν=ἠσυχολοῦντο εἰς ταύτην τὴν προετοιμασίαν.

Κεφ. 18.

§ 1-2. προῖόν = προχωρῶν. — τῆς Ἀττικῆς, ἡ γενκ. δηλοῖ τὸ ἔλκον, οὗ μέρος εἶναι τὸ ἐς Οἰνίην = ἐς Οἰνίην τῆς Ἀττικῆς. Ἡ Οἰνίη ἦτο φρούριον Ἀττικὸν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βοιωτίας κατὰ τὴν εἰς Θήβας ἀγούσαν ὁδόν. — πρῶτον = κατὰ πρῶτον ἢ ἀπόδοσις τούτου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου κεφ. «ἐπειδὴ μέντοι...». — ἥπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν (δηλ. ἐς Ἀττικὴν) = δι' ἧς ὁδοῦ προετίθεντο νὰ εἰσβάλῳσι εἰς τὴν Ἀττ. Ὁ Ἀρχ. ἠδύνατο νὰ εἰσβάλλῃ καὶ διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ τῆς ἀπ' εὐθείας ἀγούσης ἐκ Μεγάρων εἰς Ἐλευσίνα, ἀλλ' ἐπίτηδες προετίμησε τὴν

μακροτέραν ὁδόν, ἵνα δώσῃ πλείονα χρόνον τοῖς Ἄθ. πρὸς ὑποχώρησιν.—ἐκαθέζοντο, ὁ παρτι. ἔχει σημασίαν ἀορίστου=ἐστρατοπέδευσαν (δηλ. πρὸ τῆς Οἰνόςης). — προσβολὰς... ποιησόμενοι=παρεσκευάζοντο ποιησόμενοι προσβολὰς (=προσβαλοῦντες) τῷ τείχει=παρεσκευάζοντο ἵνα προσβάλωσι τὸ τεῖχος.—μηχαναῖς=διὰ μηχανῶν (πολιορκητικῶν, κριῶν δηλ., καταπελτῶν κλπ.). — αὐτῷ, καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ κτηγμ. φρουρίῳ ἀντὶ αὐτῆ (δηλ. τῆ Οἰνόῃ), ἕπερ ἀντικμ. τοῦ ἐχρῶντο = εἶχον αὐτήν (τὴν Οἰνόην) ὡς φρούριον.—ὅποτε πόλεμος καταλάβοι (=γένοιτο)=ὁσάκις ἐγένετο πόλεμος = ἐν καιρῷ πολέμου. — τὰς τε οὖν προσβ. κτλ., δηλ. οἱ Λακεδ. — ἠὔτροπέζοντο=προητοιμάζον.—καὶ ἄλλως=καὶ δι' ἄλλου ἀκόμη τρόπου (ἔχι μόνον δηλ. διὰ τῶν προετοιμασιῶν αὐτῶν πρὸς προσβολήν). — χρόνον = ἐπὶ μακρὸν χρόνον. — περὶ αὐτήν, δηλ. τὴν Οἰνόην.

§ 3-5. αἰτίαν = κατηγορίαν. — οὐκ ἐλαχίστην, λιτότης = μεγίστην. — ἀπ' αὐτοῦ = ἐξ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ χρονοτριβῆσαι πρὸ τῆς Οἰνόης).—δοκῶν=διότι ἐφαίνετο.—ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου = κατὰ τὴν προετοιμασίαν πρὸς τὸν πόλεμον = καθ' ὃν χρόνον προητοιμάζετο ὁ πόλεμος.—μαλακὸς εἶναι=ὅτι ἦτο οὐχὶ δραστήριος.—ἐπιτήδειος=φίλος.—οὐ παραινῶν προθ. πολεμεῖν, ἢ μετχ. αἰτιολογεῖ τό: δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξ. κτλ.=διότι δὲν προέτρεπε μετὰ προθυμίας πρὸς πόλεμον. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης ὁ Ἄρχ. εἶχεν ἀποτρέψει τοὺς Λακ. νὰ κηρύξωσι τὸν κατὰ τῶν Ἄθ. πόλεμον (πρβλ. I, κεφ. 80 κ. ἐξ.).—ἐπειδὴ (= ὅτε) τε κτλ., ἢ ἔννοια: καθὼς τότε ἐν Σπάρτῃ κατὰ τὰς προετοιμασίας πρὸς πόλεμον ἐδεικνύετο ὀκνός, οὕτω καὶ βραδύτερον, ὅτε συνηθροίζετο ὁ στρατός. — ἢ ἐν τῷ ἰσθμῷ... γενομένη = ἢ γενομένη ἐν τῷ Ἰσθμῷ χρονοτριβῆ (πρβλ. κεφ. 12, § 1-5).—καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἢ σχολαίότης=καὶ πρὸς τοῦτοις (= ἄλλην πρβλ. κεφ. 14, § 1) ἢ κατὰ τὴν πορείαν βραδύτης. — ἢ ἐπιμονὴ καὶ... ἢ σχολ. διέβαλεν αὐτόν, προσωποποιεῖα=κατέστησεν αὐτὸν ὑποπτον.—μάλιστα=κατ' ἐξοχήν. — ἐπίσχεσις = χρονοτριβῆ. — ἐσεκομίζοντο, δηλ. τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν (πρβλ. κεφ. 13, § 2).—ἐδόκουν=ᾤοντο=ἐνόμιζον.—ἂν... καταλαβεῖν = ὅτι ἤθελον καταλάβει. — διὰ τάχους (= ταχέως), συναπτέον τῷ ἐπελθόντες. — ἔξω, δηλ. τῆς πόλεως ἐπομένους=ἐν τοῖς ἀγροῖς. — εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν, βραχυλογικὴ ἔκφρασις

ἀντί: εἰ μὴ ἢ ἐκείνου μέλλῃσις (= βραδύτης) ἐκώλυσεν.—ἐν τοιαύτῃ ὁργῇ... τὸν Ἄρ... εἶχεν = οὕτω ὠργίζετο κατὰ τοῦ Ἄρχιδάμου.—ἐν τῇ καθέδρᾳ = κατὰ τὸν χρόνον τῆς χρονοτριβῆς αὐτοῦ (πρὸ τῆς Οἰνόης).—προσδεχόμενος=ἐπειδὴ ἤλπιζε.—τοὺς Ἄθ... ἐνδώσειν τι καὶ κατοκνήσειν = ὅτι οἱ Ἄθ. θὰ ὑποχωρήσωσι κάπως καὶ ὅτι θὰ διστάσῃσι.—τῆς γῆς ἔτι... οὐσης=ἐν ᾧ ἢ χῶρα αὐτῶν ἦτο ἀκόμῃ ἀβλαβής.—περιδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν = νὰ ἴδῃσιν ἀπαθῶς τὴν λεηλασίαν αὐτῆς.—ἀνειχεν, ἀμετέ.=ἐχρονοτρίβει.

Κεφ. 19.

ἐπειδὴ, χρονοκ.—μέντοι, ἀπόδοσις τοῦ πρῶτον (κεφ. 18, § 1).—πᾶσαν ἰδέαν (=πάντα τρόπον) πειράσαντες, δηλ. αὐτῆς (τῆς Οἰνόης) =δοκιμάσαντες πάντα τρόπον κατ' αὐτῆς=δοκιμάσαντες μὲ πάντα τρόπον νὰ κυριεύσωσιν αὐτήν.—ἐλεῖν, δηλ. αὐτήν.—οἱ τε Ἄθ... ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐπειδὴ = καὶ ὅτε οἱ Ἄθ...—οὐδὲν ἐπεκηρυκεύοντο = δὲν ἔπεμπον κήρυκα πρὸς διαλλαγὴν.—οὕτω δὴ, διὰ τούτου εἰσάγεται μετ' ἐμφάσεως ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδὴ = τότε πλέον (πρβλ. κεφ. 12, § 4).—ὀρμήσαντες = ἐκινήσαντες.—μετὰ τὰ ἐν Πλ... μάλιστα=κατὰ τὴν ὀγδοηχοστὴν περίπου ἡμέραν μετὰ τὰ ἐν Πλαταιαῖς συμβάντα.—τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος = ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου (δηλ. περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἰουνίου).—καθεζόμενοι=στρατοπεδεύσαντες.—ἔτεμον = ἐλεηλάτου.—Ἐλευσίνα, ἐνταῦθα = τὸ Ἐλευσίνιον πεδῖον (οὐχὶ τὴν πόλιν Ἐλευσίνα).—τὸ Θριάσιον πεδῖον, τοῦτο ἔκειτο Α. τοῦ Ἐλευσινίου πεδίου· ὠνομάζετο δὲ οὕτω ἐκ τῆς Θριάς, τοῦ δήμου τῆς Ἀττικῆς.—τροπὴν... τῶν Ἄθ... ἐποιήσαντο = ἐτρέψαντο (=ἔτρεψαν εἰς φυγὴν) τοὺς Ἄθ. ἰππέας.—περὶ τοὺς Ρεῖτους κ.= περὶ τοὺς καλουμένους Ρεῖτους. Οἱ Ρεῖτοι ἦσαν δύο μικραὶ ἀλμυραὶ λίμναι παρὰ τὴν ἱερὰν ὁδόν, τὴν ἄγουσαν ἀπὸ Ἐλευσίνος εἰς Ἀθήνας· ἐχρησίμευόν ποτε ὡς ὄριον τῶν Ἀθην. καὶ Ἐλευσινίων.—τὸ Αἰγάλεον ὄρος, τὸ κείμενον ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος καὶ χωρίζον τὸ Ἀθηναϊκὸν πεδῖον ἀπὸ τοῦ τῆς Ἐλευσίνος. Νῦν βουνὸς τοῦ Σκαρραμαγκᾶ.—Κρωπειᾶς, δήμου τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ Πάρνηθος καὶ Αἰγάλλεω.—ἕως=ἕως ἔτου.—Ἀχαρνάς, νῦν Μενίδι.—τῶν δήμων καλουμένων = ἐκ τῶν καλουμένων δήμων. Οἱ ἄττικοί

δῆμοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν 100, εἶτα δὲ βαθμιαίως ἕνεκα τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἢ καὶ ἄλλων λόγων ηὐξήθησαν εἰς 174.— ἐς αὐτόν, δηλ. τὸν χρόνον ἐπομένως = ἐς Ἀχαρνάς.— χρόνον πολὺν = ἐπὶ πολὺν χρόνον.— ἐμμεΐναντες = παραμείναντες.— ἔτεμνον, δηλ. αὐτὸν (τὸν χρόνον).

Κεφ. 20.

γνώμη τοιαῦδε=μὲ τὸν ἐξῆς σκοπὸν ἐπεξηγεῖται: διὰ τοῦ ἐν § 2: «τοὺς γὰρ Ἀθην. ἤλιπεν κτλ.».— τὸν Ἀρ... ὡς ἐς μάχην ταῖς μείναι = ὅτι ὁ Ἀρχίδαμος παραταχθεὶς ὡς πρὸς μάχην ἔμεινε.— ἐς τὸ πεδίον, συναπτέον τῷ οὐ καταβῆναι=ὅτι δὲν κατέβη εἰς τὴν πεδιάδα.— ἐκείνη τῇ ἐσβολῇ, δοκτ. τοῦ χρόνου=κατ' ἐκείνην τὴν εἰσβολὴν (ἐν ἀντιθέσει: πρὸς ἄλλας μεταγενεστέρας εἰσβολάς, καθ' ἃς κατέβη ὁ Ἀρχ. εἰς τὴν πεδιάδα).— τοὺς γὰρ Ἀθ. ἤλιπεν... ἴσως ἂν ἐπεξ. καὶ... οὐκ ἂν... τιμηθῆναι = ἤλιπεν δηλ. ὅτι οἱ Ἀθ. ἴσως ἤθελον ἀντεπεξέλθει (κατὰ τῶν Λακ.) καὶ δὲν ἤθελον ἀνεχθῆναι ἐν λεηλατηθῆναι ἢ χώρα (αὐτῶν).— ἀκμαΐζοντας νεότητι πολλῇ=ἐπειδὴ ἴσχυον διὰ πολυαριθμοῦ νεότητος (πρβλ. κεφ. 8, § 1).— καὶ παρεσκευασμένους=καὶ ἐπειδὴ ἦσαν παρεσκευασμένοι.— ὡς οὐπω πρότερον=καθὼς οὐδέποτε πρότερον (δηλ. παρεσκευασμένοι ἦσαν).— αὐτῷ... οὐκ ἀπίνθησαν=δὲν ἀντεπεξήλθον κατ' αὐτοῦ.— ἐς Ἐλευσίνα=ἐς τὸ Ἐλευσίνιον πεδίον (πρβλ. κεφ. 19, § 2).— πείραν ἐποιεῖτο (=ἐδοκίμαζε), ἐκ τούτου ἐξάρτ. ἢ πλαγία ἐρωτημ. πρότασις: εἰ ἐπιξίαισιν=ἂν θὰ ἀντεπεξέλθωσιν.— καθήμενος, προσδιορίζει τροπικῶς τό: πείραν ἐποιεῖτο. ἄμα μὲν... ἄμα δὲ=ἄφ' ἑνὸς μὲν... ἄφ' ἐτέρου δέ.— αὐτῷ, δηλ. τῷ Ἀρχ.— ἐπιτήδειος... ἐνοστρατοπεδεῦσαι=κατάλληλος πρὸς στρατοπέδευσιν.— ὄντιες=ἀποτελοῦντες.— τῆς πόλεως=τῆς πολιτείας (τῶν Ἀθηναίων).— οὐ περιόψεσθαι... διαφθαρέντα = ὅτι δὲν θὰ ἴδωσιν ἀπαθῶς τὴν καταστροφὴν.— ὀρμήσειν, μεταβτκ.=ὅτι θὰ παρορμήσωσιν.— τοὺς πάντας=ὄλους ὄμοῦ (τοὺς Ἀθ.).— εἰ... μὴ ἐπεξέλθοιεν=ἐὰν δὲν ἤθελον ἀντεπεξέλθει.— ἐκείνη τῇ ἐσβολῇ, πρβλ. ἀνωτέρω § 1.— ἀδεέστερον = ἀφοδώτερον.— ἐς τὸ ὕστερον = κατόπιν.— τεμῆν καὶ... χωρήσεσθαι, ἐκ τοῦ ῥ. ἐνόμιζε, ὄπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἐδόκουν = ἐνόμιζεν ὅτι: θὰ λεηλατήσῃ καὶ ὅτι θὰ προχωρήσῃ.— τὴν πόλιν, δηλ. τὰς Ἀθήνας.— τοὺς γὰρ Ἀχαρ...

οὐχ... ἔσσεσθαι, ἐκ τοῦ νοουμένου ἐνόμιζε=διότι ἐνόμιζεν ὅτι οἱ Ἄχθ. δὲν θὰ εἶναι πρόθυμοι.—ὁμοίως, καθὼς δηλ. ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν γῆς.— ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων, δηλ. γῆς.—σιάσιν... ἐνέσσεσθαι τῇ γνώμῃ = ὅτι θὰ ὑπάρξῃ διαφωνία ἐν τῇ γνώμῃ (δηλ. τῶν Ἀθηναίων) κατ' ἔννοιαν = ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀθ. θὰ διχογνωμήσωσι (ὡς πρὸς τὴν μάχην δηλ.). — τοιαύτη διανοία = μὲ τοιοῦτον σκοπόν.

Κεφ. 21.

§ 1-2. μέγρι οὐ = ἐν ὄσφ.—ὁ στρατός, δηλ. τῶν Λακεδ.—καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον = εἶχον ἀκόμη (= καὶ) ἐλπίδα τινα. — ἐς τὸ ἐγγυτέρω = ἐγγύτερον (δηλ. τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν). — αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Λακ.) μὴ προΐεναι = ὅτι αὐτοὶ δὲν θὰ προχωρήσωσιν. — μεμνημένοι καὶ Πλ... ὅτε (= ὅτι)... ἀνεχώρησε, πρόληψις ἀντί: μεμνημένοι ὅτι καὶ Πλειστοάναξ... ἀνεχώρησε = ἐνθυμούμενοι ὅτι καὶ ὁ Πλειστοάναξ... ἀνεχώρησε. — τῆς Ἀττ. ἐς Ἐλευσίνα = ἐς Ἐλ. τῆς Ἀττικῆς. — Θριῶζε, ἐξ ἀρχαίου τύπου Θριῶ' ἀντί Θριάζε (ὡς Ἀθήναζε, Θήβαζε) ἐκ τοῦ Θριῶ' κατ' ἔννοιαν = εἰς τὸ Θριάσιον πεδίον (περὶ οὗ βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 19, § 2). — στρατῶ = μετὰ τοῦ στρατοῦ.—πρὸ τοῦδε τοῦ πολ. τέσ... ἔτεσι = 14 ἔτη πρὸ τοῦ παρόντος πολέμου (ἦτοι τῷ 446 π. Χ.). — πάλιν, συναπτεόν τῷ ἀνεχώρησε.—ἐς τὸ πλεῖον = περαιτέρω. — δῆ, ἐπιτείνει τὸ διὸ = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο, περίφρασις ἀντί: αὐτὸς ἔφυγεν (= ἐξωρίσθη). — δόξαντι = ἐπειδὴ ἐφάνη. — χρήμασι πεισθῆναι, δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθ. ἀναχωρήσαι = ὅτι διὰ χρημάτων ἐπέσθη ὑπὸ τῶν Ἀθ. ν' ἀναχωρήσῃ. — ἐπειδὴ, χρονκ. — περὶ Ἀχαρνάς... ἀπέχοντα = περὶ Ἀχαρνάς ὄντα καὶ ἀπέχοντα.—τῆς πόλεως, δηλ. τῶν Ἀθηνῶν. — ἐξήκοντα σιαδίους, πόσας ὥρας; — οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο = δὲν ἐθεώρουν πλέον (τοῦτο) ὑποφερτόν. — αὐτοῖς, συναπτεόν τῷ δεινὸν ἐφαίνετο, ᾧ συναπτεόν καὶ τὸ ὡς εἰκὸς (δηλ. ἐστι) = καθὼς φυσικὸν εἶναι. — γῆς τεμν. ἐν τῷ ἐμφανεῖ = ἐπειδὴ ἐλεηλατεῖτο χώρα φανερώς (= πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των). — οὐπω ἐωράκεσαν = δὲν εἶχον ἴδει ἀκόμη.—πλήν (ἐπίρ.) τὰ Μηδικὰ = ἐκτὸς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν (ὅτε παρόμοια συνέβησαν). — ἐδόκει = ἐφαίνετο καλόν. — μὴ περιορᾶν, δηλ. γῆν τεμνομένην.

§ 3. κατὰ ξυστάσεις τε γινν. = λοιπὸν (= τε) συναθροιζόμενοι καθ' ἑμάδας. — ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, δηλ. πρὸς ἀλλήλους. — οἱ μὲν... οἱ δέ, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ἦσαν. — κελεύοντες... οὐκ ἔωντες, μετχ. αἰτιλγκ. — τινες, προσετέθη εἰς τὸ οἱ δὲ πρὸς ἕξασιν τῆς ἀοριστίας (πρβλ. κεφ. 4, § 4). — χρησμολόγοι, περὶ τούτων βλ. κεφ. 8, § 2. — παντοίους = παντὸς εἶδους (δηλ. ὡς πρὸς τὴν ἔκθασιν τοῦ πολέμου). — ὧν ἀκροᾶσθαι ἕκαστος ὠργητο (τοῦ β. ὄργῳ) = οὗς ἕκαστος σφόδρα ἐπόθει ν' ἀκούῃ. — παρὰ σφίσιιν αὐτοῖς οὐκ ἔλ. (= μέγιστην) μοῖραν εἶναι τῶν Ἀθ. = ὅτι εἰς αὐτοὺς ὑπάρχει μέγιστον μέρος τῶν Ἀθ. κατ' ἔννοιαν = ὅτι αὐτοὶ ἀποτελοῦσι τὸ μέγιστον μέρος τῆς πολιτείας τῶν Ἀθ. (πρβλ. κεφ. 20, § 4 «μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως»). — ὡς = ἐπειδὴ. — ἐνήγον = παρεκίνουν. — ἀνηρέθιστο = εἶχε περιέλθει εἰς ἀγανάκτησιν. — τὸν Π. ἐν ὄργῃ εἶχον = ὠργίζοντο (δηλ. οἱ πολῖται) τῷ Περ. — ὧν = τούτων, ἄ. — πρότερον, συναπτόεν τῷ παρήνεσε. Νοεῖται ὁ χρόνος ὁ πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου (ὅτε ὁ Περ. εἶχε συμβουλεύσει τοὺς Ἀθ. νὰ μὴ ταράσσωνται ἐν περιπτώσει δηλώσεως τῆς χώρας των ὑπὸ τῶν Λακ.). — ἐκάκιζον = κατηγοροῦν. — ὅτι... οὐκ ἐπεξάγοι = διότι δὲν ἀντεπεξέρχεται. — αἰτίον τε σφ. κτλ., δηλ. αὐτὸν εἶναι = ὅτι αὐτὸς εἶναι αἴτιος εἰς αὐτούς. — ὧν, καθ' ἕλξιν ἀντί: ἄ.

Κεφ. 22.

§ 1. αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπ. = ὅτι αὐτοὶ ἠγανάκτουν διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — τὰ ἄριστα = τὰ ὀφελιμώτατα. — ὀρθῶς γινώσκειν = ὅτι ἔχει ὀρθὴν γνῶμην. — περὶ τοῦ μὴ ἐπεξίεναι = ὡς πρὸς τὴν μὴ ἔξοδον. — ἐκκλησίαν οὐκ ἐποίει, τὸ δικαίωμα τοῦ συνάγειν τὴν ἐκκλησίαν εἶχον οἱ πρυτάνεις· ἀλλὰ καὶ ὁ στρατηγὸς εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦτο (πρβλ. κεφ. 59, § 3). — ξύλλογον = συνάθροισιν (οἰανδῆποτε οὐχὶ κατὰ νόμον ὠρισμένην, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν νόμιμον συνάθροισιν, τὴν ἐκκλησίαν). Ἀλλαχοῦ, ὡς ἐν βιβλ. I, κεφ. 67, 3, ξύλλογος = ἐκκλησία (πρβλ. καὶ κεφ. 59, § 3, ἔνθα ξύλλογος = ἐκκλησία σύγκλητος [= ἔκτακτος]). — τοῦ μὴ... τι... ἔξαμαρτεῖν = ἵνα μὴ διαπράξῃσι σφάλμα τι. — ὄργῃ μᾶλλον ἢ γνῶμῃ ξυνηλθόντας (= εἰ ξυνηλθοῖεν) = ἐὰν ἤθελον συνέλθει (εἰς

ἐκκλησίαν ἢ εἰς συνάθροισιν) μὲ ἕξαψιν μᾶλλον ἢ μὲ (ἦσυχον) σκέψιν. — τὴν τε πόλιν ἐφύλασσε, ἐκ τῶν ἕξωθεν δηλ. κινδύνων. — δι' ἦσυχίας... εἶχε, δηλ. τὴν πόλιν = ἐτήρει ἦσυχον τὴν πόλιν, δηλ. ἀνεχαίτιζεν αὐτὴν ἀπὸ ἀσυνήθων ἐπιχειρήσεων. — μάλιστα ὅσον ἠδύνατο = ὅσον ἠδύνατο περισσότερον (δηλ. δι' ἦσυχίας ἔχειν).

§ 2-3. ἱππέας μέντοι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προειρηγμένα προφυλακτικὰ μέτρα: «τὴν τε πόλιν ἐφύλασσε... καὶ δι' ἦσυχίας... εἶχεν». — αἰεὶ = διαρκῶς συναπτόεν τῷ ἕξέπεμπε. — τοῦ μὴ προδρόμους... κακουργεῖν = ἵνα μὴ πρόδρομοι εἰσπίπτοντες ἀπὸ τοῦ στρατοῦ (τῶν Λακεδ.) εἰς τοὺς ἀγρούς... βλάβτωσιν (αὐτούς). Οἱ πρόδρομοι ἦσαν ψιλοὶ στρατιῶται χρησιμεύοντες ὡς πρόσκοποι. — βραχεῖα = ἀσήμαντος. — ἐν Φρυγίσις (ὄνομαστ. Φρυγία), θέσει κειμένη κατὰ τοὺς ΒΑ. πρόποδας τοῦ Αἰγάλεω. — τῶν τε Ἰππ. τέλει ἐνὶ τῶν ἱππέων = ἐνὶ τέλει τῶν ἱππέων τῶν Ἰππ. Τέλος = τάγμα (ἄγνωστον ἐκ πόσων ἱππέων ἀποτελούμενον). — μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἰππ. — οὐκ ἔλασσαν εἶχον = δὲν ἐφάνησαν κατώτεροι. — μέχρι οὗ... τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν = ἕως οὗ αὐτοὶ (δηλ. οἱ Ἰππ. καὶ οἱ Θεσσαλοὶ) ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. — προσβοθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὀπλιτῶν = ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς βοήθειαν τῶν Βοιωτῶν οἱ ὀπλιταί. — ἀνείλοντο... αὐτούς... ἀσπόνδους = ἀνέσυραν αὐτούς (δηλ. τοὺς φονευθέντας) πρὸς ταφὴν ἄνευ συνθηκῶν. Τὸ ἀνελεῖσθαι τοὺς νεκροὺς ἀσπόνδους ἦτο ἀπόδειξις ὅτι οἱ Ἰππ. δὲν ἠττήθησαν ἐντελῶς. Ἡ ἀντίθετος φράσις: ἀποδιδόναι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους (πρόβλ. I, κεφ. 63 — II, κεφ. 6, § 1). — τροπαῖον ἐστήσαντο, εἰς ἔνδειξιν τῆς νίκης των. Περὶ τοῦ τροπαίου βλ. I, κεφ. 30, § 1. — κατὰ τὸ παλ. ξυμμαχικὸν = κατὰ τὴν παλαιὰν ξυμμαχίαν = συνεπειὰ τῆς παλαιᾶς συμμαχίας (τῶν Θεσ. μετὰ τῶν Ἰππ.). Ἡ παλαιὰ συμμαχία τῶν Ἰππ. μετὰ τῶν Θεσ. ἐγένετο διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν: Οἱ Λακ. κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἰθώμης εἶχον καλέσει τοὺς Ἰππ. εἰς βοήθειαν (τῷ 461), ἀλλὰ φοβούμενοι, μὴ οὗτοι ἐνωθῶσι μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν, ἀπέπεμψαν αὐτούς τὴν ἀποπομπὴν ταύτην θεωρήσαντες ὡς προσβολὴν οἱ Ἰππ. ἔλυσαν τὴν μετὰ τῶν Λακεδ. ἐπὶ τῶν Μηδικῶν συμμαχίαν καὶ ἐγένοντο σύμμαχοι τῶν Ἀργείων καὶ Θεσσαλῶν, τῶν ἐχθρῶν τῆς Σπάρτης. — Κραννῶνιοι, κάτοικοι τῆς Κραννῶνος, πόλεως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Πελασγίωτιδος. — Πυράσιοι, κάτοικοι τοῦ Πυράσου, πόλεως τῆς ἐν

Θεσσαλία Φθιώτιδος.—Γυρτώνιοι, κάτοικοι τῆς Γυρτῶνος, πόλεως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Πελασγιώτιδος. — Φεραῖοι, κάτοικοι τῶν Φερῶν, πόλεως ἐν Θεσσαλίᾳ.—ἀπὸ τῆς σιάσεως ἑκάτερος = ἑκάτερος ὑπὸ τῆς πολιτικῆς του μερίδος (ἀποσταλείς). Ἐν Λαρίσῃ ὑπῆρχον δύο πολιτικά μερίδες (= σιάσεις), ἡ δημοκρατικὴ καὶ ἡ ὀλιγαρχικὴ· ἑκάτερα δὲ τούτων ἐπεμφε καὶ ἴδιον στρατηγὸν τοῦ πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθ. ἀποσταλέντος στρατοῦ.

Κεφ. 23.

ἄραντες, ἀμετῶ. = ὀρηθέντες = ἐκκινήσαντες (πρβλ. κεφ. 12, § 4).—τῶν δ. τινὰς ἄλλους = ἄλλους τινὰς τῶν δήμων (ἤτοι: τοὺς δήμους Κηφισίαν, Οἶον καὶ Ἀφιδνας). — τῶν μεταξὺ... ὄρους = τῶν κειμένων μεταξὺ τῆς Πάρνηθος καὶ τοῦ ὄρους Βριλησσοῦ. Ἡ Πάρνης (νῦν Ὁξιά) καὶ ὁ Βριλησσὸς (νῦν Πεντελικὸν) εἶναι ὄρη ὑψόμενα κατὰ τὸ ΒΔ μέρος τῆς Ἀττικῆς.—ὄντιων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῆ = ἐν ᾧ δὲ αὐτοὶ (δηλ. οἱ Πελ.) εὐρίσκοντο ἐν τῇ γῆ (δηλ. τῇ Ἀττικῇ)—ὅσπερ παρασκευάζοντο = εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν ὀπίων ἐνήσυχουοντο ἤδη πρὸ πολλοῦ (πρβλ. κεφ. 17, § 4).—χιλίους ὀπλίτας, ἐπομένως πόσοι ὀπλῖται ἐπέβαινον ἐπὶ ἑκάστης νεώς;—ἐστρατήγει, ὁ στόλος, ὡς καὶ ὁ κατὰ ξηρὰν στρατός, διωκεῖτο ὑπὸ ἐνὸς ἢ πλειόνων στρατηγῶν. Τὸ πλήρωμα ἑκάστης νεώς ἀπετελεῖτο α') ἐκ τῶν ἐπιβατῶν, οἵτινες ἦσαν ὀπλῖται 10 περίπου ἐν ἑκάστῃ νηί, τεταγμένοι πρὸς τὸν πόλεμον, πρὸς τε τὰς ἐπιθέσεις καὶ τὴν ἀμυναν, β') ἐκ τῶν ἑρετῶν, ναυτῶν ἢ ναυβατῶν καλουμένων, οἵτινες ἐκωπηλάτου ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις σειραῖς καθήμενοι· κατεῖχον δ' ἐν ἑκάστῃ τριήρει τὴν μὲν ἀνωτάτην θέσιν οἱ 62 θρανίται, τὴν μέσην 54 ζυγίται καὶ τὴν κατωτάτην 54 θαλαμίται, καὶ γ') ἐκ τῶν ἐμπείρων τῆς ναυτικῆς τέχνης, ἤτοι ἐκ τοῦ κυβερνήτου, τοῦ πρῶτος, τοῦ κελευστοῦ, τριῶν πεντηκοντάρχων καὶ ἐνὸς ἢ δύο ναυπηγῶν. Τοῦ πληρώματος ἦρχεν ὁ τριήραρχος. — περιέπλεον, δηλ. περὶ τὴν Πελοπ.—χρόνον... ὅσου = χρόνον τοσοῦτον, ὅσου = ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ἐφ' ὅσον. Οἱ Πελ. ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐπὶ ἓνα περίπου μῆνα.—διὰ Βοιωτῶν = διὰ τῆς Βοιωτίας.—οὐχ ἦπερ ἐσέβαλον (δηλ. ἐς Ἀττικὴν)=οὐχὶ διὰ τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς εἰσέβαλον (πρβλ. κεφ. 18, § 1). — παριόντες Ὀρωπὸν = παρελθόντες

τὸν Ὀρωπὸν (κεῖμενον ἐν τοῖς ὄροις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας). — τὴν γῆν, ἀντικμ. τοῦ ἐδήωσαν. — τὴν Γραικίην καλ., ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου ὀνόματος τοῦ Ὀρωποῦ Γραῖα καὶ τῶν κατοίκων Γραῖς.

Κεφ. 24.

αὐτῶν, δηλ. τῶν Πελοποννησίων. — διή = ἀπὸ τοῦδε. — διὰ παντός τοῦ πολέμου = κατὰ τὴν διάρκειαν βίου τοῦ πολέμου (καὶ οὐχὶ μόνον ἐν χρόνοις, καθ' οὓς οἱ πολέμοι ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ). — ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκρ. χρημάτων, δηλ. ἀπὸ τῶν 6000 ταλάντων (πρβλ. κεφ. 13, § 3 «ὕπαρχόντων ἐν τῇ ἀκρ. ... ἑξακισχιλίων ταλάντων»). — ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαιρέτα ποιησαμένοις (= ἐξελομένοις) = ἀπεφάσισαν αὐτοὶ ἀφ' οὗ λάβωσι. — χωρὶς θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν = νὰ θέσωσι χωριστὰ (δηλ. ἀπὸ τῶν ἄλλων χρημάτων) καὶ νὰ μὴ δαπανῶσι. — ἀπὸ τῶν ἄλλων, δηλ. χρημάτων. — ἦν ... εἶπη ἢ ἐπιψηφίσῃ = ἐάν τις προτείνῃ ἢ τὴν πρότασιν θέσῃ εἰς ψηφοφορίαν ὁ προτείνων πρότασιν τινα παρέδιδε ταύτην ἔγγραφον εἰς τὸν προεδρεύοντα τῆς ἐκκλησίας ἐπιστάτην τῶν πρυτάνεων, ὅστις ἔθετε ταύτην εἰς ψηφοφορίαν (= ἐπεψηφίζεν). — κινεῖν τὰ χρ. = νὰ ἐγγίξωσι τὰ χρήματα. — ἐς ἄλλο τι = δι' ἄλλο τι = πρὸς ἄλλην τινα χρῆσιν. — ἦν μὴ = ἐκτός ἐάν. — νηίτη στρατῷ = ναυτικῷ στρατῷ. — θάν. ζημίαν ἐπέθεντο (= ἐπέθεσαν) = ἐπέβαλον ὡς τιμωρίαν τὸν θάνατον. — μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν χιλίων ταλάντων. — ἐξαιρέτους ἐποιήσαντο, ἐνταῦθα = ἐξέλεξαν. — κατὰ τὸν ἐν. κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ προηγουμένου = δηλ. καθ' ἕκαστον ἔτος κτλ. — τριηράρχους αὐταῖς (= δι' αὐτάς), ὁ τριηράρχος ἐξώπλιζε κενὴν τριήρη διδομένην ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ διώκει αὐτήν, τῆς πόλεως καταβαλλούσης μόνον τὸν μισθὸν τοῦ πληρώματος. Ἡ ὑπὸ τοῦ τριηράρχου καταβαλλομένη δαπάνη ἦτο 40-60 μνῶν. — ὦν (δηλ. τριήρων) μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. ἔδοξε = καὶ ἀπεφάσισαν καμμίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς τριήρεις νὰ μὴ μεταχειρίζονται. — περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδ., δηλ. ἦν οἱ πολέμοι νηίτη στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει κτλ. — ἦν δέη, δηλ. χρῆσθαι αὐταῖς.

Κεφ. 25.

§ 1-2. οἱ δ' ἐν ταῖς ... Ἀθην., πρβλ. κεφ. 23, § 2-3. — προσβεβοηθηκότες = οἵτινες εἶχον ἔλθει εἰς βοήθειαν. — τῶν ἐκεῖ (= ἐν

ἐκείνοις τοῖς παραλλοῖς) συμμάχων, δηλ. τῶν ἐν Ναυπάκτῳ Μεσσηνίων καὶ Ἀκαρνανῶν (πρβλ. κεφ. 7, § 3 καὶ κεφ. 9, § 4). — ἄλλα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἐκάκουν = ἄλλας βλάβας προυξένουν. — Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς, ἢ Μεθώνη ἀνήκει κυρίως τῇ Μεσσηνίᾳ καὶ οὐχὶ τῇ Λακωνικῇ· ἀλλὰ τὸ ὄνομα Λακωνικῆ ἀπεδόθη καὶ εἰς τὴν Μεσσηνίαν μετὰ τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς. — ἀποβάντες, δηλ. ἐκ τῶν νεῶν. — ὄντι ἀσθ. καὶ ἀνθρ. (δηλ. πολλῶν) οὐκ ἐνότων = ὄντι ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἔχοντι ἀνθρώπους πολλοὺς = τὸ ὅπερ ἦτο ἀσθενὲς καὶ δὲν εἶχε πολλοὺς ἀνθρώπους (πρὸς φύλαξιν)· ἢ δ' πρότασις προσδιορίζει σαφέστερον τὴν α'. — Βρασίδας, κατ' αὐτοῦ ἀπειλήσαντος τῇ 424 νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν ἐστάλη ὁ Θουκυδίδης (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 51). — φρουράν, ἐναυθθα = στρατόν. — αἰσθόμενος, δηλ. τὸν κίνδυνον τῆς Μεθώνης. — τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ = τοῖς ἐν Μεθώνη. — διαδραμῶν τὸ ... στρατιόπεδον = ἀφ' οὗ διήλθε δραμαίως διὰ μέσου τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθην. — πρὸς τὸ τεῖχος τετρ. = ἔχον ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν του εἰς τὸ τεῖχος = ἀπησχολημένον περὶ τὰς ἐργασίας τῆς προσβολῆς τοῦ τεύχους. — ὀλίγους τινάς, συναπτεῖον τῇ τῶν μεθ' ἑαυτοῦ. — ἐσδρομῆ = ἐσβολῇ. — περιεποίησε = διέσφεν. — ἀπὸ τούτου, ἢ ἀπὸ = ἔνεκα. — πρώτου (δηλ. ὄντος) τῶν κατὰ τὸν π. (δηλ. τολμημάτων) = ὅπερ ἦτο πρῶτον ἐκ τῶν τολμημάτων τῶν (δειχθέντων ὑπὸ τοῦ Βρασίδου) κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον. — ἐπληνέθη, δηλ. διὰ δημοσίου ψηφίσματος.

§ 3 - 5. ἄρατες, δηλ. τὰς ἀγκύρας· ἐπομένως = ἀποπλεύσαντες. — σχόντες ἐς = ἀποβιθασθέντες εἰς. — Φειάν, νῦν Κατάκωλον. — προσβ. ... τριακοσίους λογάδας ... ἐκράτησαν = ἐνίκησαν τριακοσίους ἐπιλέκτους, οἵτινες ἦλθον πρὸς βοήθειαν. — τῶν ἐκ τῆς κοίλης Ἥλιδος, βραχυλογία: τῶν ἐν τῇ κ. Ἥλιδι ἐκ τῆς κ. Ἥλιδος· οὕτω καὶ κατωτέρω: τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς π. Ἥλειων· κοίλη δὲ Ἥλις ἔκαλεῖτο ἢ βόρειος ἢ κυρίως Ἥλις, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὄρεινὴν — τὴν Πισάτιν καὶ Τριφυλίαν —, ἥτις καὶ περιοικίς Ἥλειων λέγεται. — ἐκ τῆς περ. Ἥλειων, ἐπεξήγησις τοῦ αὐτόθεν. — μάχη = ἐν μάχῃ. — ἀνέμου κατιόντος μεγάλου = ὅτε ἠγέρθη σφοδρὸς ἀνεμος. — χειμαζόμενοι = βασανιζόμενοι ὑπὸ τῆς τρικυμίας. — περιέπλεον ... ἐς = περιέπλεον κατευθυνόμενοι εἰς. — τὸν Ἰχθ. καλ. ἄκρον = τὸ ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Ἰχθὺν (νῦν Κάβο Κατακώλου). — οἱ δὲ Μεσσηνιοί, δηλ. οἱ ἐν Ναυπάκτῳ. — ἐν τούτῳ, δηλ. τῇ χρόνῳ.

—οἱ οὐ δυν. ἐπιβ. (δηλ. ἐπὶ τὰς ναῦς)=ἄλλοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιβιβασθῶσιν ἐπὶ τῶν πλοίων (ὡς ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου). — περιπλεύσασαι, δηλ. περὶ τὸν Ἰχθῦν καλούμενον τὴν ἄκραν. — ἐξανάγονται=πλέουσι πρὸς τὸ πέλαγος.—καὶ τῶν Ἡλ. κτλ., ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν: καὶ ὕστερον, ἐπεὶ (=ἐπειδὴ) τῶν Ἡλ. ἡ στρατιὰ προσεβοήθησεν, αἱ νῆες ἐξανάγονται. — ἡ πολλὴ στρατιὰ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς τριακοσίους λογάδας, οἵτινες εἶχον προαποσταλῆ πρὸς βοήθειαν. — ἐπὶ ἄλλα χωρία, δηλ. παρὰ τὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας (πρὸλ. κεφ. 30, § 1). — ἐδήουν, δηλ. αὐτὰ (=ἄλλα χωρία).

4. Τὰ τελευταῖα πολεμικὰ συμβάντα τοῦ ἔτους 431.

(Κεφ. 26 - 33)

Κεφ. 26.

ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρ. τοῦτον=κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς χρόνον.—περὶ τὴν Λοκρίδα = εἰς τὰ πέριξ τῆς Λοκρίδος. — καὶ Εὐβ. ἄμα φυλακὴν, κτγρμ. τοῦ τριάκοντα ναῦς = καὶ συγχρόνως ἵνα αὐταὶ (αἱ νῆες) χρησιμεύωσιν ὡς φυλακὴ τῆς Εὐβοίας = καὶ πρὸς φύλαξιν συγχρόνως τῆς Εὐβοίας (ἣτις ἀνῆκε τοῖς Ἀθηναίοις). — ἀποβάσεις ποιησ. (=ἀποβάς), δηλ. ἀπὸ τῶν νεῶν εἰς τὴν γῆν.—τῆς τε παραθαλ. (δηλ. γῆς), ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔστιν ἄ = τινὰ (μέρη). — Θρόνιον, πόλιν τῆς Λοκρίδος· αὕτη ἔκειτο ὀλίγον μακρὰν τῆς παραλίας· διὰ τοῦτο καὶ τό: τῆς τε παραθαλασίου.—αὐτῶν, δηλ. τῶν κατοίκων τοῦ Θρόνιου. — Ἀλόπη, πόλει τῆς Λοκρίδος. — τοὺς βοηθήσαντας = τοὺς σπεύσαντας πρὸς βοήθειαν.—μάχη ἐκράτησαν, πρὸλ. κεφ. 25, § 3.

Κεφ. 27.

ἀνέστησαν=ἐξεδίωξαν.—ἐπικαλέσαντες, δηλ. αὐτοῖς (τοῖς Αἰγίν.) =κατηγορήσαντες αὐτούς.—οὐχ ἥκιστα (=μάλιστα) τοῦ πολ. ... εἶναι = ὅτι κατ' ἐξοχὴν ἦσαν αἴτιοι τοῦ πολέμου (δηλ. τοῦ Πελο-

πον.) οἱ Αἴγιν. πράγματι ἐν τῇ πρώτῃ συνελεύσει τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ εἶχον συντελέσει εἰς τὸν ἐναντίον τῶν Ἀθηνησίων ἐξερ-
θισμόν τῶν Πελοπον. (πρβλ. I, κεφ. 67, § 2).—καὶ τὴν Αἴγινα κτλ.,
ἢ σύνταξις: καὶ (= καὶ ἐκτὸς τούτου, δηλ. τῆς αἰτιάσεως κατὰ
τῶν Αἰγινήτων) ἐφαίνεται αὐτοῖς ἀσφαλέστερον εἶναι πέμψαντας
ἐποίκους αὐτῶν ἔχειν τὴν Αἴγινα τῇ Π. ἐπικειμένην (= οὖσαν πλη-
σίον τῆς Πελοπ.).—καὶ ἐξ., ὁ καὶ = καὶ πράγματι. — τ ο ὕ ς οἰκή-
τορας = τούτους τοὺς οἰκήτορας (περὶ ὧν ἐγένετο λόγος).—ἐκπεσ.
τοῖς Αἴγ. = εἰς τοὺς ἐκδιωχθέντας Αἰγινήτας. — Θυρέαν, πόλιν κει-
μένην ἐν πεδιάδι (Θυρεάτιδι) ἀνηκούσῃ εἰς τὴν Κυκουρίαν ἐρείπια
τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εὐρίσκονται ἐπὶ βουνοῦ 2 ὄρας ΝΔ. ἀπὸ τοῦ
Ἀστρου, λέγονται δὲ νῦν Ἑλληνικὸ ἢ τειχιό.—οἰκεῖν καὶ... νέμε-
σθαι, καθαρῶς τελικὰ ἀπαρμφ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δόντες = ἵνα κατοικῶσι
καὶ ἵνα νέμονται.—κατὰ τὸ . . . διάφορον (= κατὰ τὴν διαφορὰν)
= διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀθ. ἔχθραν.—καὶ ὅτι = καὶ διότι.—σφῶν, δηλ.
τῶν Λακεδ.—ὑπὸ τὸν σεισμόν = κατὰ τὸν χρόνον τοῦ σεισμοῦ (τοῦ
ἐν ἔτει 466 π. X. συμβάντος).—καὶ τὴν . . . ἔπαν. = καὶ ὑπὸ (= κατὰ)
τὴν ἔπαν. οἱ Εἰλωτες ὠφελήθητες ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἐπανεστάτησαν
τότε οἱ Αἴγ. ἐδοθήθησαν τοὺς Λακεδ.—μεθορία . . . ἔστι = κεῖται ἐν
τοῖς μεθορίοις. — ἐπὶ θάλ. καθήκουσα = ἐκτεινομένη μέχρι τῆς
θαλάσσης.—αὐτῶν, δηλ. τῶν Αἰγινήτων.—ἐσπάρησαν = διεσπάρησαν.

Κεφ. 28.

τοῦ αὐτοῦ θέρους, γενκ. τοῦ χρόνου.—νουμηνία κατὰ σελήνην,
νουμηνία = ἡ νέα σελήνη (ἥτις ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀρχαίου σεληνια-
κοῦ μηνός)· νουμηνία κατὰ σελήνην = ἡ ἀληθής, ἡ ὄντως νέα σελήνη
(κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ νουμηνία τῶν ἡμερολογίων)· ἐπομένως
νουμηνία κατὰ σελ. = κατὰ τὴν ἀληθῆ νέαν σελήνην. — δοκεῖ . . .
δυνατὸν = δοκεῖ δύνασθαι γίγνεσθαι (δηλ. τὸ ἐκλιπεῖν τὸν ἥλιον).
— ὡσπερ καὶ κτλ., ἢ ἔννοια: φαίνεται ὅτι ἡ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου
δύναται νὰ γίνῃ μόνον κατὰ τὴν νουμηνίαν. — ὁ ἥλιος ἐξέλιπε, ἢ
ἔκλειψις αὐτοῦ τοῦ ἡλίου ἐγένετο τῇ 3 Αὐγούστου τοῦ 431. —
ἀνεπληρώθη = ἀποκατεστάθη εἰς τὸ πρότερον σχῆμά του. — γενό-
μενος μηνοειδής = ἀφ' οὗ ἔλαβεν ὄψιν μηνοειδῆ (= δρεπανοειδῆ).
— καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφ. = καὶ ἀφ' οὗ ἐφάνησαν ἀστέρες τινές
(δηλ. ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Ἄρης).

Κεφ. 29.

Πύθεω (ὄνομαστ. Πύθης) . . . Τήρωω (ὄνομαστ. τοῦ Τήρης), γενκ. Ἰωνικαί=Πύθου . . . Τήρου.— Ἄβδηρίτην=ἐξ Ἄβδηρων (πόλεως τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου).— εἶχε, δηλ. γυναικα.— μέγα, συναπτόεν τῷ δυνάμενον παρ' αὐτῷ (δηλ. τῷ Σιτάλκῃ)· τὸ δὲ μέγα δύναμαι παρὰ τινι=ἔχω μεγάλην δύναμιν πλησίον τινός.— πρότερον π. νομίζοντες (δηλ. αὐτὸν [τὸν Νυμφόδωρον]), ἢ μετχ. προσδιορίζει ἐνδοτικῶς τὸ πρ. ἐποιήσαντο.— πρόξενον, πρόξενος ἐκαλεῖτο ὁ πολίτης πολιτείας τινός, ὅστις ἐξελέγετο ὑπ' ἄλλης πολιτείας καὶ εἶχε καθήκον νὰ ὑποδέχεται, νὰ ξενίζῃ, περιποιῆται τοὺς πρέσβεις καὶ πολίτας τῆς πόλεως, ἢν ἀντεπροσώπευε, καὶ ἐν γένει νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ συμφέροντα τῆς διορισάσης αὐτὸν πόλεως.— μετεπέμψαντο, δηλ. εἰς Ἀθήνας.— βουλόμενοι, μετχ. αἰτλγκ.— ἐλθῶν τε, ὅ τε=οὖν.— τήν τε . . . ξυμ. ἐποίησε, καὶ Σάδ. . . Ἀθην. = κατώρθωσε τὴν συμμαχίαν τοῦ Σιτάλκου καὶ ἔκαμε τὸν Σάδοκον πολίτην Ἀθηναίων.— αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Σιτάλκου.— τόν τε ἐπὶ Θρ. πόλεμον, ὃν οἱ Ἀθ. διεξήγον πρὸς τὰς παραθαλασσίους πόλεις.— ὑπεδέγετο (= ὑπισχεῖτο) καταλ. = ὑπέσχετο νὰ καταπαύσῃ.— πείσειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου β. ἔλεγε.— ἰπλέων τε καὶ πελτ., συναπτόεν τῷ στρατιᾷ Θρ.— ξυνεβίβασε=συνεφιλώσε.— Θέρμη, ἢν κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι· ἢ δὲ Θέρμη ἦτο πόλις τῆς Μακεδονίας, ἢ ἔπειτα Θεσσαλονίκης.— ἔπεισε, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.— Χαλκιδιάς = κατοίκους τῆς Χαλκιδικῆς.— Φορμίωνος, ὅστις εὗρίσκετο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ μετὰ 1,600 ὀπλιτῶν περὶ τούτου βλ. καὶ κατωτέρω ἐν κεφ. 83 κ. ἐ.

Κεφ. 30.

ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσί, ταῖς μνημονευθείσαις ἐν κεφ. 23, § 1 καὶ 25, § 1.— Σόλλιον . . . Ἀστακόν, πόλις ἐν Ἀκαρνανίᾳ.— Παλαιρεῦσι = εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Παλαίρου, πόλεως ἐν Ἀκαρνανίᾳ.— νέμεσθαι (=οἰκεῖν), καθαρῶς τελικὸν ἀπαρμψ. ἔξαρτῶμ. ἐκ τοῦ παραδιδόασι.— κατὰ κράτος=ἐξ ἐφόδου.— αὐτόν, δηλ. τὸν Εὐαρχον.— ἐς τὴν ξυμ. προσεποιήσαντο=προσεῖλκυσαν εἰς τὴν συμμαχίαν των.— προσηγάγοντο (=προσεποιήσαντο), δηλ. αὐτὴν ἐς τὴν συμμαχίαν.— κατὰ = ἀπέναντι.— τετράπολις οὔσα, Παλῆς κτλ.=

ἀποτελουμένη ἐκ τεσσάρων πόλεων, τῆς τῶν Παλέων, τῆς τῶν Κρανίων, τῆς τῶν Σαμαίων καὶ τῆς τῶν Προναίων (δηλ. τῆς Πάλης, τῆς Κράνης, τῆς Σάμης καὶ τῶν Πρόνων).

Κεφ. 31.

πανδημεῖ = πανστρατιᾶ. — αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι, ἐπεξήγησις τοῦ πανδημεῖ· οἱ μέτοικοι σπανίως ἐξεστράτευον ὡς ὀπλίται, διότι συνήθως ἦσαν φρουροὶ ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ παρ' ἑπαλξίν (πρβλ. κεφ. 13, § 6). — ἐς τὴν Μεγ., δηλ. γῆν. — Περικλ. τοῦ Ε. στρατηγ. = ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Περικλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐανθήππου. — οἱ περὶ Πελ. Ἀθ. ἐν ταῖς ἔ. ν. = οἱ ἐπὶ τῶν ἑκατὸν πλοίων περιπλέοντες τὴν Πελ. Ἀθηναῖοι. — ἐπ' οἴκου ἀνακομιζ. = ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πατρίδα τῶν περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 30, § 3. — ἐν Μεγάροις = ἐν Μεγαρίδι. — ξυνεμίχθησαν, δηλ. αὐτοῖς = ἠνώθησαν μετ' αὐτῶν. — στρατ. τε μέγιστον δὴ τοῦτο... Ἀθ. = τοῦτο τε ἄθρ. ἐγένετο στρατ. μέγιστον δὴ Ἀθ. = καὶ οὕτω (= τε) οὗτος ὁ στρατὸς συνηγμένος ὑπῆρξε μέγιστος ἐξ ὅλων (= δὴ) στρατῶν τῶν Ἀθην. κατ' ἔννοιαν· οὐδέποτε ἄλλοτε οἱ Ἀθ. συνήθροισαν τόσῳ μέγαν στρατόν. — ἀκμαζούσης ἔτι τῆς π. καὶ οὐπω ν. = διότι εὕρισκετο ἀκόμη ἐν ἀκμῇ ἢ πόλις καὶ δὲν εἶχεν ἀκόμη καταληφθῆ ὑπὸ τῆς νόσου (δηλ. ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τοῦ ἐπελθόντος τὸ ἐπόμενον θέρος καὶ φθείραντος πολλοὺς Ἀθ. πρβλ. κεφ. 47, § 3). — αὐτοί, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μέτοικοι δέ. — χωρὶς δὲ κτλ., τοῦτο προσετέθη, ἵνα μὴ φανῇ ἀσυμφωνία πρὸς τὰ ἐν κεφ. 13, § 6 λεχθέντα. — χωρὶς = ἐκτὸς τούτων (δηλ. τῶν 10.000 ὀπλιτῶν). — οἱ ἐν Ποτειδαίᾳ τρισχ., κατὰ τῆς Ποτειδαίας ἀποστάσης τῶν Ἀθηνῶν τῷ 432 οἱ Ἀθην. εἶχον ἀποστείλει 3.000 ὀπλίτας καὶ βραδύτερον 1.600 ὑπὸ τὸν Φορμίωνα· ἀλλ' οἱ τελευταῖοι οὗτοι δὲν συναριθμοῦνται ἐνταῦθα, διότι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἐπιστρέφει εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπομένως συγκαταλέγονται ἐν τοῖς 10.000. — ξυνεσέβαλον (δηλ. ἐς τὴν Μεγ.) = εἰσέβαλον ὁμοῦ = μετέσχον τῆς εἰσβολῆς. — ὁμίλος = πλῆθος. — τὰ πολλὰ τῆς γῆς = τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χώρας. — Νίσαια, λιμὴν τῶν Μεγάρων ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ· ὁ λιμὴν οὗτος ἐάλω τῷ 424 π. X.

Κεφ. 32.

φρούριον, κτήριμ. = ὡς φρούριον. — τοῦ θ. τούτου τελ. = κατὰ τὰ τέλη τοῦ θέρους τούτου. — ἢ ἐπὶ Λ... , δηλ. κειμένη = ἡ νῆσος ἢ κειμένη πλησίον τῶν Ὀπουνητίων Λοκρῶν. — τοῦ μὴ... κακουργεῖν = ἵνα μὴ βλάβῃται. — Ὀπουνητίας, πρωτεύουσας τῶν Ὀπουνητίων Λοκρῶν. — τὴν Εὐβοίαν, ἣτις ἀνήκε τῷ Ἰσθμῷ. — μετὰ τὴν... ἀναχώρησιν, πρβλ. κεφ. 23, § 3 «οἱ δὲ Πελοπ... ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν...».

Κεφ. 33.

τοῦ ἐπιγιν. χειμῶνος = κατὰ τὸν ἀκόλουθον χειμῶνα. — ἐς τὴν Ἀστακὸν κατελθεῖν = νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἀστακὸν (ἐξ ἧς εἶχεν ἐκδιωχθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρβλ. κεφ. 30, § 1). — ἑαυτὸν κατ. = νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτόν. — ἐπικούρους = μισθωτούς. — προσεμισθώσατο, ἢ πρὸς = πρὸς τούτοις (ἐκτός δηλ. τῆς ὑπὸ τῶν Κορινθ. παρασχεθείσης στρατιωτικῆς δυνάμεως). — ὁ Χρῦσιδος, ἐξ ὀνομαστ. ὁ Χρῦσις· τὸ δὲ Χρῦσις, ἴδος θηλ. (κεφ. 2, § 1). — καὶ (=καὶ πράγματι) κατήγαγον, δηλ. αὐτόν (τὸν Εὐαρχον). — τῆς ἄλλης Ἀκ., ἐκτός δηλ. τῆς Ἀστακοῦ. — ἔστιν ἄ=ἔνια (=τινά). — προσποιήσασθαι (=νὰ ὑποτάξωσι, τὸ αὐτὸ ἀπρμφ. νοητέον καὶ εἰς τὸ πειραθέντες καὶ εἰς τὸ ὡς (=ἐπειδὴ) οὐκ ἠδύναντο. — σχόντες... ἐς Κ. = προσορμισθέντες... εἰς Κεφ. (πρβλ. κεφ. 25, § 3 «σχόντες ἐς Φειά»). — ἐν τῷ παράπλῳ = κατὰ τὸν παράπλου. — ἀπόβ. ποιησάμενοι (=ἀποβάντες), δηλ. ἐκ τῶν νεῶν. — Κρανίων, πρβλ. κεφ. 30, § 2. — ἐξ ὁμολογίας τινὸς (=συνεπεία συνθήκης τινὸς) κτλ., ἢ ἔννοια: οἱ Κράνιοι ἐπιθυμοῦντες ν' ἀπατήσωσι τοὺς Κορινθίους συνήψαν συνθήκην μετ' αὐτῶν κατόπιν ὅμως οὗτοι ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν Κορ., οἵτινες δὲν ἀνέμενον τοιαύτην ἐπίθεσιν, ἐπιφέρουσιν αὐτοῖς ἀπωλείας. — ἄνδρας = τινάς· συναπτέον τῷ σφῶν αὐτῶν. — ἀποβάλλουσι = χάνουσιν. — ἐπιθεμένων ἀπροσδ. τῶν Κραν. = ἄφ' οὗ οἱ Κράνιοι ἀπροσδοκίως ἐπετέθησαν (κατ' αὐτῶν). — βιαίτερον ἀναγ. = ἄφ' οὗ ἀπέπλευσαν πολὺ στενοχωρούμενοι (ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν). — ἐχομίσθησαν ἐπ' οἴκου = ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των.

Β. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

1. Δευτέρα εισβολή τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν. — Λοιμὸς ἐν Ἀθήναις.

(Κεφ. 47, 2-54)

Κεφ. 47.

§ 2. τοῦ θέρους... ἀρχομένου = κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους (ἦτοι κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ ἔτους 430 π. Χ.). Περὶ τῆς διαίρεσεως τοῦ ἔτους εἰς θέρος καὶ χειμῶνα πρβλ. κεφ. 1. — εὐθύς, συναπτόν τῷ ἐσέβαλον. — τὰ δύο μέρη (= τὰ δύο τρίτα), παράθεσις εἰς ἀμφοτέρα τὰ ὑποκμ. (πρβλ. κεφ. 10, § 2). — ἤγεϊτο = ἤγεμων ἦτο. — καθεζόμενοι = στρατοπεδεύσαντες. — ἐσέβαλον... ἐδήουν, διατί τὸ α' β. κατ' ἀόριστον, τὸ δὲ β' κατὰ παρακτ.;

§ 3-4. ὄντων αὐτῶν = ὅτε αὐτοὶ ἦσαν. — οὐ, συναπτόν τῷ πω. — ἡ νόσος = ἡ γνωστὴ νόσος, ὃ γνωστὸς λοιμὸς. — πρῶτον, ἐνισχύει μετ' ἐμφάσεως τὴν σημασίαν τοῦ ἤρξατο. — λεγόμενον μὲν, κανονικῶς ἔπρεπε νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ ἡ νόσος καὶ νὰ τεθῆ: λεγομένη μὲν (= ἡ ἐλέγετο μὲν) ἐτέθη ὅμως κατ' οὐδέτερον γένος ὡσεὶ προηγέτο: τὸ νόσημα. Σχῆμα πρὸς τὸ συνώνυμον. — πολλὰ χόσε = εἰς πολλὰ μέρη· ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς αὐτοῦ τό: καὶ περὶ Λῆμνον κτλ. — ἐγκατασκήψαι, ἀμετβ. = ὅτι ἐνέσκηψε. — Λῆμνον, νῆσον τοῦ Β. μέρους τοῦ Αἰγαίου πελάγους. — χωρίοις = τόποις. — οὐ μέντοι... ἐμνημονεύετο, μετάβασις ἐκ τῆς μετοχῆς (λεγόμενον μὲν) εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν. — λοιμὸς, ἐνταῦθα = ὀλεθρος. — οὕτως, προσδιορίζει τὸ γενέσθαι = ὅτι συνέβη ἐν τοιαύτῃ βαθμῇ (ὡς δηλ. ἐν Ἀθήναις). — ἤρχουν = ἐβούθουν, ὠφέλουν. — τὸ πρῶτον θεραπ. ἀγνοία = οἷτινες κατ' ἀρχὰς ἐπεχειροῦν νὰ θεραπεύσιν ἀγνοοῦντες (τὴν φύσιν τῆς νόσου). — αὐτοὶ = οἱ ἴδιοι (δηλ. οἱ ἰατροί). — μάλιστα = πρὸ πάντων. — ὄσω = καθ' ἑσόν. — προσ-

ἦσαν δηλ. τοῖς νοσοῦσι = ἐπλησίαζον τοὺς νοσοῦντας. — οὔτε ἄλλη κτλ., δηλ. ἤρκει. — ὅσα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἰκέτευσαν = ὅσας ἰκετείας (= ἰκεσίας) ἰκέτευσαν. — πρὸς ἱεροῖς = ἐν ἱεροῖς τόποις. — ἡ μαντείοις καὶ τοῖς τοιοῦτοις ἐχρήσαντο = ἢ ὅσα ἐδοκίμασαν διὰ χρησμῶν καὶ τῶν τοιοῦτων (π. χ. τῶν καθαρμῶν). — τελευτῶντες = τέλος. — αὐτῶν ἀπέστησαν = ἀφήκαν αὐτὰ (δηλ. τοὺς χρησμούς, τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς ἰκεσίας καὶ ἐν γένει τὴν χρῆσιν παρομοίου μέσου πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς νόσου). — νικώμενοι = καταβαλλόμενοι.

Κεφ. 48.

§ 1-2. ἤρξατο, δηλ. τὸ κακὸν (= ἡ νόσος). — ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ (= ὑπεράνω) Αἴγ., διὰ τούτου νοεῖται πᾶσα ἢ ἐνδοτέρω Ἀφρικῇ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Λιβύη, δι' ὧν νοεῖται ἡ βόρειος Ἀφρικῇ. — ἐς τὴν βασ. γῆν τὴν πολλὴν = εἰς τὸ μέγιστον μέρος τῆς γῆς τοῦ μεγάλου βασιλέως, δηλ. τοῦ Περσικοῦ κράτους. — ἐς τὴν Ἀθ. πόλιν, ἐνταῦθα γενικῶς περὶ τῆς ἄνω καὶ κάτω πόλεως (δηλ. τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς). — ἐξαπιναιῶς = ἐξαίφνης. — ἤψατο τῶν ἀνθρώπων = προσέβαλε τοὺς ἀνθρώπους. — ὑπ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ἐν τῷ Πειραιεῖ. — ὡς οἱ Πελ. ... ἐσβεβλήκοιεν (= εἶχον ρίψει), καθ' ὅσον ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Πελ. εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐνέπεσεν ἡ νόσος (πρβλ. κεφ. 47, § 3). — φάρμακα = δηλητήρια. — φρέατα = δεξαμενὰς (ἐν αἷς διατηροῦντο δμβρια ὕδατα). — κρῆναι, ὡς ἐν τῇ ἄνω πόλει ἢ Ἐννεάκρουρος (περὶ ἧς ἴδ. κεφ. 15, § 5). — οὐπω ἦσαν αὐτόθι = δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη αὐτοῦ (δηλ. ἐν Πειραιεῖ). Τοιαύτας κρήνας ἐν Πειραιεῖ βραδύτερον περὶ τὸ 414 κατεσκεύασεν ὁ περιφημὸς γεωμέτρης Μέτων. — ἐς τὴν ἄνω πόλιν, δηλ. τὰς Ἀθήνας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κάτω πόλιν, δηλ. τὸν Πειραιᾶ. — πολλῶ μᾶλλον ἤδη = πολὺ περισσότερον τώρα πλέον (ἢ καθ' ὃν χρόνον ἡ νόσος ἐμαίνετο μόνον ἐν Πειραιεῖ).

§ 3. περὶ αὐτοῦ, δηλ. τοῦ νοσήματος. — ὡς ἕκαστος γ. = ἕκαστος ὡς γινώσκει (= κρίνει). — καὶ ἰατρὸς καὶ ἰδιώτης, ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ: ἕκαστος = εἴτε ἰατρὸς εἶναι οὗτος εἴτε ἰδιώτης (δηλ. ἀπειρος τῆς ἰατρικῆς). — ἀφ' ὅτου (= ἐκ τίνος αἰτίας) κτλ., ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λέγέτω. — εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτὸ

= πιθανὸν ἦτο ὅτι προῆλθεν αὐτὸ (δηλ. τὸ κακόν). — καὶ τὰς αἰτίας κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ (λεγέτω) (ταύτας) τὰς αἰτίας τοσαύτης μεταβολῆς ἄστινας νομίζει ἱκανὰς εἶναι δύναιμι σχεῖν ἐς τὸ μεταστῆσαι = καὶ ἄς λέγῃ ταύτας τὰς αἰτίας τόσῃ μεγάλῃ μεταβολῆς (τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως), τὰς ὁποίας νομίζει ὅτι ἦσαν ἱκαναὶ νὰ ἐπιδράσωσι τόσῃ πολὺ (= δύναιμι σχεῖν) εἰς τὴν παραγωγὴν τοιαύτης μεταβολῆς. — ἐγὼ δὲ κτλ., ἢ ἔννοια: ὁ Θουκ. ἀδιαφορεῖ διὰ τὰς δηλώσεις, ἄς ἠδύνατό τις νὰ δώσῃ περὶ τῶν αἰτίων καὶ ἀφορμῶν τῆς νόσου· οὗτος θέλει νὰ διηγηθῆ μόνον τὰς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὰ συμπτώματα τῆς νόσου καὶ τοῦτο πρὸς διδασχὴν τῶν μεταγενεστέρων. — οἷον ἐγίγνετο = πῶς ἐξεδηλοῦτο (ἢ νόσος). — καὶ ἄφ' ὧν... ἀγνοεῖν = καὶ ταῦτα (δηλ. τὰ συμπτώματα), ἀπὸ τῆς παρατηρήσεως τῶν ὁποίων ὀρμώμενός τις, ἐάν ποτε καὶ πάλιν ἢ νόσος ἐπιπέσῃ, θὰ ἠδύνατο κατ' ἐξοχὴν ὡς προγνωρίζων τι νὰ μὴ ἀγνοῇ (δηλ. τὴν νόσον). — ἄν... ἂν ἔχοι, παρατηρητέα ἢ ἐπανάληψις τοῦ δυνητικοῦ ἄν. — αὐτὸς νοσήσας... αὐτὸς ἰδὼν = ἐγὼ ὅστις καὶ ὁ ἴδιος ἐνόσησα καὶ ὁ ἴδιος εἶδον. Ἡ αὐτὸς ἐπαναλαμβάνεται μετ' ἐμφάσεως πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀξιοπιστίας τῶν δηλώσεων τοῦ συγγραφέως.

Κεφ. 49.

§ 1-4. γάρ, διασφαρητικός. Ὁ ἐνταῦθα περιγραφόμενος λοιμὸς φαίνεται ὅτι ἦτο ἐξανθηματικός τύφος. — ἐκ (= ὑπὸ) πάντων, ποιητ. αἷτιον. — δῆ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερβτκ. μάλιστα. — ἐκεῖνο, συναπτόεν τῷ: τό... ἔτος· ἐννοεῖται τὸ ἔτος 430. — ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθ. = ἄνευ νόσου ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ἄλλας ἀσθενείας· κατ' ἔννοιαν: ἀπηλλαγμένον τῶν λοιπῶν ἀσθενειῶν (ἐκτὸς δηλ. τοῦ λοιμοῦ). — προέκαιμένε τι = πρότερον (δηλ. προτοῦ καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ) ἠσθένει· ἀσθενείαν τινα. — ἐς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη = εἰς τοῦτο τὸ νόσημα (δηλ. τὸν λοιμὸν) ἔλαι αἱ ἀσθένειαὶ κατέληξαν. — τοὺς δ' ἄλλους, δηλ. τοὺς μὴ προεκάμνοντας. — ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως = ἄνευ οὐδεμιᾶς φανεράς ἀφορμῆς. — ἐξαίφνης, συναπτόεν τῷ ἐλάμβανε (= κατελάμβανε). — πρῶτον μὲν, διὰ τοῦτου δηλοῦται τὸ α' στάδιον τῆς νόσου· τὸ β' στάδιον δηλοῦται διὰ τοῦ ἔπειτα... καὶ τὸ γ' διὰ τοῦ ὁπότε... — θέρμαι = πυρετός. —

έρυθρήματα καὶ φλόγωσις, προετάχθη τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αἰτίας. — τὰ ἐντός, δηλ. τοῦ στόματος. — ἢ τε φάρυγξ καὶ ἢ γλῶσσα, ἐπεξηγήσεις τοῦ: τὰ ἐντός. — αἱματώδη = ἐρυθρὰ ὡς αἷμα. — πνεῦμα = ἀναπνοήν. — ἄτοπον = ἀσυνήθη. — ἠφίει (παρτκ. τοῦ β. ἀφίημι), ὑποκμ. τοῦτου τὰ ἐντός. — ἐξ αὐτῶν = μετ' αὐτά, δηλ. τὰ συμπτώματα. — πταρμός = πτάρισιμον. — βράγχος = στενοχωρία τῶν βρόγχων, βραχνάδα. — ὁ πόνος = ἡ νόσος. — ὁπότε... στηρίζειεν, δηλ. ὁ πόνος = ἐσόκις ἤθελε καταλήξει (ἡ νόσος). — ἐς τὴν καρδίαν = εἰς τὸν στομάχον. — αὐτήν, δηλ. τὴν καρδίαν (= τὸν στομάχον). — ἀποκαρθάσεις... πᾶσαι = ἔμετοι παντὸς εἶδους (ὡς διαφέροντες κατὰ τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὁσμήν). — ἐπῆσαν = ἐπήρχοντο. — καὶ αὗται = καὶ μάλιστα ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ἀποκαθάρσεις κτλ. — μετὰ ταλαιπωρίας μεγ. = μετὰ σφοδροῦ πόνου. — κενή, ἄνευ δηλ. ἐμέτου. — ἐνδιδοῦσα = προξενούσα. — τοῖς μὲν μετὰ ταῦτα λωφήσαντα, ἢ μετχ. συναπτέα τῶ: σπασμὸν = ὅστις (σπασμὸς) εἰς ἄλλους μὲν μετὰ τὰ συμπτώματα ταῦτα (δηλ. τὰς ἀποκαθάρσεις καὶ τὴν λύγγα) κατέπαυσε. — πολλῶ ὕστερον, δηλ. λωφήσαντα.

§ 5. τὸ μὲν ἔξωθεν ἀπτομένῳ σῶμα = τὸ μὲν ἔξω σῶμα (τῶ) ἔξωθεν ἀπτομένῳ (αὐτοῦ) = τὸ μὲν ἔξω σῶμα εἰς τὸν ἀπτόμενον ἔξωθεν αὐτὸ (δηλ. τὸ σῶμα) ἢ μετχ. ἀπτομένῳ ἀρμόζει μόνον εἰς τό: οὐτ' ἄγαν (=πολὺ) θερμὸν ἦν εἰς τὸ οὔτε χλωρὸν κτλ. νοητέα ἢ μετχ. ὀρώντι (αὐτό, δηλ. τὸ σῶμα). — χλωρὸν = ὠχρὸν. — ὑπέρυθρον = δλίγον τι ἐρυθρόν. — πελιτνὸν = πελιδόνν. — φλυκταίναις μ. καὶ ἔλκεσιν ἐξηνηθηκὸς = κεκαλυμμένον ὑπὸ φυσαλίδων μικρῶν καὶ ἐλκῶν. — τὰ δὲ ἐντός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὸ μὲν ἔξωθεν... σῶμα. — ὥστε μήτε κτλ., ὡς ὑποκαίμ. νοητέον οὗτοι (δηλ. οἱ νοσοῦντες). Εἰς τὸ μήτε ἀνταποκρίνεται: τό τε τὸ μετὰ τὸ ἥδιστα. — ὥστε... ἀνέχεσθαι, παρατηρητέα ἢ διττὴ σύνταξις τοῦ ἀνέχεσθαι: 1) μετ' ἀντικμ. κατ' αἰτιατκ.: τὰς ἐπιβολὰς μηδ' ἄλλο τι, 2) μετὰ κατηγρ.: γυμνοί ἐν τῇ α' συντάξει τὸ β. μετχ. ἐν τῇ β' ἀμτβ. = ὥστε οἱ νοσοῦντες μήτε τὰς ἐπιβολὰς τῶν πολὺ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων μηδ' ἄλλο τι ν' ἀνέχονται παρὰ (μόνον) νὰ διαμένωσι γυμνοί. Ἡ ἔννοια: οἱ νοσοῦντες δὲν ὑπέφερον τὰ σκεπάσματα μὲ τὰ ἱμάτια καὶ τὰς σινδόνας, ἀλλ' ἐπεθύμουν μόνον νὰ μένωσι γυμνοί. — ἥδιστά τε ἂν... ὀίπτειν = καὶ λίαν εὐχαρίστως

θὰ ἔρριπτον ἑαυτοὺς (ἂν δηλ. δὲν εἶχον ἐπιτήρησιν) εἰς ὕδωρ ψυχρόν.—τοῦτο, συναπτεόν τῷ καὶ ἔδρασαν=καὶ πράγματι (=καὶ) ἔπραξαν τοῦτο=καὶ πράγματι ἔρριψαν ἑαυτοὺς· δι' αὐτὸ καὶ ὁ προσδιορισμός· ἐς φρέατα.—τῶν ἡμελημένων ἀνθρ.=ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν εἶχον ἐπιτήρησιν.—τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ ξυνεχ.=διότι ἐθασανίζοντο ὑπὸ ἀσθέστου δίψης.—ἐν τῷ ὁμοίῳ καθεισθήκει (=ἦν) τό τε... ποτόν=τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν εἶχε καὶ τὸ περισσώτερον καὶ τὸ ὀλιγώτερον ποτόν. Ἡ ἔννοια· ἦτο ἀδιάφορον, ἂν οὗτοι ἔπινον περισσώτερον ἢ ὀλιγώτερον ἢ δίψα των δὲν ἐσβέννυτο.—τοῦ μὴ ἡσιχάζειν, ἢ ἄρνησις ἐτέθη διὰ τὴν ἐν τῇ λ. ἀπορία ἐνυπάρχουσαν ἔννοιαν τοῦ κωλύειν=ἢ ἀμηχανία τοῦ νὰ εὕρωσιν ἡσιχίαν=ἢ ἔλλειψις ἡσιχίας.—ἐπέκειτο=ἐστενοχώρει (αὐτοῦς).—διὰ παντός, δηλ. τοῦ χρόνου=διαρκῶς (δηλ. καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα).

§ 6-7. ὅσονπερ... ἀκμάζοι=ἐφ' ὅσον χρόνον καὶ ἡ νόσος εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς.—παρὰ δόξαν=παρὰ προσδοκίαν.—διεφθείροντο=ἀπέθνησκον.—ἐναταῖοι καὶ ἐβδομαῖοι=κατὰ τὴν ἐνάτην ἢ ἐβδόμην ἡμέραν.—ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος=ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρετοῦ.—ἔτι ἔχοντες τι δυνάμεως=ἀλόμῃ ἔχοντες μερικὴν δύναμιν. Ἡ ἔννοια· ἀπέθνησκον ἐκ τοῦ πυρετοῦ πρὶν ἢ ἐντελῶς ἐξαντληθῶσιν αἱ σωματικαὶ αὐτῶν δυνάμεις.—εἰ διαφύγοιεν=εἰάν ἤθελον διασωθῆ.—ἐπικατιόντος τοῦ ν. καὶ... ἐγγιγνομένης καὶ... ἐμπιπτούσης=ἄφ' οὗ τὸ νόσημα κατέβαινε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν κοιλίαν καὶ ἔλκωσις ἐγίνετο ἰσχυρὰ εἰς αὐτὴν καὶ συγχρόνως ἐνεφανίζετο διάρροια καθαρά (ἔχουσα δηλ. μόνον χολὴν ἄνευ ὕδατώδους ἀναμίξεως).—δι' αὐτήν, δηλ. τὴν διάρροϊαν· ἀκριβέστερος προσδιορισμός τούτου τό· ἀσθενεία = ἐξ ἀδυναμίας.—ἀπεφθείροντο=ἀπέθνησκον.—διεξῆει=διέτρεχε.—ἄνωθεν ἀρξάμενον, πρῶλ. § 2, ἐνθα ἐλέχθη ὅτι ἡ ἀσθένεια τὸ πρῶτον ἐνετοπίσθη ἐν τῇ κεφαλῇ «πρῶτον μὲν τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἰσχυραὶ κτλ.». — τὸ κακόν=ἡ νόσος.—εἰ τις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο=εἰάν τις ἤθελε σωθῆ ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων.—τῶν γε ἄκρ... ἐπεσήμαινε=ἡ προσβολὴ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ κακοῦ = τῆς νόσου) ἄφινε σημεῖον εἰς τὰ ἄκρα τοῦλάχιστον (δηλ. εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας). Ἡ ἔννοια· ἡ νόσος προσέβαλλε τὰ ἄκρα τοῦ σώματος καὶ ἐκεῖ ἄφινεν ἴχνη τῆς διαβάσεώς τῆς.—κατέσκηπτε=ἐνέσκηπτε.—ἐς ἄκρας χεῖρας

καὶ (ἄκρους) πόδας = εἰς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν. — στερισκόμενοι = στερούμενοι. — τούτων, τίνων; — διέφευγον, δηλ. τὸν θάνατον. — εἰσὶ δὲ οἱ = ἐνιοὶ (= τινές), δηλ. διέφευγον. — τῶν ὀφθαλμῶν, δηλ. στερισκόμενοι. — τοὺς δὲ καὶ... ὁμοίως = ἄλλοι δὲ εὐθὺς ἐγερθέντες ἐκ τῆς νόσου (= εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν) καὶ ἐλησμόνησαν ἀνεξαίρετως ὅλα. — ἠγγόησαν = δὲν ἀνεγνώρισαν. Ἡδύνατο ἔμως νὰ ἐπέλθῃ καὶ τελεία ἴασις, καθὼς δεικνύει τὸ παράδειγμα τοῦ Θουκ. (πρβλ. κεφ. 48, § 3). — τοὺς ἐπιτηδείους = τοὺς φίλους.

Κεφ. 50.

γενόμενον γὰρ κρεῖσσον κτλ., ἡ σύνταξις: τὸ γὰρ εἶδος τῆς νόσου γενόμενον κρεῖσσον λόγου κτλ. ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐν τῇ τέλει τοῦ προηγούμενου κεφ. δηλωθὲν θαυμαστὸν φαινόμενον τῆς νόσου. — κρεῖσσον λόγου = ὑπέρτερον πάσης περιγραφῆς. — τὸ εἶδος = ἡ ἰδιότης. — τὰ τε ἄλλα, αἰτιατκ. τῆς ἀναφορᾶς. — χαλεπωτέρως ἢ κατὰ τὴν ἀνθ. φύσιν = ἰσχυρότερον παρ' ὅσον ἠδύναντο νὰ ὑποφέρωσιν ἀνθρώπινα δυνάμεις. — προσέπιπεν = ἐνέσκηπτεν. — ἐν τῷδε = ἐν τῷ ἐπομένῳ ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: τὰ γὰρ ὄρνεα κτλ. — ἐδήλωσε, ὑποκμ. τούτου: τὸ εἶδος τῆς νόσου. — ἄλλο τι ὄν = ὅτι ἦτο ἄλλο τι. — ἡ τῶν ξυντρόφων τι = ἡ τι τῶν ξυντρόφων (= τῶν εἰωθότων) = ἡ τι ἐκ τῶν συνήθων. — ὅσα ἀνθρώπων ἄπτεται = ὅσα καταδιδρώσκουσιν ἀνθρώπινα πτώματα. — πολλῶν ἂν. γιγνομένων, ἡ μετχ. προσδιορίζει: ἐνδοτικῶς τὸ οὐ προσήει = ἂν καὶ πολλὰ ἀνθρώπινα πτώματα ἔμενον ἄταφα. — οὐ προσήει (τὰ ὄρνεα καὶ τετράποδα) = δὲν ἐπλησίαζον (δηλ. αὐτὰ τὰ πτώματα). — γευσάμενα, δηλ. αὐτῶν (τῶν πτωμάτων) = ἔαν ἐγεύθησαν αὐτά. — τεκμήριον δὲ = τόδε δὲ τεκμήριον τούτου (τίνος; ἦν (πρβλ. κεφ. 15, § 4). — τῶν μὲν τοιούτων ὀρνίθων (= ὀρνέων), δηλ. οἱ ἀνθρώπων ἄπτονται. — ἐπίλειψις = ἔλλειψις (ἔνεκα τῆς μὴ προσελεύσεως καὶ τῆς διαφθορᾶς). — ἄλλως, ἐνταῦθα = ἀλλαχού. — οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδὲν = οὔτε περὶ τοιοῦτόν τι (δηλ. ἀνθρώπινον πτόμα). — μᾶλλον, δηλ. τῶν ὀρνίθων. — αἰσθησὶν παρῆχον τοῦ ἀποβαίνοντος = καθίστων αἰσθητὸν τὸ ἀποτέλεσμα (τὸ ὅποιον εἶχεν ἢ ὑπ' αὐτῶν [τῶν κυνῶν] καταβρόχθις ἀνθρώπινων πτωμάτων, δηλ. τὸν θάνατον). — διὰ τὸ ξυνδιαϊτᾶσθαι, δηλ. τοῖς ἀνθρώποις = διότι συνέζων μετὰ τῶν ἀνθρώπων.

Κεφ. 51.

§ 1 - 3. πολλά καὶ ἄλ. παραλιπόντι ἀτοπίας = παραλιπόντι πολλά καὶ ἄλλα ἀτοπίας = ἐὰν ἀφίσῃ τις καὶ πολλά ἄλλα ἀσυνήθη. — ὡς ἐκάστω ἐτύγχανέ τι... γιγνόμενον, ἐπεξηγεῖ τὸ πολλά καὶ ἄλλα ἀτοπίας = καθὼς δηλ. εἰς ἕκαστον κατὰ τύχην συνέβαινε τι· ἔτι ἀκριβέστερον προσδιορίζεται διὰ τοῦ: διαφερόντως ἑτέρω πρὸς ἕτερον = εἰς τὸν ἕνα διαφόρως τοῦ ἄλλου. — ἐπὶ πᾶν = καθ' ἕλου. — τὴν ἰδίαν (= τὸ εἶδος [κεφ. 50, § 1]), αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι = κατὰ τὴν ἰδιότητα. Ἡ ἔννοια ἕλης τῆς περιόδου: τὸ νόσημα καθ' ἕλου ἦτο τοιοῦτον· παραλείπω δὲ καὶ πολλά ἄλλα ἀσυνήθη συμπτώματα αὐτοῦ ἐμφανιζόμενα διαφορετικά ἐπὶ ἑκάστου ἀνθρώπου. — καὶ ἄλλο, συναπτέον τῷ οὐδὲν τῶν εἰωθότων = καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐκ τῶν συνήθων (νοσημάτων). — παρελύπει = ἐκτὸς τοῦ λοιμοῦ (= παρ-) παρηνώχλει (αὐτοῦς). — ὃ δὲ καὶ γένοιτο = εἰ δέ τι (νόσημα) καὶ γένοιτο = ἐὰν δὲ καὶ νόσημά τι ἐγένετο. — ἐς τοῦτο, δηλ. τὸν λοιμόν. — ἐτελεύτα = κατέληγε. — ἀμελεία = ἐλλείψει περιποιήσεως· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: πᾶνυ θεραπευόμενοι = τυγχάνοντες μεγάλης περιποιήσεως. — ἐν οὐδὲ ἕν, ἐμφαντικωτάτη ἐπανάληψις = οὐδὲ ἐν μοναδικόν· μετριάζεται ἡ ἔννοια τούτου διὰ τοῦ ἀπολύτως τιθεμένου ἀπρμφ.: ὡς εἰπεῖν = ἵνα οὕτως εἴπω = σχεδόν. — κατέστη = εὐρέθη. — προσφέροντας = εἴ τις προσέφερεν (αὐτό). — τό τῷ ξυνεγεκόν = τὸ ὠφελῆσάν τινα. — ἄλλον, συναπτέον τῷ ἔβλαπτε. — τοῦτο (= ἀκριβῶς τοῦτο), ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὸ προηγούμενον: τό τῷ ξυνεγεκόν. — σῶμα... διεφάνη πρὸς αὐτό = οὐδὲν τε σῶμα διεφάνη αὐταρκῆς ὄν πρὸς αὐτό (δηλ. τὸ νόσημα) = πρὸς τούτοις οὐδὲν σῶμα ἐφάνη ὅτι ἦτο ἱκανὸν (ν' ἀντιπαλαίση) πρὸς αὐτὸ τὸ νόσημα. — ἰσχύος πέρη ἢ ἀσθενείας, κατ' ἔννοιαν = εἴτε ἰσχυρὸν εἴτε ἀσθενὲς ἦν. — πάντα, δηλ. τὰ σώματα. — ξυν- ἡρεῖ = ἄνευ διακρίσεως (= ξυν-) ἠφάνιζεν. — πάση διαίτη = με πάντα τρόπον διαίτης. Ἡ ἔννοια τῶν § § 2 καὶ 3: οὐδεμία θεραπεία, οὐδὲν ἴαμα καὶ οὐδεμία ἰσχὺς τοῦ σώματος ὑπερήσπιζε τοὺς νοσοῦντας.

§ 4 - 5. δεινότατον, κτηγρμ. τοῦ ἢ ἀθυμία καὶ τῆς προτάσεως: ὅτι... ἔθνησκον = τὸ ὅτι... ἀπέθνησκον. — ὁπότε τις αἰσθοῖτο κάμων = ὁπότε ἤθελεν ἐννοήσει τις ὅτι νοσεῖ. — πρὸς τὸ ἀνέλπι-

στον (= τὴν ἀνεπισιτίαν) τραπόμενοι τῇ γνώμῃ = ἀπελιπισθέντες ἐν τῇ διανοίᾳ των ἢ μετχ. κατὰ πληθ., ὡς καὶ τὰ ῥ. προέεντο — ἀντεῖχον, διότι τό τις (: ὁπότε τις αἰσθοῖτο κάμνων), εἰς ὃ ἀναφέρονται, περιληπτικόν. — πολλῶ μᾶλλον, ὃ β' ὄρος: ἢ ἐὰν δὲν ἀπηλπίζοντο οὗτοι. — προέεντο σφᾶς αὐτοὺς = ἐγκατέλειπον ἑαυτούς. — οὐκ ἀντεῖχον = δὲν παρεῖχον ψυχικὴν ἀντίστασιν. — ἀφ' ἑτέρου θεραπείας = ἀπὸ τῆς θεραπείας ἑτέρου = διὰ τῆς πρὸς ἄλλον περιποίησεως. — ἀναπιμπλάμενοι (= μολυνόμενοι), ἢ μετχ. κατὰ πληθ. ἀριθ., ὡς καὶ τὸ ῥ. ἔθνησκον, διότι τὸ ἕτερος περιληπτικόν. — ὡσπερ τὰ πρόβατα, δηλ. ἕτερον ἀφ' ἑτέρου ἀναπίμπλαται (= μολύνεται). — τὸν πλεῖστον φθόρον = τὴν πλεῖστην φθοράν. — τοῦτο, δηλ. τὸ μόλυσμα. — ἐνεποίει = προὔξενει. — εἶτε... μὴ θέλοιν... ἄλ. προσίειν = καὶ ἐὰν δὲν ἤθελον νὰ πλησιάζωσιν ἀλλήλους. — δεδιότες = ἐκ φόβου (δηλ. μὴ μολυνθῶσι). — ἀπώλλυντο, δηλ. οἱ νοσοῦντες. — ἐρήμιοι = ἐγκαταλελειμμένοι. — ἐκενώθησαν, δηλ. τῶν ἐνοικούντων = ἡρημώθησαν. — ἀπορία τοῦ θεραπεύσοντος = δι' ἔλλειψίν τινος, ὅστις ἠδύνατο νὰ περιποιηθῇ αὐτούς. — εἶτε προσίοιεν = καὶ ἐὰν ἐπλησιάζον. — οἱ ἀρειῆς τι μεταποιούμενοι = οἱ οἰκαιοποιοῦμενοι ἀνδρείαν τινά. — αἰσχύνῃ = ἐκ φόβου (μὴ φανῶσι δειλοί). — ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν = δὲν ἐδείκνυον προφύλαξιν διὰ τὸν ἑαυτὸν των. — παρὰ τοὺς φίλους = πρὸς τοὺς φίλους (τοὺς ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐγκαταλελειμμένους). — ἐπεὶ, αἰτλγκ. — τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων... ἐξέκαμνον = ἀπέκαμνον ὀλοφυρόμενοι τοὺς (ἐκᾶστοτε) ἀποθνήσκοντας. Ἡ ἔννοια: δὲν ἠδύνατο πλέον οὗτοι νὰ ἐξωτερικεύσωσι τὸν οἰκτὸν των. — τελευτῶντες = τελευταῖοι (πρβλ. κεφ. 47, § 4). — οἱ οἰκείοι = οἱ συγγενεῖς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: οἱ φίλοι νικώμενοι, πρβλ. κεφ. 47, § 4.

§ 6. ἐπὶ πλέον = μᾶλλον (δηλ. τῶν οἰκείων). — οἱ διαπεφευγότες, δηλ. τὴν νόσον = ἐκείνοι, οἵτινες εἶχον διαφύγει τὴν νόσον (= εἶχον ἀναρρώσει). — τὸν πονούμενον = τὸν νοσοῦντα. — ὥκτιζοντο = ὥκτιρον = ἠσθάνοντο συμπάθειαν. — διὰ τὸ προειδέναι = διότι ἐξ ἰδίας πείρας ἐγνώριζον (τὴν νόσον καὶ τοὺς πόνους αὐτῆς). — καὶ αὐτοί... ἐν τῷ θ. εἶναι = καὶ (διότι) αὐτοὶ πλέον ἦσαν ἐν ἀσφαλείᾳ. — δις τὸν αὐτὸν... οὐκ ἐπελάμβανε = δις δὲν προσέβαλλε (ἢ νόσος) τὸν αὐτὸν τὴν ἔννοιαν τῆς προτάσεως ταύτης περιορίζει ἢ φράσις: ὥστε καὶ κτείνειν = τοῦλάχιστον

(= καί) οὕτως ὥστε νὰ ἔχῃ ἡ νόσος ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον.
 Ἡ ἔννοια: Ἡδύνατο νὰ συμβῆ ὥστε ἡ νόσος νὰ προσβάλλῃ δις τὸν αὐτόν, ἀλλὰ τὴν δ' φοράν δὲν ἐπήρχετο θανατηφόρος. — ἐμυκαρίζοντο, οἱ διαπεφευγότες. — τῷ παραχοῆμα περιχαρεῖ (= τῇ περιχαρείᾳ [πρβλ. κεφ. 15, § 2 «τὸ ξυνετόν»]) = διὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι μεγάλην χαράν. — καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: παραχοῆμα. — ἐλπίδος τι εἶχον κούφης = εἶχον κἀποιαν ματαίαν ἐλπίδα. Καλεῖ τὴν ἐλπίδα οὕτω (ματαίαν), διότι πολλάκις τὸ ἐναντίον συνέβαινε. — μηδ' ἂν . . . διαφθαρεῖναι = ὅτι οὐδέποτε εἰς τὸ ἐξῆς (= ἔτι) ἤθελον ἀποθάνει ὑπ' ἄλλου νοσήματος. Ἡ ἔννοια: ἐπειδὴ εἰς τοὺς δὲν ἐξήρπασεν αὐτούς, ἤλπίζον ὅτι οὐδεμία ἄλλη νόσος ἠδύνατο νὰ ἐξαρκάσῃ αὐτούς, ἀλλ' ὅτι οὗτοι θὰ ζήσωσι μέχρι βαθέος γήρατος.

Κεφ. 52.

ἐπίεσε δὲ . . . καὶ ἡ ξυγκ. = περισσότερον δ' ἔστενοχώρησεν αὐτούς ἐν τῇ ὑπαρχούσῃ νόσῳ καὶ ἡ συρροή: κατ' ἔννοιαν = ἡ ὑπάρχουσα νόσος ἔτι μᾶλλον ἐνισχύθη διὰ τῆς συρροῆς. — ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, αὕτη ἐξιστορήθη ἐν κεφ. 14 - 17. — καὶ οὐχ ἦσσαν (= μᾶλλον) = καὶ μάλιστα (= καὶ) περισσότερον (ἀπὸ τοὺς ἐν τῷ ἄστει οἰκοῦντας). — τοὺς ἐπελθόντας, δηλ. ἐπίεσε = τοὺς κατόπιν ἐλθόντας (ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ ἄστυ) ἔστενοχώρησεν. — οἰκιῶν οὐχ ὑπαρχουσῶν = ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον οἰκίαι ἀρκεταὶ (διὰ τοὺς ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐλθόντας). — ἀλλ' . . . διαιωμένων, δηλ. αὐτῶν = ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτοὶ διητῶντο. — ὦρα ἔτους = ἐν καιρῷ θέρους. — ὁ φθόρος (= ἡ φθορά) ἐγ. = ἀπέθνησκον. — οὐδενὶ κόσμῳ = μετὰ μεγίστης ἀταξίας: τοῦτο σαφέστερον ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς: ἀλλὰ καὶ νεκροὶ κτλ. — καὶ νεκροὶ ἐπ' ἄλ. ἀποθνήσκοντες ἔκειντο = ἀποθνήσκοντες (οὗτοι) πλησίον ἀλλήλων ἔκειντο καὶ ὡς νεκροὶ (ἀκόμη) πλησίον ἀλλήλων. — ἐκαλινδοῦντο = ἐκυλίοντο. — ἡμιθνήτες (= ἡμιθανεῖς), ἐτέθη ἐν τέλει χάριν ἐμφάσεως, ὡς διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ νεκροὶ ἐτέθη ἐν ἀρχῇ. — τοῦ ὕδατος ἐπιθυμία = διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ὕδατος. Περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 49, § 5. — τὰ ἱερὰ ἐν οἷς ἐσκήνηντο (= εἶχον κατασκηνώσει), περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 17, § 1. — πλέα = πλήρη. — αὐτοῦ ἑνα-

ποθησκότων, δηλ. τῶν ἀνθρώπων = ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀπέθνησκον. — ὑπερβιαζομένου τοῦ κακοῦ = ἐπειδὴ τὸ κακὸν πολὺ ἐστενοχώρει. — οὐκ ἔχοντες = μὴ γνωρίζοντες. — ὅτι γένωνται, πλαγ. ἐρωτημ. πρότασις καθ' ὑποτακτ. ἀπορηματικὴν = τί νὰ γείνωσι. — ἐς ὀλιγορίαν ἐτράποντο καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων = ἀπώλεσαν τὸν σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἱεροὺς τόπους καὶ τὰς θρησκευτικὰς συνηθείας. — ὁμοίως = ἄνευ διακρίσεως. — νόμοι τε πάντες, τοῦτο ἐπιφέρεται ὡς γενίκευσις τῶν διὰ τοῦ τε προηγουμένων = καὶ ἐν γένει βλαὶ αἱ (θρησκευτικαὶ) συνήθειαι. — ξυνεταράχθησαν = παρεβιάσθησαν. — οἷς (δηλ. νόμοις) ἐχρῶντο = ἄς (συνηθείας) μετεχειρίζοντο. — ἐς ἀναισχύντους θήκας = εἰς ἀναισχύντους (= ἀναξιοπρεπεῖς) τρόπους ταφῆς. Ἡ ἐπεξήγησις ἐπιτεταίω κατωτέρω ἐν τῇ «ἐπὶ πυρᾶς γὰρ κτλ.». — σπάνει τῶν ἐπιτηδείων = δι' ἔλλειψιν τῶν πρὸς ταφὴν ἀναγκαίων. — διὰ τὸ συχνοὺς ἤδη προτεθιναῖαι σφίσι, αἰτιολογεῖ τό: σπάνει τῶν ἐπιτηδείων = διότι πολλοὶ μέχρι τοῦδε εἰς αὐτοὺς εἶχον προηγουμένως ἀποθάνει (διὰ τὴν ταφὴν τῶν ὁποίων εἶχον φροντίσει). — ἐπὶ πυρᾶς ἀλλοτριᾶς, ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει εἰς ἀμφοτέρας τὰς μετχ.: ἐπιθέντες — ἐπιβαλόντες. — φθάσαντες τοὺς νήσαντας (= προφθάσαντες τοὺς συσσωρεύσαντας ξύλα διὰ τὴν πυρᾶν), ἀναφέρεται μόνον εἰς τό: οἱ μὲν ἐπιθέντες — ὑφῆπτον (= ἔθετον πῦρ). — καομένου ἄλλου, δηλ. νεκροῦ = ἐν ᾧ ἐκαίετο ἄλλος νεκρός. — ὄν φέροειν = τοῦτον, ὄν φέροειν (= ἔφερον).

Κεφ. 53.

πρῶτον, ἐνισχύει μετ' ἐμφάσεως τὴν σημασίαν τοῦ ἦρξε (ὡς καὶ ἐν κεφ. 47, § 3) ἐκ τοῦ ἦρξε ἐξαρτ. ἢ γενκ. ἀνομίας = τὴν πρώτην ἀρχὴν παρανομίας ἔκαμεν = ἔδωκεν τὴν πρώτην ἀφορμὴν παρανομίας. — καὶ ἐς τᾶλλα = καὶ ὑπ' ἄλλην ἐποψιν (δηλ. ἡθικὴν καὶ θρησκευτικὴν). — ἐπὶ πλέον = ἐν μεγαλύτερῳ βαθμῷ (ἢ πρότερον). — ἄ = ταῦτα, ἄ. — μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, τὸ μὴ ἐτέθη διὰ τὴν ἐν τῇ β. ἀπεκρῦπτετο ἐνυπάρχουσαν ἀρνητικὴν ἔννοιαν = ἀπέφευγε νὰ πράττῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του. — ἀγγίστροφον = ταχεῖαν. — ὄρωντες, κατὰ πληθ., διότι τὸ τις, εἰς ὃ ἢ μετχ. ἀναφέρεται, περιληπτικόν. — τῶν τ' εὐδ. κτλ., ἐξαρτ. ἐκ τοῦ: τὴν μεταβολὴν. —

τῶν τ', ανταποκρίνεται εἰς τό: καὶ τῶν καὶ ἕκαστον ἔχει παρ' ἑαυτῶ
 δύο ἐπίθετα (εὐδαιμόνων, θνησκόντων — κεκτημένων, ἐχόντων)
 = καὶ ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν εὐδαιμόνες καὶ αἰφνιδίως ἀπέθνησκον,
 καθὼς καὶ ἐκείνων, οἵτινες πρότερον οὐδὲν κατεῖχον, εὐθύς δὲ κατε-
 λάμβανον τὰ ὑπάρχοντα ἐκείνων (δηλ. τῶν εὐδαιμόνων καὶ αἰφν.
 θνησκόντων). — τὰς ἑπαυρέσεις = τὰς ἀπολαύσεις. — πρὸς τὸ τερ-
 πνὸν = τερπνάς. — ἡξιούον = ἐβούλοντο. — ἐφήμερα = πρόσκαιρα,
 βραχυχρόνια. — τὸ προταλαιπωρεῖν, ἐκ τοῦ πρόθυμος ἦν = πρό-
 θυμος ἦτο (εἰς τό) νὰ κοπιᾶζῃ προηγουμένως. — τῷ δόξαντι καλῶ
 = χάριν ἐκείνου, τὸ ὅποσον ἐφάνη ὡς καλόν. — ἄδηλον νομίζων =
 διότι ἐνόμιζεν ὡς ἀβέβαιον. — εἰ... διαφθαρήσεται, πλαγ. ἐρωτημ.
 πρότασις = ἂν δὲν θ' ἀποθάνῃ = ἂν θά ζήσῃ· τὸ εἰ ἐνταῦθα, ὡς
 καὶ μετὰ τὰς ἐκφράσεις ἀμφιβολίας καὶ ἀβεβαιότητος = εἰ μὴ. —
 πρὶν ἐπ' αὐτὸ (δηλ. τὸ καλὸν) ἔλθειν = πρὶν κατορθώσῃ αὐτό. —
 ὅ,τι δὲ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: καὶ τὸ μὲν) ἤδη τε ἡδύ, δηλ. ἦν
 κατ' ἔννοιαν = ἡ στιγμαία δὲ εὐχαρίστησις. — καὶ πανταχόθεν τὸ
 ἐς αὐτὸ (δηλ. τὸ ἡδὴ ἡδύ) κερδαλέον = καὶ τὸ διὰ παντὸς μέσου
 (εἴτε καλοῦ εἴτε αἰσχροῦ) ὠφέλιμον πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῆς τῆς
 εὐχαριστήσεως. — τοῦτο, ἐπαναλαμβάνει τὸ ὅ,τι δὲ κτλ. — κατέστη
 = ἐνομίσθη. — ἀπειργε = ἡμπόδιζε (δηλ. τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ
 κακοῦ). — τὸ μὲν = ἀφ' ἐνὸς μὲν. Εἰς τοῦτο ἀντιστοιχεῖ τό: τῶν
 δὲ ἁμαρτημάτων... πολὺ δὲ μείζω κτλ. — κρίνοντες, ἀνακόλουθον
 ἢ μετχ. ἐτέθη κατ' ὄνομαστ. ὡσεὶ προηγέτο: θεῶν δὲ φόβω...
 οὐκ ἀπειρογόντο. — ἐν ὁμοίῳ, δηλ. εἶναι ἐκ τούτου ἐξαρτ. τό: καὶ
 σέβειν καὶ μὴ (δηλ. σέβειν) = ὅτι εἶναι ὅμοιον καὶ νὰ σέβωνται
 καὶ νὰ μὴ σέβωνται (τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς νόμους). — ἐκ τοῦ πάντας
 ὄραν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους = διότι ἔβλεπον ὅτι ὅλοι (οἱ πολῖται)
 ἀπέθνησκον ἄνευ διακρίσεως (καὶ οἱ εὐσεβεῖς δηλ. καὶ οἱ ἀσεβεῖς).
 — τῶν δὲ ἁμαρτημάτων, ἢ γενκ. ἀνῆκει καὶ εἰς τὸ δίκην καὶ εἰς τὸ
 τιμωρίαν. — ἐλπίζων = νομίζων. — μέχρι τοῦ δίκην γ. βιοῦς...
 ἀντιδοῦναι = ὅτι ζήσας μέχρι τοῦ νὰ γίνῃ δίκην ἤθελεν ανταπο-
 δώσει τὴν τιμωρίαν. — πολὺ δὲ... επικρεμασθῆναι, ἐκ τοῦ ἐλπί-
 ζοντες (= νομίζοντες) = ἀλλὰ (νομίζοντες) ὅτι πολὺ μεγαλύτερα
 ἠπεῖλει αὐτοὺς ἢ ἤδη ἐψηφισμένη κατ' αὐτῶν τιμωρία (δηλ. ὁ
 λοιμός). — ἦν πρὶν ἐμπεσεῖν, κατ' ἔννοιαν = πρὶν δὲ ταύτην ἐμπε-
 σεῖν = προτοῦ δὲ αὐτῆ (δηλ. ἡ τιμωρία = ὁ λοιμός) ἐμπέσῃ. — εἰκὸς

εἶναι = ὅτι εἶναι· εὐλογον· τὸ ἀπαρμφ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥ., ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπικρεμασθῆναι. — τοῦ βίου τι ἀπολαῦσαι = ν' ἀπολαύσῃς κατὰ τὴν ἐκ τοῦ βίου.

Κεφ. 54.

§ 1-3. τοιοῦτω πάθει... περιπεσόντες = εἰς τοιαύτην συμφορὰν περιπεσόντες. — ἀνθρώπων... θνησκόντων καὶ γῆς... δηουμένης = ἐπειδὴ ἐντὸς (δηλ. ἐν τῇ πόλει) οἱ ἄνθρωποι ἀπέθνησκον καὶ ἔξω ἡ χώρα ἐλεηλατεῖτο. — ἐν δὲ τῷ κακῷ, ἐνταῦθα ἢ ἐν χρονικῶς = ἐν ᾧ δ' ἡ νόσος ἐπεκράτει = κατὰ τὴν νόσον δέ. — οἶα εἰκός, δηλ. ἦν αὐτοὺς ἀναμνησθῆναι = καθὼς ἦτο φυσικὸν αὐτοῖς νὰ ἐνθυμηθῶσιν. — ἀνεμνήσθησαν... τοῦδε τοῦ ἔπους = ἐνεθυμήθησαν καὶ τὸν ἀκόλουθον στίχον. — φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι, ἢ μετχ. ἐτέθη κατὰ τὴν αὐτὴν πτώσιν τοῦ ὑποκμ. τοῦ ῥ. οἱ Ἀθηναῖοι, ἂν καὶ τὸ νέον ὑποκμ. (οἱ πρεσβύτεροι) εἶναι μόνον μέρος τοῦ ὑποκμ. ἐκείνου (δηλ. τοῦ: οἱ Ἀθ.). — πάλαι ἴδεσθαι = ὅτι ἀπὸ παλαιοῦ χρόνου ἐψάλλετο (δηλ. ὑπὸ τῶν χρησιμολόγων). — Δωρικῶς = Δωρικῶς. — ἅμ' αὐτῷ = μετ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου). — ἐγένετο ἔρις τοῖς ἀνθρ. = ἠγέρθη φιλονικία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. — μὴ... ὠνομάσθαι = ὅτι δὲν εἶχεν ὀνομασθῆ. — ἐν τῷ ἔπει = ἐν τούτῳ τῷ στίχῳ. — ἐνίκησε, δηλ. ἡ γνώμη = ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη. — ἐπὶ τοῦ παρόντος = ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις. — εἰκότως, συναπτόεν τῷ ἐνίκησε. — πρὸς ἃ ἔπασχον τὴν μνήμην ἐπ. = προσήρμζον τὰς ἀναμνήσεις τῶν πρὸς τὰ παθήματά των. — καταλάβῃ = ἐκραγῇ. — τοῦδε ὕστερος = μετὰ τὸν παρόντα (πόλεμον). — κατὰ τὸ εἰκός = πιθανῶς. — οὕτως, δηλ. καὶ λιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

§ 4-6. μνήμη ἐγένετο... τοῖς εἰδόσι (δηλ. αὐτὸ) = ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦ Λακ. χρηστηρίου οἱ εἰδότες = ἐνεθυμήθησαν καὶ τὸν πρὸς τοὺς Λακ. δοθέντα χρησμὸν οἱ γνωρίζοντες αὐτόν. — ὅτε ἔπερ. κτλ., ἐξαρτ. ἐκ τοῦ μνήμη ἐγένετο καὶ χρησιμεύει συγχρόνως ὡς ἐπεξήγησις τοῦ: τοῦ Λακ. χρηστηρίου = ὅτε (= ὅτι) δηλ.... Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὅτε μετὰ τὰ μνήμης σημαντικὰ πρὸς κεφ. 21, § 1. — ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς... ἀνεῖλεν = εἰς αὐτοὺς ἐρωτῶντας... ἐχρησιμοδόγησε. — τὸν θεόν, δηλ. τὸν Ἀπόλλωνα. — κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσσειναι = ὅτι θὰ νικήσωσιν, ἐὰν ὀλιγὰς δυνάμει

πολεμῶσιν.— αὐτός, συναπτόεν τῷ ξυλλήψεσθαι (= βοηθήσειν) = ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ βοηθήσῃ (αὐτούς).— περὶ τοῦ χρηστηρίου = ἕσον ἀφορᾷ τὸν χρησμὸν. — τὰ γινν. ἤκαζον ὁμοῖα εἶναι (δηλ. τῷ χρηστηρίῳ) = ὑπέθετον (οἱ Ἀθ.) ὅτι τὰ γιννόμενα συμφωνοῦσι πρὸς τὸν χρησμὸν (διότι ἐθεώρουν τὴν ἐν Ἀθήναις ἐμφάνισιν τοῦ λοιμοῦ ὡς βοήθειαν τοῦ Ἀπόλ., ἣν οὗτος ὑπέσχετο τοῖς Λακ.). — ἐσβεβληκότων δὲ... εὐθύς = τὸ βέβαιον ἕμως εἶναι ὅτι (= δὲ) εὐθύς μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Πελοπ. (εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἡ νόσος ἤρχισεν. — οὐκ ἐσῆλθεν, ὅτι καὶ ἄξιον εἰπεῖν (δηλ. εἶσιν) = δὲν εἰσῆλθέ τι (τῆς νόσου), τὸ ὅποσον καὶ ἄξιον εἶναι νὰ εἴπῃ τις. Ἡ ἔννοια: ἡ εἰσελθοῦσα εἰς τὴν Πελ. νόσος ἦτο ἀναξία λόγου. — ἐπενείματο = ἐδεκάτισε. — ἔπειτα δὲ κτλ., ὁ λοιμὸς ἐνέσκηψε τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 430 καὶ ἐμαίνετο μέχρι τοῦ 429 ἀπαύστως· τῷ 428-427 ἐγένετο ἀσθενέστερος κατὰ τὴν ἀπειλητικώτερος δὲ πάλιν ἐξεργάγη κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 427 καὶ ἐξηκολούθησε μαινόμενος μέχρι τοῦ 426. Οἱ ἐκ τοῦ λοιμοῦ δὲ ἀπολεσθέντες ὑπερβαίνουσι — κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς — τοὺς δεκαχισιλίους. — ταῦτα μὲν κτλ., δηλ. ἦν = ταῦτα μὲν ἦσαν τὰ συμβάντα ὡς πρὸς τὴν νόσον.

2. Ὁργὴ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Περικλέους καὶ δημηγορία αὐτοῦ.

(Κεφ. 59 - 64)

Κεφ. 59.

ὡς = ἐπειδή. — ἐπέκειτο = ἐστενοχώρει (αὐτούς). — ἡλλοίωντο τὰς γν. = εἶχον μεταβληθῆ κατὰ τὰς γνώμας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐν κεφ. 8 δηλωθείσας διαθέσεις αὐτῶν «ἔρρωντο ἐς τὸν πόλεμον» κτλ.· πρβλ. καὶ κεφ. 14, § 1-22, § 1). — ἐν αἰτία εἶχον = ἠτιῶντο = κατηγοροῦν. — ὡς, συναπτόεν καὶ μετὰ τοῦ: περιπεπωκότες. — πρὸς δὲ τοὺς Λακ. ὤρμητο (= ὤρμῶντο) ξυγχορεῖν (= σπένδεσθαι) = ἐπεθύμουν δὲ νὰ συνθηκολογῶσι μετὰ τῶν Λακ. — ὡς

αυτοὺς = πρὸς αὐτοὺς. — ἄπρακτοι ἐγένοντο = οὐδὲν κατώρθωσαν. — πανταχόθεν τε = οὕτω (= τε) ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν. — τῇ γν. ἄποροι καθεστῶτες = περιελθόντες εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν. — ἐνέκειντο τῷ Περ. = ἐπετίθεντο κατὰ τοῦ Περικλέους. — ὄρων, μετχ. αἰτλγκ. — αὐτοὺς... χαλεπαίνοντας καὶ... ποιοῦντας = ὅτι αὐτοὶ ἠγανάκτουν καὶ ἔπραττον. — πρὸς τὰ παρόντα = διὰ τὴν παροῦσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν. — ἤλιπιζε = ἐφοβεῖτο. — ξύλλογον, ἐνταῦθα = ἐκκλησίαν σύγκλητον (= ἔκτακτον)· πρβλ. κεφ. 22, § 1. Αἱ ἐκκλησίαι διεκρίνοντο εἰς δύο κατηγορίας, τὰς τεταγμένας ἐκ τῶν νόμων, ἧτοι τὰς τακτικάς, καὶ τὰς συγκλήτους, ἧτοι τὰς ἐκτάκτους. — ἔτι δ' (= γὰρ) ἐστρατήγει = διότι ἀκόμη ἦτο στρατηγός (καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλέσῃ ἐκκλησίαν· πρβλ. καὶ κεφ. 22, § 1). — θαρσῦναι, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους· τὸ αὐτὸ ἀντικμ. νοητέον καὶ εἰς τὸ καταστήσαι. — ἀπαγαγῶν = ἀπομακρύνας, καταπραῦνας. — τὸ ὀργιζόμενον τῆς γν. = τὰς ὀργίλας διαθέσεις αὐτῶν. — πρὸς τὸ ἠπιώτ. καὶ ἀδ. καταστήσαι = νὰ καταστήσῃ (αὐτοὺς) ἠπιωτέρους καὶ ἀφοβωτέρους. — παρελθῶν = ἀναδᾶς εἰς τὸ βῆμα.

Κεφ. 60.

§ 1-4. καὶ προσδεχομένῳ... γεγένηται, καὶ ξυνήγαγον, ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἐπειδὴ... γεγένηται, ξυνήγαγον. Ἡ κατὰ παράταξιν πλοκὴ καθιστᾷ τὸν λόγον ζωηρότερον (πρβλ. κεφ. 6, ἐν σελ. 64). — προσδεχομένῳ μοι = εἰς ἐμέ, ὅστις περιέμενον· κατ' ἔννοιαν = οὐχὶ παρὰ προσδοκίαν μου. — τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἐς ἐμέ = αἱ ἐκδηλώσεις τῆς κατ' ἐμοῦ ὀργῆς ὑμῶν. — αἰσθάνομαι = καλῶς γνωρίζω. — τὰς αἰτίας, δηλ. τὰς ἰδιωτικὰς συμφορὰς. — ὅπως ὑπομνήσω... εἴκετε, ἐν αὐτῷ κεῖται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου, ἧτις καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφ. 59, § 2 ἐδηλώθη «θαρσῦναί τε καὶ... καταστήσαι». — εἰ, ἐνταῦθα = ὅτι. — τι = κατὰ τι. — ἐμοὶ χαλεπαίνετε = ὀργίζεσθε κατ' ἐμοῦ. — ταῖς ξυμφοραῖς εἴκετε = ὑποχωρεῖτε εἰς τὰς συμφορὰς = φαίνεσθε δειλοὶ εἰς τὰς δυστυχίας. — γάρ, διασαφητικός. — πλείω... ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας = ὅτι περισσοτέρας ὠφελείας παρέχει εἰς τοὺς ἰδιώτας· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξις τοῦ ὠφελεῖν. — ξύμπασαν ὄρθου-

μένην = ἐάν ὄλη εὐτυχῆ. — ἢ καθ' ἕκαστον . . . εὐπραγοῦσαν = παρὰ ἐάν εὐτυχῆ ὡς πρὸς ἕκαστον τῶν πολιτῶν. — ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην = γενικῶς δὲ (ἐάν) δυστυχῆ τὸ σφαλλομένην ἀντιτίθεται τῷ ὀρθουμένην. — καλῶς . . . φερόμενος = εὐτυχῶν. — τὸ καθ' ἑαυτὸν (= ἕσον ἀφορᾷ τὸν ἑαυτὸν του), συναπτόον τῷ καλῶς φερόμενος. — διαφθειρομένης τῆς πατρίδος = ἐάν ἢ πατρὶς διαφθείρηται. — οὐδὲν ἦσσαν, δηλ. ἢ κακῶς φερόμενος ἐπομένως = ὡσαύτως (ὡς καὶ ὁ δυστυχῶν). — κατοτυχῶν = δυστυχῶν. — ἐν εὐτυχούσῃ, δηλ. τῇ πατρίδι. — πολλῶ μᾶλλον, δηλ. ἢ ἐν δυστυχούσῃ παρατηρητέα ἢ συμμετρία, μάλιστα δὲ ἢ ἰσαριθμία τῶν συλλαβῶν ἐν τοῖς: καλῶς . . . ἀνὴρ καὶ κακοτυχῶν . . . εὐτυχούσῃ ὡσαύτως ἐν τοῖς: οὐδὲν . . . ξυναπόλλυται καὶ πολλῶ . . . διασφύζεται. — ὁπότε, ἐνταῦθα αἰτλγκ. = ἐπειδὴ. — τὰς ἰδίας ξυμφορὰς = τὰς συμφορὰς τῶν ἰδιωτῶν. — οἶα τε, δηλ. ἐστὶν = εἶναι ἔκτανή = δύναται. — φέρειν = νὰ ὑπομένῃ. — εἰς δὲ ἕκαστος, δηλ. τῶν πολιτῶν. — τὰς ἐκείνης, δηλ. τὰς τῆς πόλεως συμφορὰς. — ἀδύνατος, δηλ. ἐστὶ φέρειν. — πάντας ἀμύνειν αὐτῇ = πάντες νὰ βοηθῶσιν αὐτήν. — καὶ μὴ, δηλ. δρᾶν = καὶ νὰ μὴ πράττωσι. — ταῖς κατ' οἶκον κτλ., ἀσύνδετον ὡς ἐπεξήγησις τῆς ἀναφρκ. προτάσεως: ὁ νῦν ὑμεῖς δρᾶτε. — ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις = διὰ τὰς οἰκιακὰς δυστυχίας. — τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας (= τῆς σωτηρίας τοῦ κοινοῦ) ἀφίεσθε = ἀμελεῖτε τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας ἢ γενκ. τοῦ κοινοῦ προετάχθη τῆς γενκ. τῆς σωτηρίας διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τό: κατ' οἶκον (ὡς καὶ ἐν κεφ. 61, § 4 ἐν τέλει). — ξυνέγνωτε = συναπεφασίσατε (δηλ. μετ' ἑμοῦ). — δι' αἰτίας ἔχετε = αἰτιασθε = κατηγορεῖτε.

§ 5-7. καίτοι = καὶ ὅμως. — οὐδενὸς οἶμαι ἦσσαν εἶναι = νομίζω ὅτι ἀπὸ κανένα δὲν εἶμαι κατώτερος. — γινῶναι = εἰς τὸ νὰ ἐπινοήσω. — τὰ δέοντα = τὰ ὀρθά, τὰ ὠφέλιμα (τῇ πολιτείᾳ). — ἐρμηνεῦσαι = εἰς τὸ νὰ παραστήσω σαφῶς διὰ τοῦ λόγου. — φιλόπολις τε κτλ. = ὅς φιλόπολις τε καὶ χρημάτων κρείσσων εἰμί. — χρημάτων κρείσσων = ἀφιλοκερδής. — ὁ τε γὰρ κτλ., ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ἐξῆς νοουμένην ἐξωθεν πρότασιν: καὶ τῷ ὄντι ἀναγκαστικαί εἶναι αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ πᾶσαι ὁμοῦ τῷ πολιτικῷ ἀνδρὶ. — ὁ γνοῦς (= ὁ ἐπινοήσας), δηλ. τὰ δέοντα. — σαφῶς διδάξας = ἐρμηνεύσας. — ἐν ἴσῳ (δηλ. ἐστὶ) καὶ εἰ μὴ ἐνεθυμήθη = ἐν ἴσῳ τῷ

μὴ ἐνθυμηθέντι (= τῷ μὴ γνόντι) = εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εἶναι πρὸς τὸν μὴ ἐπινοήσαντα. — ἀμφοτέρα, δηλ. τὸ γινῶναι καὶ σαφῶς διδάξαι. — τῇ δὲ πόλει δύσους = διακείμενος ὅμως δυσμενῶς πρὸς τὴν πόλιν. — οὐκ ἂν... οἰκείως (δηλ. τῇ πόλει) φράζοι = δὲν δύναται νὰ λέγῃ τι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως. — ὁμοίως, δηλ. καὶ εἰ φιλόπολις ἦν = ὁμοίως ὡς ἐὰν ἦτο φιλόπολις. — προσόντος δὲ καὶ τοῦδε (δηλ. τοῦ φιλόπολιν εἶναι) = ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις ὑπάρχη καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ εἶναι φιλόπολις). — χρήμασι δὲ νικωμένου (δηλ. αὐτοῦ) = (ἐὰν) νικᾶται δὲ αὐτὸς ὑπὸ τῶν χρημάτων. — τὰ ξύμπαντα... ἂν πωλοῖτο = τὰ σύμπαντα δύνανται νὰ πωλῶνται. — τούτου ἐνός, γενκ. τοῦ τιμήματος = ἀντὶ ἐνός τούτου (δηλ. τῶν χρημάτων). — εἰ... ἐπέισθητε = ἀφ' οὗ ἐπέισθητε. — καὶ μέσως ἡγούμενοι (ἔμοι) μᾶλλον ἐτέρων (= ἢ ἐτέροις) προσεῖναι αὐτὰ = ἐπειδὴ νομίζετε ὅτι ἐγὼ ἔχω καὶ εἰς μέτριον μόνον βαθμὸν (= καὶ μέσως) περισσώτερον παρὰ ἄλλοι αὐτὰ (δηλ. τὰ πλεονεκτήματα, τὰ δηλωθέντα ἐς § 5). — οὐκ ἂν... φεροίμην = οὐχὶ εὐλόγως δύναμαι: ἐγὼ τοῦλάχιστον νὰ κατηγορῶμαι τώρα ὅτι ἀδικῶ.

Κεφ. 16.

§ 1-3. καὶ γάρ, συναπτέον τῇ πολλῇ ἄνοιᾳ (ἔστι) = διότι πάντως εἶναι πολλὴ ἀνοησία: αἰτιολογεῖ δὲ τὸ ἐν τῷ τέλει τοῦ προηγούμενου κεφ.: «οὐκ ἂν εἰκότως... αἰτίαν φεροίμην». — οἷς μὲν (= τούτοις μὲν, οἷς) αἴρεσις γεγ. = εἰς τούτους μὲν, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει δοθῆ ἐλευθέρᾳ ἐκλογῇ μεταξὺ εἰρήνης καὶ πολέμου. — τᾶλλα εὐτυχοῦσι = ἐν ᾧ κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι εὐτυχεῖς. — πολεμήσαι = ν' ἀναλάβωσι πόλεμον. — εἰ δ'... = ἀλλ' ἀφ' οὗ ἦτο ἀνάγκη. — ἢ εἴξ. εὐθύς... ὑπακούσαι = ἢ ὑποχωρήσαντες εἰς τοὺς ἄλλους εὐθύς νὰ ὑπακούσωσιν (εἰς αὐτούς). — ἢ κινδυνεύσαντας περιγ. = ἢ διὰ κινδύνων μόνον (καὶ οὐχὶ δι' ἄλλου τρόπου) νὰ ὑπερσχύσωσι (τοῦ ἐχθροῦ). — τοῦ ὑποστάντος (δηλ. τὸν κίνδυνον), β' ὅρος τῆς συγκρίσεως. — μεμπτότερος (δηλ. ἔστι) = εἶναι περισσώτερον ἀξιόμεμπτος. — ὁ αὐτός, δηλ. τῇ γνώμῃ. — οὐκ ἐξίσταμαι, δηλ. τῆς γνώμης = δὲν μεταβάλλομαι. — μεταβάλλετε, δηλ. γνώμην. — ἀκεραίοις, δηλ. οὐσίς = ἔτε ἦσθε ἀελαβεῖς. — μεταμέλειν δὲ κακουμένοις = νὰ μετανοήτε δὲ (νῦν) ἔτε κακὰ ὑφίστασθε. — καὶ τὸν

ἔμὸν λόγον... μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι (δηλ. ὑμῖν), ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ: ἐπειδὴ ξυνέβη = καὶ αἱ ἐμαὶ συμβουλαὶ αἰ λεχθεῖσαι ἐν τῷ τότε λόγω μου νὰ μὴ φαίνωνται (εἰς ὑμᾶς) ὀρθαί. Ἐννοοῦνται αἱ ὑπὸ τοῦ Περικλ. εἰς τοὺς Ἀθ. δοθεῖσαι συμβουλαί, ὅπως οὗτοι ἀναλάβωσι τὸν κατὰ τῶν Λακ. πόλεμον. — ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης = ἐν τῷ ἀσθενεῖ (= τῇ ἀσθενείᾳ) τῆς ὑμετέρας γνώμης (= φρονήματος)· κατ' ἔννοιαν = ἐν τῇ δειλίᾳ ὑμῶν. Ἡ ἀντων. ὑμετέρῳ προετάχθη (ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ συναφθῇ μετὰ τοῦ: τῆς γνώμης [= τῆς ὑμετέρας γν.]), ἵνα ἐνισχυθῇ ἢ ἀντίθεσις πρὸς τό: τὸν ἔμὸν λόγον. — τὸ λυποῦν = ἡ λύπη = ἡ βλάβη (ἢν συνεπάγεται ὁ πόλεμος). — ἔχει = παρέχει. — ἤδη = ἀμέσως. — τῆς δὲ ὠφελείας... ἅπασι = εἰς ὅλους δὲ ἀκόμῃ δὲν εἶναι φανερά ἢ ὠφέλεια. Ἡ ἔννοια: ὅλοι δὲν καθορῶσι τὴν ἐν τῷ μέλλοντι κοινὴν ὠφέλειαν. — καὶ... ταπεινὴ (δηλ. ἔστι), ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ διότι. — μεταβ. μεγάλης ἔμπ. = ἐπειδὴ ἐνέπεσε μεγάλη μεταβολή. — καὶ ταύτης ἔξ ὀλίγου = καὶ μάλιστα αἰφνιδίως. — ἡ διάνοια = τὸ φρόνημα. — ἐγκαρτερεῖν, ἐκ τοῦ ταπεινὴ (ἔστι) = εἰς τὸ νὰ ἐμμένῃτε σταθερῶς. — ἂ ἔγνωτε = τοῦτοις, ἂ ἔγνωτε (= ἀπεφασίσατε). — δουλοῖ γὰρ κτλ. = διότι ταπεινῶν κτλ. Διὰ τούτων ὁ Περικλ. δικαιολογεῖ πῶς τοὺς Ἀθην. διὰ τὴν ταπεινώσιν τοῦ φρονήματος αὐτῶν. — φρόνημα, ἀντικμ. = τὸ φρόνημα. — τὸ πλείστῳ παραλόγῳ ξυμβαῖνον = τὸ συμβαῖνον μετὰ πλείστου παραλογισμοῦ (= ὅλως παρ' ἐλπίδα). — ὁ = καὶ τοῦτο. — πρὸς τοῖς ἄλλοις, δηλ. δεινοῖς = ἐκτὸς τῶν ἄλλων συμφορῶν (δηλ. τῆς δηλώσεως τῆς χώρας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει κατακλήσεως). — οὐχ ἥμισυ = μάλιστα. — κατὰ τὴν νόσον = διὰ τὴν νόσον.

§ 4. οἰκοῦντας (δηλ. ὑμᾶς) καὶ .. τεθραμμένους = ἐπειδὴ κοικεῖτε καὶ ἐπειδὴ ἔχετε ἀνατραφή. — ἐν ἧθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ = μετ' ἧθη ἀντάξια τοῦ μεγέθους αὐτῆς. — χρεῶν, δηλ. ἔστι = χρεὴ ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ ἀπαρμφ. ἐθέλειν καὶ ἐξ αὐτοῦ τὰ ἀπαρμφ. ὑφίστασθαι, ἀφανίζειν καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι. — ξυμφοραῖς ταῖς μεγ., ἀντικμ. τοῦ ὑφίστασθαι = νὰ ὑπομένῃτε τὰς μεγίστας συμφοράς. — τὴν ἀξίωσιν = τὴν δόξαν. — ἐν ἴσῳ γὰρ... ὀρεγόμενον, ἢ φυσικῇ σειρᾷ τῶν λέξεων: οἱ γὰρ ἄνθρωποι δικαιοῦσιν αἰτιᾶσθαι τε ἐν ἴσῳ (τοῦτον) ὅστις μαλακία ἐλλείπει τῆς ὑπαρχούσης δόξης καὶ μισεῖν τὸν θρασυτέτη ὀρεγόμενον τῆς μὴ προσηκούσης

(δόξης) = διότι οί άνθρωποι κρίνουνσι δίκαιον καί νά κατηγορῶσιν ὁμοίως τοῦτον, ὅστις δι' ἀνανδρίαν εἶναι κατώτερος τῆς ὑπαρχούσης δόξης, καθὼς καί νά μισῶσι τὸν διὰ θρασύτητα ἐπιδιώκοντα δόξαν, ἣτις δὲν τῷ ἀνήκει. — ἀπαλήσαντας δὲ τὰ ἴδια = ἀφ' οὗ δὲ παύσητε νά λυπῆσθε διὰ τὰς ἰδίας συμφοράς. — τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι = νά ἐργάζησθε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας· περὶ τῆς θέσεως τῶν λέξεων: τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας πρὸλ. κεφ. 60, § 4.

Κεφ. 62.

§ 1 - 2. τὸν δὲ πόνον... ὑποπιεζόμενον, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀρκεῖτω δὲ ὑμῖν καί ἐκεῖνα μὲν, ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ ἀπέδειξα οὐκ ὀρθῶς τὸν πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον ὑποπιεζόμενον μὴ γένηται τε πολὺς καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα = ἅς εἶναι δὲ ἀρκετὰ εἰς ὑμᾶς καί ἐκεῖνα μὲν, διὰ τῶν ὁποίων ἄλλοτε πολλάκις βεβαίως, ὡς γνωστόν, ἀπέδειξα ὅτι οὐχὶ ὀρθῶς ἢ ἐν τῷ πολέμῳ καταπόνησις ὑποπιεζέται μήπως αὕτη παραταθῆ, ἐπὶ πολὺ (= ὅτι οὐχὶ ὀρθῶς φοβεῖσθε μήπως ἢ ἐν τῷ πολέμῳ καταπόνησις παραταθῆ ἐπὶ πολὺ) καὶ μεθ' ὅλην ταύτην (τὴν καταπόνησιν) δὲν ὑπερισχύσωμεν. — τὸν πόνον..., προετάρχη τοῦτο πρὸς ἕξαρσιν. — ἄλλοτε πολλάκις, ἐν κεφ. 13, § 9 «ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα... τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ». — τότε, ὅ... μεγέθους περὶ ἐς τὴν ἀρχὴν = τὸ ἐξῆς (πλεονέκτημα), τὸ ὅποιον ἀναφερόμενον εἰς τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονίας ὑμῶν. — μοι δοκεῖτε οὐτ' αὐτοὶ... ὑπάρχον ὑμῖν = οὐτε οἱ ἴδιοι μοι φαίνεσθε (= νομίζω) ὅτι ἐσυλλογίσθητέ ποτε ἕως τώρα ὅτι ἔχετε. — οὐτ' ἐγώ, δηλ. ἱκανῶς (= διεξοδικῶς) ἐδήλωσα. — ἐν τοῖς πρὶν λόγοις, οὗς ὁ Περικλ. ἐποίησατο πρὸς τοὺς Ἀθ. — οὐδ' ἂν νῦν ἐρησάμην, δηλ. αὐτῶν = οὐδὲ τώρα θὰ ἀνέφερον αὐτό. — κομπωδεστέραν ἔχοντι τὴν προσποίησιν = ἐπειδὴ ἔχει ἀλαζονικὴν κάπως τὴν ὄψιν. — παρὰ τὸ εἰκὸς = παρ' ὅσον πρέπει. — γάρ, ἐπεξηγεῖ τὸ τότε. — ἀποφαίνω = ἀποδεικνύω. — δύο μερῶν, ἕξαρτ. ἐκ τοῦ ἐτέρου. — τῶν ἐς χρῆσιν φανερῶν, παράθεσις τοῦ: δύο μερῶν = ἐκ τῶν δύο μερῶν, τὰ ὅποια εἶναι φανερὰ προωρισμένα εἰς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων. — γῆς καὶ θαλάσσης, ἐπεξηγήσεως τοῦ: δύο μερῶν = δηλ. τῆς γῆς

καὶ τῆς θαλάσσης. — τοῦ ἑτέρου, δηλ. τῆς θαλάσσης. — κυριωτάτους ὄντας = ὅτι εἰσθε ἀπόλυτοι κύριοι. — ἔφ' ὅσον τε νῦν νέμεσθε καὶ . . . βουλευθῆτε = ὅχι μόνον (= τε) εἰς τόσῃν ἔκτασιν, ὅσῃν κατέχετε, ἀλλὰ καὶ (= καὶ) εἰς περισσοτέραν, ἐὰν θελήσῃτε. — οὐκ ἔστιν ὅστις = οὐδεὶς. — τῇ ὑπαρχ. παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ, συναπτόον τῷ πλεόντας = ἐὰν πλέητε μὲ τὸν ὑπάρχοντα στόλον. — βασιλεύς, οὐχὶ ὁ τῶν Περσῶν, ἀλλ' ὁμοσδήποτε. — οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔθνος = οὔτε προσέτι (= ἄλλο· πρβλ. κεφ. 14, § 1) οὐδὲν ἔθνος. — τῶν ἐν τῷ παρόντι (δηλ. χρόνῳ) = τῶν νῦν.

§ 3 - 5. οὐ κατὰ τὴν . . . χρεῖαν . . . αὐτῆ ἢ δ. φαίνεται (δηλ. οὐσα) = αὐτῆ ἢ δύναμις (δηλ. ἢ τοῦ ναυτικοῦ) φαίνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ συγκριθῆ πρὸς τὴν ὠφέλειαν τῶν (ἀγροτικῶν) οἰκιῶν καὶ τῶν ἀγρῶν (ἀλλ' ὅτι εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα). — ὧν μεγάλων (κτηρμ.) νομίζετε ἔστερησθαι = τῶν ὁποίων στερηθέντες νομίζετε ὅτι ἔχετε στερηθῆ μεγάλων. — εἰκός, δηλ. ἔστι = πρέπον εἶναι = πρέπει. — χαλεπῶς φέρειν = ν' ἀναγκασθῆτε. — αὐτῶν, γενκ. τῆς αἰτίας = δι' αὐτά = διὰ τὴν στέρησιν αὐτῶν (δηλ. τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς). — ἢ οὐ, μετὰ τὸ μᾶλλον συνοδευόμενον ὑπ' ἀρνήσεως = ἀλλά. — κηπίον καὶ ἐγκαλ. . . ὀλιγορῆσαι (δηλ. αὐτῶν) = νομίσαντες ὅτι αὐτὰ (δηλ. αἱ οἰκίαι καὶ ἡ γῆ) ἐν συγκρίσει πρὸς ταύτην τὴν δύναμιν εἶναι κηπάριον καὶ κόσμημα πλούτου (πράγματα δηλ. εὐάρεστα μὲν εἰς τὸν βίον, ἀλλ' ἀνωφελῆ) (πρέπει) νὰ καταφρονήσῃτε (αὐτά). — γνῶναι, ἐκ τοῦ εἰκός (ἔστι), ἐξ οὗ καὶ τὰ ἀπρμφ. φανῆναι, ἵεναι. — ἐλευθερίαν μὲν . . . ἀναληψομένην = ὅτι ἢ μὲν ἐλευθερία θὰ ἐπανακτῆσῃ. — ἀντιλαμβανόμενοι αὐτῆς = φροντίζοντες περὶ αὐτῆς. — διασώσωμεν (= διατηρήσωμεν), δηλ. αὐτήν. — ἄλλων δ' ὑπακούουσαι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐλευθερίαν μὲν = εἰς τοὺς ὑπηκόους δὲ ἄλλων. — καὶ τὰ προκ. φιλεῖν ἔλασ = (ὅτι) συνηθίζουσαι νὰ ἐλαττώνωνται καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια πρότερον ἔχουσιν ἀποκτηθῆ τὸ ἀπρμφ. φιλεῖν ἐκ τοῦ γνῶναι· παρατηρητέα δὲ ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως: γνῶναι . . . ἀναληψομένην . . . φιλεῖν. — τῶν τε πατ. μὴ χείρους . . . φανῆναι = καὶ (πρέπει) νὰ μὴ φανῆτε κατώτεροι τῶν πατέρων. — κατ' ἀμφοτέρα, δηλ. κατὰ τὸ κατασχεῖν καὶ τὸ διασώσαντας παραδιδόναι. — πόνων = κόπων. — αὐτά, δηλ. τὴν ἀρχὴν ἢ αἰτία. αὐτῆ νοητέα καὶ εἰς τὸ κατέσχον. — αἴσχιον (δηλ. ἔστι) ἔχ. ἀφαιρεθῆναι (δηλ. τινὰς) = εἶναι· αἰσχροτέρον ἐν ᾧ ἔχει τις νὰ

χάση τι. — ἢ κτωμ. ἀτυχήσαι = παρὰ τὴν ἀποτύχη ἐν ᾧ προσπαθεῖ
 νὰ ἀποκτήσῃ. — ἰέναι δὲ... ὁμόσε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τῶν τε
 πατέρων κτλ. = ἀλλὰ (πρέπει) νὰ ἐπέρχησθε κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
 — μὴ φρον. μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρ., παρονομασία (ὡς καὶ ἐν I,
 κεφ. 33, § 4) = ὄχι μόνον μετὰ τυφλοῦ θάρρους (προερχομένου
 δηλ. ἐξ ἀμαθίας), ἀλλὰ καὶ μετὰ λογικοῦ (προερχομένου δηλ. ἐκ
 τῆς συναισθήσεως τῆς ὑπεροχῆς). Εὐρυτέρα διασάφσεις τῶν λέξε-
 φρόνημα καὶ καταφρόνημα γίνεται ἐν τοῖς ἐπομένοις: αὔχημα μὲν
 γὰρ κτλ. — αὔχημα = φρόνημα = τὸ ἀλαζονικὸν θράσος. — ἀπὸ
 ἀμαθίας εὐτυχοῦς = προερχόμενον ἐξ ἀμαθίας παρακολουθουμένης
 ὑπὸ εὐτυχίας. — καταφρόνησις (= τὸ λογικὸν θάρρος), δηλ. τοῦτω
 ἐγγίγνεται. — γνώμη = ἐν συνειδήσει: κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό:
 ἀπ' ἀμαθίας εὐτυχοῦς. — τῶν ἐναντίων προέχειν = εἶναι ὑπέρ-
 τερος τῶν ἐχθρῶν. — τὴν τόλμαν = τὴν τόλμην. — ἀπὸ τῆς ὁμοίας
 τύχης = ἐν περιπτώσει ὁμοίας τύχης (εἰς ἀμφοτέρα τὰ διαμαχό-
 μενα μέρη). — ἡ ξύνεισις = ἡ ὀρθὴ γνώσις (τοῦ κινδύνου). — ἐκ τοῦ
 ὑπέροφρονος = συνεπιεῖα τῆς συναισθήσεως τῆς ὑπεροχῆς. — ἔχου-
 παρέχεται = καθιστᾷ ἀσφαλεστέραν. — πιστεύει, δηλ. ἡ τόλμη. — ἡς
 ἐν τῷ ἀπόρῳ ἢ ἰσχύς (δηλ. ἐστίν) = τῆς ὁποίας ἡ ἰσχύς ὑπάρχει
 (μόνον) ἐν ταῖς ἀμηχανίαις. — γνώμη δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων,
 δηλ. πιστεύει = ἀλλὰ πιστεύει εἰς τὴν ὀρθὴν γνώσιν τὴν προερχο-
 μένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων μέσων. — ἡς βεβαιότερα (δηλ. τῆς ἐλπί-
 δος) ἢ πρόνοια, δηλ. ἐστίν = τῆς ὁποίας ἡ πρόνοια εἶναι ἀσφαλε-
 στέρα τῆς ἐλπίδος. Ἡ ἔννοια: Διὰ τῆς ὀρθῆς γνώσεως τῆς προερ-
 χομένης ἐκ τῶν ὑπαρχόντων μέσων δύναται τις νὰ προνοήσῃ
 ἀσφαλέστερον (περὶ τοῦ μέλλοντος) παρὰ διὰ τῆς ἐλπίδος.

Κεφ. 63.

τῆς πόλεως... βοηθεῖν, ἡ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων = εἰκός
 (ἐστί) ὑμᾶς βοηθεῖν τῷ ἀπὸ τοῦ ἄρχειν τιμωμένῳ (= τῇ ἀπὸ τοῦ
 ἄρχειν τιμῇ) τῆς πόλεως = πρέπει σεῖς νὰ προσπαθῆτε νὰ διατη-
 ρῆτε τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας προερχομένην τιμὴν τῆς (ἡμετέρας)
 πόλεως. — ᾧ... ἀγάλλεσθε = δι' ἡν (τιμὴν) σεῖς περισσότερον ἀπὸ
 πάντας τοὺς ἄλλους εἰσθε ὑπερήφανοι. — ἡ μηδὲ = εἰ δὲ μὴ μηδέ.
 — διώκειν = νὰ ἐπιζητήτε. — μηδὲ νομίσαι, δηλ. εἰκός ἐστί

ὑμᾶς. — δουλείας ἀντ' ἐλευθερίας, ἐπεξηγήσεις τοῦ: ἐνὸς μόνου = δηλ. περὶ δουλείας ἢ ἐλευθερίας. Δουλείαν δ' ἔννοεῖ ἐνταῦθα τὴν ὑποταγὴν εἰς τὴν Σπάρτην — ἀλλὰ καὶ ἀρχῆς στερήσεως καὶ κινδύνου, νοητέα καὶ ἐνταῦθα πρὸ τῶν γενν. στερήσεως καὶ κινδύνου ἢ πρὸθ. περὶ = ἀλλὰ καὶ περὶ στερήσεως ἀρχῆς καὶ περὶ κινδύνου, — ὧν (= τούτων, ᾧ) ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθεσθε (δηλ. τοῖς ἀρχομένοις) = διὰ ταῦτα, διὰ τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀρχῇ ὄντες ἐγίνατε μισητοὶ (εἰς τοὺς ὑπηκόους σας). — ἧς = ταύτης δὲ (δηλ. τῆς ἀρχῆς). — οὐδ' ἔκαστηναι ἔτι ὑμῖν ἔστι (= ἔξεστιν) = οὐδὲ ν' ἀπομακρυνθῆτε πλέον εἶναι δυνατόν εἰς ὑμᾶς. — εἴ τις καὶ τότε... ἀπραγ. ἀνδραγαθίζεται, βραχυλογικῶς ἀντὶ τοῦ: εἴ τις καὶ τότε (δηλ. τὸ ἔκαστηναι τῆς ἀρχῆς) ἀπραγμοσύνη παραινεῖ ἀνδραγαθίαν ἐπιδεικνύμενος δεδιὼς ἐν τῷ παρόντι = ἐάν τις καὶ τοῦτο ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν εἰρήνην (= ἀπραγμοσύνη) προτείνῃ θέλων νὰ φαίνεται ὡς ἀνὴρ ἀγαθός, ἐν ᾧ πράγματι φοβεῖται εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. Ταῦτα λέγων ὁ Περικλ. ὑπαινίσσεται φίλους τινὰς τῆς εἰρήνης, οἵτινες προβάλλοντες φιλανθρωπικούς λόγους, πράγματι ὅμως φοβούμενοι τὰς τολμηρὰς πράξεις, συνίστων τοῖς Ἄθ. νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἀρχῆς. — αὐτήν, δηλ. τὴν ἀρχήν. — ὡς τυραννίδα κτλ., ἢ αὐτὴ ἰδέα καὶ ἐν I, κεφ. 75, § 4. — οἱ τοιοῦτοι, δηλ. οἱ ἀπράγμονες, οἱ φίλοι τῆς εἰρήνης. — ἐτέρους τε πείσαντες = καὶ ἐάν ἄλλους ἤθελον πείσει (δηλ. νὰ εἶναι ἀπράγμονες). Ἡ ἀπόδοσις: καὶ εἶπον κτλ. — εἴ ποιν... οἰκίσειαν = ἐάν ἤθελον κατοικήσει κἄπου. — ἐπὶ σιρῶν αὐτῶν = μόνου, ἀποχωρισθέντες ἀπὸ τῶν ἄλλων (καταλιπόντες δηλ. τὰς Ἄθηννας). — τὸ γὰρ ἀπραγμον... τεταγμένον = διότι ἢ ἡσυχία (τὸ εἰρηνόφιλον) δὲν διατηρεῖται, ἐάν δὲν συνοδεύηται ὑπὸ τῆς δραστηριότητος. Κατ' ἔννοιαν: οἱ φιλειρηνικοὶ ἄνθρωποι καταστρέφονται (πολιτικῶς), ἀν μὴ εἶναι καὶ δραστήριοι. — ξυμφέρει (= ἀρμόζει), ὡς ὑποκμ. τούτου τό: ἀσφαλῶς δουλεύειν = νὰ ὑπακούῃ εἰς τὴν θέλησιν ἄλλου ἀποφεύγουσα τοὺς κινδύνους (καθὼς συνιστῶσιν οἱ φίλοι τῆς εἰρήνης). — ἐν ὑπηκόῳ, δηλ. πόλει.

Κεφ. 64.

§ 1-3. ὑπὸ τῶν τοιῶνδε (= τοιούτων) πολιτῶν, δηλ. τῶν ἀπραγμόνων, τῶν φίλων τῆς εἰρήνης, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν

τῷ προηγουμένῳ κεφ. (§ 2 καὶ 3). — παράγεσθε=ἀπατάσθε.—ἐμὲ δι' ὀργῆς ἔχετε = ὀργίζεσθε ἐμοί. — ὦ... ξυδιέγνωτε = μετὰ τοῦ ὁποίου συναπεφασίσατε (πρβλ. κεφ. 60, § 4). — εἰ καί, ὁ εἰ ἐνταῦθα = ὅτι (=διότι) ἐκ τοῦ εἰ καὶ ἔξαρτ. καὶ τὸ ἐπιγεγνηταί τε κτλ. — εἰκὸς ἦν, δηλ. δοῦσαι. — μὴ ἐδελησάντων ὑμῶν = ἐπειδὴ σεῖς δὲν ἠβελήσατε. — ὑπακούειν, δηλ. αὐτοῖς (τοῖς ἐναντίοις). — ἐπιγεγνηταί τε = καὶ (διότι) ἔχει ἐνσκήψει. — πέρα ὧν προσεδ. = πέρα τούτων, ἃ προσεδεχόμεθα (= περιεμένομεν) = παρὰ προσδοκίαν. — μόνον δὴ τῶν πάντων = μόνον ὡς γνωστὸν ἐξ ἔλων. — ἐλπίδος κρεῖσσον=παρ' ἐλπίδα. — καὶ δι' αὐτὴν κτλ. = καὶ οἶδα ὅτι δι' αὐτὴν (δηλ. τὴν νόσον) κτλ. — μέρος τι = ἐν μέρει. — μᾶλλον, ὁ ε' ἄρος τῆς συγκρίσεως: ἡ διὰ τὴν δῆλωσιν τῆς χώρας. — εἰ μὴ... ἀναθήσετε = ἐκτὸς ἐὰν ἀποδώσῃτε. — καὶ ὅταν παρὰ λόγον τι εὖ πράξῃτε = καὶ ὅταν παρὰ προσδοκίαν συμβῆ εἰς ὑμᾶς εὐτυχία τις. — φέρειν τε κτλ., διὰ τοῦ τε ἐξακολουθεῖ ἢ παραίνεσις ἢ διὰ τοῦ μήτε... ἔχετε ἀρξαμένη. — τὰ δαιμόνια = τὰ ἐκ θεῶν προερχόμενα (δηλ. τὴν νόσον πρβλ. κεφ. 54, § 4). — ἀναγκαίως, κυρίως = ὑποτασσόμενοι εἰς τὴν ἀνάγκην, τὸ πεπρωμένον· εἶτα = ἀγογγύστως, μετὰ καρτερίας. — τὰ τε ἀπὸ τῶν πολεμίων, δηλ. προερχόμενα δεινά. — ἐν ἔθει = συνήθη. — μὴ ἐν ὑμῖν κωλυθῆ = ὄρατε μὴ ἐν ὑμῖν κωλυθῆ (δηλ. ἐν ἔθει εἶναι) = προσέχετε μήπως ἐξ αἰτίας ὑμῶν ἐμποδισθῶσι νὰ εἶναι συνήθη. — γινῶτε = μάθετε καλῶς· ἐκ τούτου ἔξαρτ. 1) αἰ μετχ. ἔχουσαν, κεκτημένην, 2) ἢ εἰδικὴ πρότασις: Ἐλλ. ὅτι... ἤρξαμεν κτλ. — αὐτήν, δηλ. τὴν πόλιν. — ἐν πᾶσιν ἀνθρ. = μεταξὺ ἔλων τῶν ἀνθρώπων. — διὰ τὸ... μὴ εἴκειν = διότι δὲν ὑποχωρεῖ. — πλεῖστα δὲ... ἀνηλωκέναι (ζεῦγμα) πολέμῳ, ἐξακολουθεῖ ἢ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ διὰ τὸ = ἀλλὰ διότι ἔχει θυσιάσει ἐν πολέμῳ πλεῖστα σώματα καὶ (πλείστους) κόπους (ἔχει καταβάλει). — δῆ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερβτκ. μεγίστην = ἐντελῶς μεγίστην. — κεκτημένην, δηλ. αὐτήν (τὴν πόλιν) = ἔτι (αὐτὴν) ἔχει ἀποκτήσει. — ἦς, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ: μνήμη. — ἐς αἰδιον = αἰωνίως. — ἦν καὶ... ποτε = ἂν ἴσως καὶ νῦν ἐξασθενήσωμεν ὀλίγον (δηλ. κατὰ τὴν δύναμιν). — πάντα... πέφυκε καὶ ἐλ. = διότι ἔλλα ἔχουσιν ὀρίσθη ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ νὰ ἐλαττώνωνται· κατ' ἔνοιαν: ἔλλα ὑπάγονται εἰς τὸν φυσικὸν νόμον τῆς αὐξήσεως καὶ φθορᾶς. — καταλείψεται = θ' ἀπομείνη. — Ἐλλ. τε ὅτι Ἐλλ. κτλ. = ὅτι

τε Ἑλληνες Ἑλλήνων κτλ. Ἡ γενκ. προετάχθη πρὸς ἔμφασιν. — δὴ, ἐπιτείνει τὸ πλείστων. — πολέμοις μεγίστοις = ἐν πολέμοις μεγίστοις. — πρὸς τε ξύμπαντας = καὶ πρὸς ἕλους ὅμοῦ. — καὶ καθ' ἑκάστους = καὶ πρὸς ἑκάστους ἴδια. — τοῖς πᾶσιν = καθ' ὅλα (πρβλ. κεφ. 11, § 6). — εὐπορωτάτην = πλουσιωτάτην.

§ 4-5. καίτοι = καὶ τῇ ἀληθείᾳ. — μέμνηται ἄν = δύναται νὰ κατηγορήσῃ. — καὶ αὐτός, συναπτέον τῷ: δοῦν τι = καὶ ὁ ἴδιος νὰ πράττῃ τι. — ζηλώσει, δηλ. αὐτὰ τὸ αὐτὸ ἀντικμ. νοητέον καὶ εἰς τό: κέκτημαι. — εἰ δέ τις = ὅς δέ. — τὸ δὲ μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶναι ἐν τῷ π. = τὸ δὲ νὰ μισῶνται καὶ νὰ εἶναι δυσάρεστοι ἐν τῷ παρόντι. — δὴ = ὡς γνωστόν. — ἕτεροι, προσετέθη πρὸς ἔξαρσιν τῆς γενικ. ἐτέρων (ὡς καὶ ἐν § 3 Ἑλλήνων... Ἑλληνες). — ἠξίωσαν = ἠθέλησαν. — ἐπὶ μεγίστοις = διὰ μέγιστα συμφέροντα. — τὸ ἐπίφθονον (= τὸ μισεῖσθαι) λαμβ. = μισεῖται. — ἐπὶ πολὺ = ἐπὶ πολὺν χρόνον. — ἀντέχει = διαρκεῖ. — ἡ δὲ λαμπρότης καὶ... δόξα, τὸ ἄρθρον (ἡ) ἀνήκει καὶ εἰς τὰ δύο οὐσιαστικά (λαμπρότης — δόξα) = ἡ δὲ παροῦσα λαμπρότης καὶ ἡ μετέπειτα δόξα. — αἰμίμηστος, κτηρμ.

§ 6-7. ὑμεῖς δέ, διὰ τούτων γίνεται μετάβασις ἐκ τῆς γενικῆς παρατηρήσεως εἰς τὴν μερικὴν καὶ συγχρόνως συγκεφαλαίωσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ λόγου. — ἔς τε τὸ μέλλον καλὸν... ἔς τε τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχρόν, κατὰ σχῆμα χιαστὸν τὸ α' ἀναφέρεται εἰς τό: ἔς τὸ ἔπειτα δόξα, τὸ β' εἰς τό: ἡ παραυτίκα λαμπρότης = προνοήσαντες καὶ διὰ τὸ μέλλον δόξαν καὶ διὰ τὸ παρὸν ὄχι κατασχύνην. — τῷ ἤδη προοιύμω = διὰ τῆς μέχρι τοῦδε (δειχθείσης) προθυμίας (ἑμῶν). — ἀμφοτέρα, δηλ. τὴν παραυτίκα λαμπρότητα καὶ τὴν ἔπειτα δόξαν. — μήτε ἐπικηρουκεύεσθε = μήτε κήρυκας πέμπετε περὶ συμφυλιώσεως. — μήτε ἔνδηλοι ἔσθε = μήτε διὰ φανερώων ἐκδηλώσεων δεικνύετε. — βαρυνόμενοι = ὅτι καταπονεῖσθε. — ὡς, αἰτλγκ. — οὔτινες κτλ., ὁ Περικλῆς κλείει τὸν λόγον του διὰ τινος πολιτικῆς γνώμης. — γνώμη = ἐν τῇ καρδίᾳ των. — οὔτοι, ἀνακεφαλαιοῖ τὴν προηγουμένην ἀναφρκ. πρότασιν (οὔτινες... ἀντέχουσι). — τῆς ἐπ' αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν = ν' ἀπαλλάττῃ ἀπὸ τῆς ἐναντίον αὐτοῦ ὀργῆς. — ἀπάγειν = ν' ἀπομακρύνῃ. — τὴν γνώμην = τὴν διάνοιαν (αὐτῶν).

*Ναυμαχίαι τοῦ Φορμίωνος
πρὸς τὸν Πελοποννησιακὸν στόλον.*

(Κεφ. 83-92)

Κεφ. 83.

§ 1-3. τὸ δ' ἐκ τῆς Κορ... ναυτικόν, οἱ Ἀμπρακιῶται ἐπιθυμοῦντες νὰ ὑποτάξωσι τὴν Ἀκαρνανίαν, τὴν σύμμαχον τῶν Ἀθ., εἶχον ζητήσαι τὴν βοήθειαν τῶν Λακ.: οὗτοι δὲ οὐ μόνον ἀπέστειλαν κατὰ τῆς Ἀκαρνανίας τὸν ναύαρχον αὐτῶν Κνήμον μετὰ 1000 ὀπλιτῶν, ἀλλὰ καὶ διέταξαν τοὺς συμμάχους νὰ ἐτοιμάσωσι ναυτικὸν τάχιστα. Ἐκ τῶν συμμάχων ἰδίᾳ οἱ Κορίνθιοι ἔδειξαν μέγαν ζῆλον ὑπὲρ τῶν Ἀμπρακιῶτων, τῶν ἀπείκων αὐτῶν, καὶ παρεσκεύασαν ναυτικόν, περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος. — τῶν ἐκ τοῦ Κρισαίου κόλπου = τῶν ἐν τῷ Κρισαίῳ (= Κορινθιακῷ) κόλπῳ. — παραγενέσθαι Κνήμῳ = νὰ συνενωθῇ μετὰ τοῦ Κνήμου (ὅστις ναύαρχος ὦν τῶν Λακεδ. εἶχεν ἀποσταλῆ ὑπ' αὐτῶν μετὰ χιλίων ὀπλιτῶν πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀμπρακιῶτων). — ἄνω = εἰς τὸ ἐσωτερικόν· συναπτέον τῷ ξυμβοηθῶσι... οἱ ἀπὸ θαλάσσης. — Ἀκαρνᾶνες, βραχυλογικῶς ἀντί: οἱ ἐπὶ θαλάσῃ (= οἱ παραθαλάσσιοι) Ἀκαρνᾶνες ἀπὸ θαλάσσης (πρβλ. κεφ. 13, § 2 «τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν»). — οὐ παραγίγνεται = δὲν παρευρίσκεται. — ἠναγκάσθησαν, δηλ. οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ σύμμαχοι. — τῇ ἐν Στράτῳ μάχῃ, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ: τὰς αὐτὰς ἡμέρας· κατ' ἔννοιαν = ἐν αἴσπερ (= καθ' ἃς ἀκριβῶς) ἢ ἐν Στράτῳ μάχῃ ἐγένετο. Ἡ Στράτος ἦτο πρωτεύουσα τῆς Ἀκαρνανίας· ἐν αὐτῇ πολεμήσαντες οἱ ὑπὸ τὸν Κνήμον Λακ., οἱ Ἀμπρακιῶται καὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς Ἠπείρου πρὸς τοὺς Ἀκαρνᾶνας ἠττήθησαν. — Φορμίωνα, στρατηγὸν Ἀθηναίων· τοῦτον εἶχον ἀποστείλει οἱ Ἀθ. μετὰ 20 πλοίων εἰς Ναύπακτον, ὅπως κωλύῃ τὴν διάβασιν ἐκ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. — ἐν Ναυπιάτῳ, ἢ Ναύ-

πακτος εἶναι ἐπίκαιρον χωρίον πρὸς ἐπιτήρησιν τοῦ Κορινθ. κόλπου. — γὰρ, διασαφητικός. — παραπλέοντας αὐτοὺς... ἐτήρει = ἐπετήρει αὐτοὺς πλέοντας παρὰ τὴν παραλίαν πρὸς τὰ ἔξω τοῦ κόλπου. Οἱ μὲν Πελ. ἔπλεον κατὰ τὴν μεσημβρινήν παραλίαν, οἱ δ' Ἀθην. κατὰ τὴν βόρειον. — βουλόμενος, μετχ. αἰτιλγκ. — ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ = ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ. — ἔπλεον μὲν, ἢ ἀπόδοσις: ἐπειδὴ μέντοι κτλ. — οὐχ ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν = οὐχὶ μὲ σκοπὸν νὰ συνάψωσι ναυμαχίαν. — ἀλλὰ στρατιωτικώτερον ἐς Ἀκαρν. = ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς στρατείαν κατὰ ξηρὰν ἐναντίον τῆς Ἀκαρνανίας. — οὐκ ἂν οἰόμενοι... τολμῆσαι = οἰόμενοι οὐκ ἂν τολμῆσαι. — ναυμαχίαν ποιήσασθαι = ναυμαχῆσαι. — ἐπειδὴ, χρονκ. — ἀντιπαραπλέοντας ἑώρων αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθ.) = ἔβλεπον (οἱ Κορ.) ὅτι αὐτοὶ (οἱ Ἀθ.) ἔπλεον ἀπέναντι παρὰ τὴν (Αἰτωλικήν) παραλίαν. — παρὰ γῆν σφῶν (δηλ. τῶν Κορ.) κομιζομένων = ἐν ᾧ αὐτοὶ (οἱ Κορ.) ἔπλεον παρὰ τὴν ξηρὰν. Ἡ μετχ. ἐτέθη κατὰ γενκ. ἀπόλυτον, ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. αὐτῆς εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τῆς προτάσεως, ἵνα ἐξαρθῇ ἐμφαντικώτερον ἢ διὰ τῆς μετχ. ἐκφερομένη ἔννοια καὶ ὡς αὐτοτελῆς παρασταθῇ. — ἐκ Πατρῶν... διαβάλλοντες = ἐν ᾧ διεπεραιούοντο ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας πρὸς τὴν ἀντικρὺ ἡπειρον. — κατείδον τοὺς Ἀθ... προσπλέοντας σφίσι = παρετήρησαν καλῶς ὅτι οἱ Ἀθ. ἔπλεον ἐναντίον αὐτῶν. — ἀπὸ τῆς Χαλκίδος, τῆς ἐν Αἰτωλίᾳ. — Εὐήνου, ποταμοῦ τῆς Αἰτωλίας: οὗτος νῦν καλεῖται Φίδαρις. — καὶ οὐκ ἔλαθον... ἀφορμισάνοι, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐκ τοῦ ἐπειδὴ ἐξάρτησις = καὶ ὅτε δὲν κατώρθωσαν ν' ἀποπλεύσωσιν ἀπαρατήρητοι. — οὕτω δὲ, διὰ τούτου εἰσάγεται μετ' ἐμφάσεως ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδὴ = τότε πλέον (πρβλ. κεφ. 19, § 1). — κατὰ μέσον τὸν πορθμὸν (= τὴν θάλασσαν) = ἐν τῇ μέσῃ τῆς θαλάσσης. Θάλασσαν δ' ἔννοεῖ ἐνταῦθα τὴν μεταξὺ τῶν Πατρῶν καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐήνου.

§ 4-5. κατὰ πόλεις = χωριστὰ κατὰ πόλεις. — οἱ παρεσκευάζοντο = οἷτινες συνεβάλλοντο πρὸς παρασκευὴν τούτου τοῦ στόλου. — ἐτάξαντο κύκλον τῶν νεῶν = παρέταξαν τὰ πλοῖα των εἰς κύκλον (= κύκλω). — ὡς μέγιστον οἶοι τε ἦσαν = ὅσον ἠδύναντο νὰ κάμωσι: μέγιστον = εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν μέγιστον (δηλ. κύκλον). — μὴ διδόντες διέκπλουν = μὴ θέλοντες νὰ δίδωσι (τοῖς Ἀθην.) διέκπλουν. Περὶ τοῦ διέκπλου βλ. I, κεφ. 49, § 2. — τὰς πρῶρας...

τὰς πρύμνας, δηλ. ἔχοντες. — τὰ λεπτὰ = τὰ μικρά. — ἐντὸς ποι-
οῦνται = φέρουσιν εἰς τὸ μέσον. — ἐκπλείειν, δηλ. οἱ ἐν ταῖς πέντε
ναυσί, ταῖς ἄριστα πλεούσαις καὶ οὐχὶ οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις,
διότι τὰ λεπτὰ πλοῖα ἐτέθησαν εἰς τὸ μέσον πρὸς ἰδίαν ἀσφάλειαν.
— διὰ βραχείος = ἐκ μικρᾶς ἀποστάσεως· συναπτέον τῷ παραγι-
γνόμενοι. — εἶ πη προσπίπτοιεν = ἐὰν κάπου (=πανταχοῦ, ἔπου)
ἦθελον ἐπιπίπτει.

Κεφ. 84.

§ 1-2. κατὰ μίαν ναῦν τετ., ἔχοντες δηλ. τὸ ἐν πλοῖον ὀπισθεν
τοῦ ἄλλου. — ξυνῆγον ἐς ὀλίγον = ἐστενοχώρου ἐν στενῷ τόπῳ. —
ἐν χροῶ, κυρίως = πλησιέστατα πρὸς τὸ δέρμα· εἶτα μεταφορικῶς
(ὡς ἐνταῦθα) = πλησιέστατα. — δόκησιν παρέχοντες = κάμνοντες
αὐτοὺς (τοὺς Πελ.) νὰ νομίζωσιν. — ἐκβαλεῖν = ὅτι θὰ ἐπιτεθώ-
σιν (αὐτοί, δηλ. οἱ Ἄθ.). — μὴ ἐπιχειρεῖν = νὰ μὴ προσβάλλωσι
(τοὺς ἐχθρούς). — πρὶν ἂν... σημήνην = προτοῦ αὐτὸς δῶσῃ τὸ
σημεῖον. — αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν = ὅτι ἡ παράταξις αὐτῶν
δὲν θὰ διατηρηθῆ. — ὡσπερ ἐν γῆ πεζῆν, καθ' ἕλξιν ἀντί: ὡσπερ
ἐν γῆ πεζῇ (τάξις μένει). — ξυμπεσεῖσθαι τὰς ναῦς πρὸς ἄλ. = ὅτι
τὰ πλοῖα θὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἄλληλα. — καὶ τὰ πλοῖα, δηλ.
τὰ λεπτὰ (τὰ ἐν κεφ. 83, § 5 μνημονευθέντα). — ταραχὴν παρέ-
ξειν = ὅτι θὰ προξενήσῃσι ταραχὴν. — εἰ ἐκπνεύσειεν... τὸ πνεῦμα
= ἐὰν ἐγερθῆ ὁ ἄνεμος. — καὶ εἰώθει = καὶ ὅπερ πνεῦμα εἰώθει
= καὶ ὅστις ἄνεμος συνήθιζε. — ὑπὸ τὴν ἔω = περὶ τὴν ἀγῆν.
— οὐδένα χρόνον ἠσιγήσῃσιν αὐτοὺς, τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ ἠλίπιζε =
ὅτι οὐδεμίαν στιγμὴν αὐτοὶ θὰ εἶναι ἤσυχοι. — τὴν ἐπιχείρησιν ἐφ'
ἑαυτῶ... εἶναι = ὅτι ἡ προσβολὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτόν. — τῶν
νεῶν... πλεουσῶν = ἐπειδὴ τὰ πλοῖα (τῶν Ἄθ.) ἔπλεον καλύτερον.
— καὶ τότε, ὅταν δηλ. ὁ ἄνεμος ἐκπνεύσῃ ἐκ τοῦ κόλπου -- καλ-
λίστην (δηλ. τὴν ἐπιχείρησιν) γίνεσθαι, ἐκ τοῦ ἐνόμιζε = ὅτι
γίνεται καλλίστη (ἢ προσβολή).

§ 3. ὡς, χρον. — καιῆει = ἔπνεε. — ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὔσαι = εὐρι-
σκόμεναι πλέον ἐν στενῷ χώρῳ (πρβλ. § 1 «ξυνῆγον ἐς ὀλίγον»). —
τοῦ τε ἂν. καὶ τῶν πλοίων (δηλ. τῶν λεπτῶν πρβλ. κεφ. 83, § 5),
ἐπεξήγησις τοῦ: ὑπ' ἀμφοτέρων. — ναῦς νηὶ προσέπιπτε = τὸ ἐν
πλοῖον προσέπιπτεν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. — τοῖς κοντοῖς διεωθοῦντο

(δηλ. αἱ νῆες) = με τοὺς κοντοὺς ἐσπρώχοντο (πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συγκρούσεως). — βοῆ χρώμενοι (δηλ. οἱ ναῦται) καὶ . . . ἀντιφυλακῆ καὶ λοιδορία = κραυγάζοντες καὶ ἀμοιβαίως προφυλατόμενοι (μὴ συγκρουσθῶσι) καὶ λοιδορούμενοι (καθ' ἣν περίπτωσιν δὲν κατώρθωνον ν' ἀποφύγῃσι τὴν σύγκρουσιν). — οὐδὲν κατήκουον οὔτε τῶν παρ. οὔτε τῶν κ. = οὐδὲν ἤκουον οὔτε τὰς διαταγὰς (τὰς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων διδομένας) οὔτε τοὺς κελευστάς (τοὺς διευθύνοντας δηλ. τὴν κωπηλασίαν)· περὶ τῶν κελευστῶν καὶ ἐν γένει περὶ τῶν ἀποτελούντων τὸ πλήρωμα ἐκάστης νεὼς βλ. κεφ. 23, ἐν σελ. 89. — τὰς κώπας . . . ἀναφέρειν = τὰς κώπας νὰ ἐξάγῃσιν ἐκ τῆς θαλάσσης. — ἐν κλυδωνίῳ = ἐν θαλασσοταραχῇ. — ἀπειθετέρας τὰς ναῦς, προσωποποιεῖα. — κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, προσδιορίζει: ἀκριθέστερον τὸ τότε δὴ = κατὰ τὴν εὐνοϊκὴν ταύτην στιγμήν (πρβλ. I, κεφ. 58, § 1). — σημαίνει = δίδει τὸ σημεῖον (δηλ. ὁ Φορμίων). — ἦ (κατ' ἔννοιαν = πρὸς ὕσας) χωρήσειαν = πρὸς ὕσας ἦθελον ἐπέλθει (οἱ Ἄθ.). — κατέστησαν ἐς . . . αὐτῶν = κατέστησαν μηδένα αὐτῶν τρέπεσθαι ἐς ἀλκίην = ἔκαμαν ὥστε κανεῖς ἐξ αὐτῶν νὰ μὴ τρέπηται πρὸς ἄμυναν (= νὰ μὴ ἀνθίσταται κατὰ τῶν Ἄθ.). — ὑπὸ τῆς ταραχῆς, ἢ ὑπὸ = ἐνεκα. — φεύγειν δέ, ὡς ὑποκείμε. νοητέον ἐκ τοῦ μηδένα τὸ πάντα = ἀλλὰ νὰ φεύγῃσι πάντες. — Δύμην, πόλιν τῆς Ἀχαΐας.

§ 4-5. καταδιώξαντες, τίνες; — ἀνελόμενοι, ἐνταῦθα = λαβόντες εἰς τὰ πλοῖα τῶν ἀλλαχοῦ τὸ ἀνελέσθαι λεγόμενον ἐπὶ νεκρῶν καὶ ναυαγῶν τίνα σημασίαν ἔχει; — Μολύκρειον, πόλιν Αἰτωλίας μελιμένα παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Ἀντίρριον. — τροπαῖον, περὶ τοῦτου βλ. βιβλ. I, κεφ. 30 ἐν σελ. 70. — ἐπὶ τῷ Ῥίῳ, τῷ ἐπὶ τῆς Αἰτωλικῆς παραλίας κειμένῳ ἀκρωτηρίῳ, δηλ. τῷ Ἀντιρρίῳ, ὅπερ κείται ἀπέναντι τοῦ Ῥίου τοῦ Ἀχαϊκοῦ. — τῷ Ποσειδῶνι, οὗ ναὸς ἔκειτο ἐν τῷ Ἀντιρρίῳ. Ἡ ἀνάθεσις τῆς νεὼς ἐγένετο οὐχὶ ἐν τῷ ναῷ — διότι δὲν θὰ ἐξήρκει ὁ χώρος —, ἀλλ' ἐν τῷ περὶ τὸν ναὸν ἑερῷ χώρῳ. — ταῖς περιλοίοις τῶν νεῶν = ταῖς περιλοίοις ναοῖ. — αἱ ἐκεῖθεν νῆες . . . ἀφικνοῦνται = αἱ ἐκεῖ (δηλ. ἐν Λευκάδι) νῆες ἐκεῖθεν ἀφικνοῦνται (πρβλ. κεφ. 13, § 2 «τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν»). Νοεῖται τὸ ἐκ Λευκάδος καὶ Ἀνακτορίου καὶ Ἀμπρακίας ναυτικόν, ὅπερ τῇ διαταγῇ τῶν Λακεδ. ἐλθὼν εἰς Λευκάδα περιέμενεν

ἐν αὐτῇ. — ἄς ἔδει ταύταις ξυμμίξαι = αἱ ὁποῖα ὄφειλον νὰ ἐνωθῶσι μὲ τούτας (δηλ. τὰς ναῦς τῶν Πελοπ.).

Κεφ. 85.

§ 1-3. ξυμβούλους, κτηρμ. = ὡς συμβούλους. Οὗτοι παρὰ τῷ Κνήμῳ ἐνεργοῦσιν ὡς στρατηγοὶ (πρβλ. κεφ. 86, § 6). — βελτίω, = εὐνοϊκωτέραν (δηλ. τῆς γενομένης). — κατασκευάζεσθαι = νὰ ἐτοιμάσωσι. — μὴ . . . εἶργεσθαι τῆς θαλάσσης = νὰ μὴ ἐπιτρέπωσι τὸν ἀποκλεισμόν τῆς θαλάσσης. — ὑπ' ὀλίγων νεῶν, πόσα; ἦσαν αἱ νῆες τοῦ Φορμίωνος; — ἄλλως τε καὶ . . . πειρασαμένοις = καὶ μάλιστα διότι πρώτην φοράν (ἐν τῷ Πελ. πολέμῳ) ἔλαβον πείραν ναυμαχίας. — πολὺς ὁ παρόλογος εἶναι = ὅτι τὸ παρὰ προσδοκίαν γενόμενον ἦτο πολὺ μέγα. — οὐ τοσοῦτω . . . λείπεσθαι = δὲν ἐπίστευον ὅτι τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἦτο τοσοῦτω (ὅσῳ δηλ. πράγματι ἦτο) κατώτερον (δηλ. τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθ.). — γεγενῆσθαι δέ τινα μαλ. = ἀλλ' ὅτι εἶχε δειχθῆ ἀνανδρία τις. — οὐκ ἀντιτιθέντες τὴν . . . ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) . . . δι' ὀλίγου (δηλ. χρόνου) μελέτης = διότι δὲν ἀντιπαρέβαλλον τὴν μακροχρόνιον ἐμπειρίαν τῶν Ἀθ. πρὸς τὴν ἰδικήν των ὀλιγοχρόνιον ἀσκήσιν. Ἡ ἔννοια τῆς § 2: οἱ Λακεδ. ἐπειδὴ νῦν τὸ πρῶτον ἐλάμβανον πείραν ναυμαχίας καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον τὴν ἐμπειρίαν τῶν Ἀθην. ἀπέδιδον τὴν ἦτταν εἰς ἀνανδρίαν τῶν στρατηγῶν αὐτῶν. — ὄργῃ = μετ' ὄργῆς. — ἀπέστελλον, δηλ. τοὺς ξυμβούλους. — οἱ δέ, τίνες; — ναῦς περιήγγελλον κατὰ πόλεις = διὰ πρεσβείας κατὰ διαφόρους διευθύνσεις ἀνὰ τὰς πόλεις ἀπήτουν τὴν ἀποστολὴν πλοίων. — τὰς προῦπαρχούσας, δηλ. ναῦς. — ἐξηρτύοντο = παρσκευάζον.

§ 4-6. πέμπει, δηλ. ἀγγέλους. — αὐτῶν, τῶν Λακεδ. — ἀγγελοῦντας καὶ . . . φράσοντας = ἵνα ἀναγγείλωσι καὶ ἵνα εἴπωσι. — ἐνίκησαν, δηλ. ὁ Φορμίων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. — καὶ κελεύων (δηλ. τοὺς Ἀθ.), ὁ καὶ συνδέει τὰς μετχ. ἀγγελοῦντας καὶ φράσοντας μετὰ τῆς μετχ. κελεύων ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ οὗτος ἄς παραλειφθῆ. — ὅτι πλείστας, τὸ ὅτι ἐπιτείνει τὸ ὑπερβτ. = ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσοτέρας. — διὰ τάχους = ταχέως. — ὡς . . . ἐλπίδος οὔσης, δηλ. τοῖς Ἀθ. = διότι (οἱ Ἀθ.) περιέμενον. — καθ' ἡμέραν ἐκάστην, ἐνισχύεται διὰ τοῦ αἰὶ πρὸς ἕξαρσιν τοῦ ἀναγκαίου τῆς αἰτήσεως

= διαρκῶς καθ' ἑκάστην ἡμέραν. — προσεπέστειλαν = διέταξαν προσέτι (=προσ). — Γορτύνιος, ὁ ἐκ Γόρτυνος, πόλεως τῆς Κρήτης. — πρόξενος, ἐκαλεῖτο ἐκεῖνος ὁ πολίτης πόλεως τινος, ὅστις ἐξελέγεται ὑπ' ἄλλης πόλεως ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν συμφερόντων αὐτῆς ὥστε οἱ πρόξενοι ἦσαν ὅμοιοι τρόπον τινὰ πρὸς τοὺς σημερινούς πρόξενους καὶ πολιτικούς πράκτορας, ἂν καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ πρόξενος ἦτο πάντοτε μέλος τῆς ξένης πόλεως. — Κυδωνίαν, τὴν σπουδαιότεραν μετὰ τὴν Κνωσὸν καὶ τὴν Γόρτυνα πόλιν τῆς ἀρχαίας Κρήτης· ἔκειτο ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν σημερινῶν Χανίων. — προσποιήσιν αὐτὴν (δηλ. τοῖς Ἀθην). = ὅτι θὰ ὑποτάξῃ αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθ. — οὖσαν πολεμίαν, δηλ. τοῖς Ἀθην. — ἐπήγε, δηλ. τοὺς Ἀθ. ἐπὶ Κυδωνίαν· τὸ δ' ἐπάγειν = προσκαλεῖν. — δέ, ἐνταῦθα = πράγματι ὅμως. — Πολιχνίταις, κατοικοῖς τῆς Πολίχνης, πόλεως μικρᾶς ἐν Κρήτῃ παρὰ τὴν Κυδωνίαν. Ἡ Πολίχνη ἀνέκαθεν ἦτο ἐχθρὰ τῶν Κυδωνιατῶν. — ὁμόροις, δηλ. οὖσιν. — ὑπὸ ἀπλοίας = ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ (ἐνεκα τῶν ἐναντίων ἀνέμων). — ἐνδιέτριψεν = ἐχρονοτρίβησεν ἐν Κρήτῃ.

Κεφ. 86.

§ 1-4. ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ. — κατείχοντο = ἐκρατοῦντο (δηλ. ὑπὸ τῆς ἀπλοίας· πρβλ. κεφ. 85, § 6). — Πάνορμον, λιμένα ἀντικρῦ τῆς Ναυπάκτου. — οὐπερ αὐτοῖς... προσεβεβοηθήκει (=ἦν, ὅς προσεβεβοηθήκει) = ὅπου ἀκριθῶς εὐρίσκετο ὁ κατὰ ξηρὰν στρατὸς τῶν Πελ., ὅστις εἶχε βοηθήσει αὐτοῦς. — παρέπλευσε, ἐκ Ναυπάκτου (πρβλ. κεφ. 84, § 4). — ἐπὶ τὸ Ῥίον, τὸ ἐπὶ τῆς Αἰτωλικῆς παραλίας κείμενον ἀκρωτήριο, δηλ. τὸ Ἀντίρριον· καλεῖται δὲ τοῦτο Μολυκρικὸν ἐκ τῆς πλησίον αὐτοῦ κειμένης πόλεως Μολυκρείου (πρβλ. κεφ. 84, § 4). — ἔξω αὐτοῦ, δηλ. εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. — φίλιον = φιλικόν. — τὸ δὲ ἕτερον Ῥίον, δηλ. τὸ Ἀχαϊκόν. — ἔστιν ἀντιπέρας = κεῖται ἀντικρῦ. — τὸ ἐν τῇ Πελ., παράθεσις τοῦ: «τὸ ἕτερον Ῥίον». — διέχετον = ἀπέχουσι (τὸ Ἀντίρριον καὶ Ῥίον). — μάλιστα = περίπου. — τῆς θαλάσσης, συναπτέα ἢ γενν. τῶ: σταδίους = σταδίου, οὗς ἀποτελεῖ ἡ θάλασσα. Ἡ ἔννοια: τὸ διάστημα τῆς μετὰ τὸ Ῥίον καὶ Ἀντίρριον θαλάσσης ἦτο περίπου ἑπτὰ σταδίων. — τοῦ Κριοαίου κόλ-

που, πρβλ. κεφ. 83, § 1. — στόμα τοῦτό ἐστι = τοῦτο (δηλ. τὸ διάστημα τῆς μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων θαλάσσης) ἀποτελεῖ τὸ στόμιον. — ἀπέχοντι οὐ πολὺ, τὸ Ἴριον τὸ Ἀχαϊκὸν ἀπέιχε τοῦ Πανόρμου 15 σταδίου. — καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. ὁ Φορμίων (§ 2). — ναυσὶν ἐπτά καὶ ἑβδομήκοντα, ὥστε εἰς τὰς ὑπολειφθείσας ἐκ τῆς α' ναυμαχίας 35 ναῦς (κεφ. 84, § 4) προσετέθησαν 42, αἱ μὲν ἐκ Λευκάδος (κεφ. 87, § 5), αἱ δὲ ἐξ ἄλλων πόλεων (κεφ. 85, § 3). — ἐπειδὴ, χρονκ. — εἶδον, δηλ. ὀρμισαμένους.

§ 5-6. ἀνθρώρουν ἀλλήλοισι = ἦσαν ἠγκυροβολημένοι: ἀπέναντι ἀλλήλων. — μελετῶντες = ἀσκούμενοι. — τὴν ν ναυμαχίαν = τὴν ἐπικειμένην ναυμαχίαν. — οἱ μὲν, δηλ. οἱ Πελοπον. — ἐς τὴν εὐρυχωρίαν = εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. — φοβούμενοι, μετχ. αἰτλγκ. — πάθος = πάθημα. — οἱ δέ, δηλ. οἱ Ἀθην. — νομίζοντες, μετχ. αἰτλγκ. — πρὸς ἐκείνων εἶναι τὴν . . . ναυμαχίαν = ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον ἐκείνων εἶναι ἢ ἐν στενῷ χώρῳ ναυμαχία. — οἱ ἄλλοι στρατηγοί, οἱ ἐν κεφ. 85, § 1 ὀνομασθέντες ξύμβουλοι (ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ κεφ. 87, § 9). — πρὶν τι καὶ ἐπιβιοηθῆσαι = προτοῦ ἀκόμη ἔλθῃ βοήθειά τις παρὰ τῶν Ἀθηναίων.

Κεφ. 87.

§ 5-6. ἡ μὲν γενομένη ναυμαχία, περὶ αὐτῆς βλ. ἐν κεφ. 83 καὶ 84. — ἄρα = τυχόν. — δι' αὐτήν, δηλ. τὴν γενομένην ναυμαχίαν. — ὕμῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῶ: τις ὁ χωρισμὸς τοῦ ὕμῶν ἀπὸ τοῦ τις ἐγένετο πρὸς ἐμφαντικὴν ἕξαρσιν ἀμφοτέρων. — τὴν μέλλουσαν, δηλ. ναυμαχίαν. — οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν (κατγρμ.) τὸ ἐκφοβῆσαι (ἀντικμ.) = δὲν παρέχει ὡς εὐλογον συνέπειαν τὴν ἐκφόβησιν ὕμῶν πρὸς τὴν μέλλουσαν. Ἡ ἔννοια: ἐπειδὴ ἡ προτέρα ναυμαχία ἐφόβισεν ὑμᾶς, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι πρέπει νὰ φοβῆσθε διὰ τὴν μέλλουσαν. Ἐν τούτῳ περιέχεται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — τῆ τε γὰρ κτλ., τὸ α' αἰτιον, δι' ὃ ἡ γενομένη ναυμαχία δὲν παρέχει εἰς τοὺς Πελ. ἀφορμὴν νὰ φοβῶνται διὰ τὴν μέλλουσαν ἢ ἀπόδοσις τοῦ τε κεῖται ἐν τῶ: δὲ καί, τῶ μετὰ τὸ ξινέβη. — ἐνδεῆς (= ἐλλιπής) ἐγένετο, δηλ. ἡ γενομένη ναυμαχία. — οὐχὶ . . . μᾶλλον . . . ἢ . . . ἐπλέομεν . . . = δὲν ἐπλέομεν τόσον διὰ ναυμαχίαν, ὅσον δι' ἐστρατείαν κατὰ ξηράν. Περὶ τοῦ πράγμ.

πρβλ. κεφ. 83, § 3. — ξυνέβη δὲ καὶ κτλ., τὸ δ' αἴτιον. — τὰ ἀπὸ τῆς τύχης... οὐκ ὀλίγα (κτγρμ.)... ἐναντιωθῆναι = αἰ ἀπὸ τῆς τύχης προερχόμενα ἐναντιότητες ὄχι ὀλίγα: (ὡς ὁ ἄνεμος καὶ ἄλλα, περὶ ὧν ἰδ. ἐν κεφ. 84, § 3). — καὶ πού τι καὶ... (= καὶ ἴσως κατὰ τι καὶ...), τὸ γ' αἴτιον. — πρῶτον ναυμαχοῦντας (δηλ. ἡμᾶς) ἔσφηλε (= ἐποίησε σφαλῆναι) = ἔκαμεν ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι διὰ πρῶτην φοράν ἐναυμαχοῦμεν, ν' ἀποτύχωμεν.

§ 3. κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν = ἔνεκα τῆς ἡμετέρας δειλίας. — τὸ ἡσῆσθαι = ἦ ἦττα. — προσεγένετο, δηλ. ἡμῖν = συνέβη εἰς ἡμᾶς. — δίκαιον, δηλ. ἔστι. — τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικηθῆναι = ἢ μὴ κατὰ κράτος νικηθεῖσα γνώμη = τὸ φρόνημα, τὸ ὅποσον δὲν ἐνικήθη διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἐχθρῶν. — τινα... ἀντιλογίαν = δικαιολογητικόν τινα λόγον (διὰ τὴν ἦτταν) ποῖον; — τῆς ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι = τῇ ἀποβάσει ξυμφορᾶς (πρβλ. ἀνωτέρω: τῆς γνώμης τό... νικηθῆναι) = διὰ τὴν συμβᾶσαν ξυμφοράν. — ἀμβλύνεσθαι = νὰ ἐξασθενῆται. — νομίσαι δέ, δηλ. δίκαιόν ἔστι = ἀλλὰ εἶναι δίκαιον νὰ νομίσητε: ἐκ τοῦ νομίσαι ἐξαφρ. τὰ ἀπαρμφ. ἐνδέχεσθαι, εἶναι, γενέσθαι. — ταῖς μὲν τύχαις = ὡς πρὸς μὲν τὰ τυχαῖα συμβᾶντα. — ταῖς δὲ γνώμαις = ὡς πρὸς δὲ τὰ φρονήματα. — αἰεὶ = ὑπὸ πάσας τὰς περιστάσεις. — ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι = ὅτι εἶναι ἀληθῶς ἀνδρεῖοι. — καὶ μὴ... γενέσθαι, ἢ φυσικῇ σειρᾷ τῶν λέξεων: καὶ (δίκαιον νομίσαι) μὴ εἰκότως ἂν ἔν τι (δηλ. ἔργῳ, κινδύνῳ) κακοῦς γενέσθαι προβαλλομένους ἀπειρίαν τοῦ ἀνδρείου (= τῆς ἀνδρείας) παρόντος = καὶ εἶναι δίκαιον νὰ νομίσητε ὅτι οὐχὶ εὐλόγως δύνανται ἔν τι κινδύνῳ νὰ γίνωσι (οὔτοι) δειλοὶ προτεινόντες ὡς πρόσχημα (= προφασίζόμενοι) ἀπειρίαν, ἐν ᾗ ὑπάρχει (εἰς τούτους) ἡ ἀνδρεία. Ἡ ἔννοια: ἐάν τις εἶναι πράγματι ἀνδρεῖος, δὲν προφασίζεται οὔτος ἀπειρίαν, ἔνα ἐν κινδύνῳ δειχθῆ δειλός.

§ 4-7. ὑμῶν, συναπτά ἢ γενκ. τῷ: ἡ ἀπειρία προετάχθη, χάριν ἐμφάσεως, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη γενκ. τῶνδε. — λείπεται = εἶναι κατωτέρα (δηλ. τῆς ἐμπειρίας τῶν Ἀθην.). — προέρχεται = ὑπερέχετε (δηλ. τῶν Ἀθην.). — ἡ ἐπιστήμη = ἡ ἐμπειρία. — ἔχουσα, μετχ. ὑποθκ. — μνήμη ἐξεί (= μεμνήσεται) = θὰ ἐνθυμηθῆ προσωπικοῖα. — ἐν τῷ δεινῷ = κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου. — εὐψυχίας = τόλμης. — οὐδεμία τέχνη, οἷα εἶναι ἡ ἐμπειρία τῶν

Ἄθην. εἰς τὰ ναυτικά. — ἐκπλήσσει = ἐκδιώκει. — ἀλικῆς = εὐφυ-
 χίας. — πρὸς... τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἄθην.) = πρὸς
 τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐμπειρίαν. — τὸ τολμηρότερον = τὴν
 ὑπεροχὴν (ὑμῶν) κατὰ τὴν τόλμην. — πρὸς τὸ διὰ τὴν ἦσαν δ. =
 πρὸς τὸν ἐκ τῆς ἡττης (προερχόμενον) φόβον. — τὸ ἀπαρ. τότε
 τυχεῖν, δηλ. ὄντες = τὸ ὅτι τότε (ὅτε δηλ. ἐγένετο ἡ πρώτη ναυ-
 μαχία) κατὰ τύχην ἦσθε ἀπαράσκευοι. — πληθὸς τε νεῶν καὶ...
 ναυμαχεῖν, ἀμφοτέρα ὑποκμ. τοῦ περιγίγνεται ὑμῖν = σεις ὑπερ-
 τερεῖτε καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων καὶ κατὰ τὸ ὅτι ναυμα-
 χεῖτε. — πληθὸς νεῶν, οἱ Πελ. εἶχον 77 πλοῖα, οἱ δ' Ἄθην. 20
 (πρβλ. κεφ. 86, § 4, § 2). — πρὸς τῇ γῆ... παρόντων ὀπλιτῶν
 (= παρουσίᾳ ὀπλιτῶν), οἱ Πελ. ὄρμου ἐν τῷ Ρίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ
 πλησίον τοῦ Πανόρμου, ἔνθα ἦτο ὁ πεζὸς στρατὸς αὐτῶν (πρβλ.
 κεφ. 86, § 4). — τὰ πολλὰ = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνήθως. — τὸ κρά-
 τος = ἡ νίκη. — οὐδὲ καθ' ἓν = κατ' οὐδέν. — εἰκότως ἂν ἡμᾶς
 σφαλλομένους = ἔτι ἡμεῖς δυνάμεθα πιθανῶς νᾶ ἀποτύχωμεν. —
 ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον = τὰ πρότερον σφάλματα ἡμῶν. — αὐτὰ
 ταῦτα = ἀκριδῶς ταῦτα. — προσγεγόμενα = προστεθέντα (εἰς τὰ
 ἄλλα πλεονεκτήματα ἡμῶν). — διδασκαλίαν παρέξει, δηλ. ἡμῖν =
 θὰ παράσχωσιν εἰς ἡμᾶς διδασκαλίαν = θὰ χρησιμεύσωσιν εἰς
 ἡμᾶς ὡς μαθήματα.

§ 8-9. θαρσοῦντες = μετὰ θάρρους. — τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος =
 ἕκαστος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἑαυτὸν του. — χώραν = τάξιν. — προ-
 λείποντες = καταλείποντες. — ἢ (= ἐν ἢ) ἂν τις προσταχθῆ =
 ἔνθα ἕκαστος ἤθελε ταχθῆ. — τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων, δηλ.
 τῶν περὶ Μαχάονα καὶ Ἰσοκράτην, οἵτινες κατεναυμαχήθησαν
 ὑπὸ τοῦ Φορμίωνος (πρβλ. κεφ. 83, § 4). — οὐ χεῖρον, λιτότης =
 ἄμεινον. — τὴν ἐπιχείρησιν = τὴν μελετωμένην προσβολήν. — οὐκ
 ἐνδύσομεν πο. οὐδενὶ... γεν. = δὲν θὰ δώσωμεν εἰς κανένα ἀφορ-
 μὴν νᾶ δειχθῆ δειλός. — ἄρα = τυχόν. — βουληθῆ, δηλ. κακός
 γενέσθαι. — τῇ πο. ζημία = διὰ τῆς πρεπούσης τιμωρίας. — οἱ δὲ
 ἀγαθοὶ = οἱ δὲ ἀνδρεῖοι. — τιμήσονται = τιμηθήσονται. — τοῖς
 προσ. ἄθλοισ τῆς ἀρετῆς = διὰ τῶν καταλλήλων βραβείων τῆς
 ἀνδρείας.

Κεφ. 88.

καὶ αὐτός, ὡς δηλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν Πελοπ. (πρβλ. κεφ. 86, § 6). — ὄρρωδιαν = δειλίαν. — τῶν νεῶν, δηλ. τῶν Πελοπον. — κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι = συναθροιζόμενοι καθ' ὀμάδας. — παραινέσιν... ποιήσασθαι = παραινέσαι. — ἐν τῷ παρόντι = εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις· τοῦτο λέγει ἀναφορικῶς πρὸς τό· πρότερον μὲν κτλ. — καὶ προλαρ. τὰς γνώμας = καὶ (διὰ τοῦτου, δηλ. τοῦ λέγειν) προπαρεσκευάζε τὰ πνεύματα αὐτῶν. — ὡς οὐδὲν κτλ., ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔλεγε. — αὐτοῖς, συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ ἂν ἐπιπλέοι. — ὅ τι οὐχ ὑπομενεῖτον αὐτοῖς ἔστιν = τὸ ὅποτον δὲν δύναται αὐτοὶ νὰ ὑπομένωσι. — καὶ οἱ στρατιῶται, ὁ καὶ = καὶ ὡς ἐκ τούτου. — ἐκ πολλοῦ, δηλ. χρόνον = ἀπὸ πολλοῦ. — ἐν σφίσιν αὐτοῖς = μεταξύ των. — τὴν ἀξίωσιν = τὴν γνώμην. — μηδένα ὄχλον... Πελ. νεῶν ὑποχωρεῖν, ἐπεξήγησις τοῦ: τὴν ἀξίωσιν ταύτην = δηλ. αὐτοὶ ὡς Ἀθηναῖοι νὰ μὴ ὑποχωρῶσι πρὸ οὐδενὸς πλήθους Πελ. πλοίων. Παρατηρητέα ἢ σύνταξις τοῦ ὑποχωρεῖν μετ' αἰτίας. (μηδένα ὄχλον) κατ' ἀναλογίαν τῆς συντάξεως τοῦ φεύγειν. — τότε δὲ κτλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πρότερον μὲν κτλ. — πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν, συναπτέον τῷ ἀθυμοῦντας ἢ δὲ πρὸς = ἔνεκα (πρβλ. κεφ. 22, § 1 καὶ κεφ. 59, § 3). — ὑπόμνησιν ποιήσ. τοῦ θαρσεῖν = νὰ ὑπενθυμίῃ τὰ (πρότερον) θάρρος (αὐτῶν).

Κεφ. 89.

§ 1. πεφοβημένους τὸ πλήθος τῶν ἐναντίων = ὅτι εἴσθε πληθεῖς φόβου διὰ τὸ πλήθος τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ λόγῳ τῶν Πελοπ. στρατηγῶν, ἡ αἰτία, δι' ἣν ἀναλαμβάνει ὁ Φορμ. νὰ ὀμιλήσῃ, εἶναι ὁ φόβος τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ (πρβλ. κεφ. 88, ἐνθα δηλοῦται ὁ σκοπὸς καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ λόγου: θαρσύναι τε καὶ παραινέσιν... ποιήσασθαι § 1 — ὑπόμνησιν π. τοῦ θαρσεῖν § 3 — προπαρεσκευάζε τὰς γνώμας ὡς... τοσοῦτον § 2). — οὐκ ἀξιῶν = διότι κρίνω ἀνάξιον. — τὰ μὴ δεινὰ = τὰ μὴ ἐπίφοβα. — ἐν ὄρρωδιᾷ ἔχειν = ὄρρωδεῖν = φοβεῖσθαι.

§ 2-4. διὰ τὸ προενεικῆσθαι καὶ μηδὲ αὐτοὶ οἶεσθαι = διότι

ἔχουσι προηγουμένως νικηθῆ (ὕφ' ἡμῶν) καὶ διότι οὐδὲ αὐτοὶ νομίζουσι. — ὁμοῖοι = ἰσόπαλοι. — τὸ πλῆθος τῶν νεῶν καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ Ἰσου = οὐκ ἀπὸ τοῦ Ἰσου, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν νεῶν = ὄχι Ἰσας, ἀλλὰ περισσοτέρας ναῦς. Ἡ αὐτὴ ἔννοια δηλοῦται ἀποφατικῶς καὶ καταφατικῶς πρὸς μείζονα ἑξαρσιν αὐτῆς. Ἀντιθετικὸς παραλληλισμὸς. — παρεσκευάσαντο = παρεσκεύασαν ἑαυτοῖς. — ᾧ, ἀναφέρεται εἰς τό: τούτῳ, ὅπερ νοητέον μετὰ τὸ θαρσοῦσι. — προσέρχονται = ἐπέρχονται. — ὡς προσῆκον σφίσις ἄνδρ. εἶναι, ἐπεξήγησις τοῦ: ᾧ = ὅτι δηλ. φυσικῆ εἶναι ἢ ἀνδρεία αὐτῶν. — ἢ... κατορθοῦντες, ἀντιστοιχεῖ τῇ προηγουμένῳ: οὐ δι' ἄλλο τι ὥστε = ἢ ὅτι κατορθοῦσι = παρὰ διότι ἐπιτυχάνουσι. — διὰ τὴν... ἐμπειρίαν, ἢ διὰ = ἔνεκα. — ἐν τῷ πεζῷ, κατ' ἔννοιαν = ἐν τῷ πεζῷ πολέμῳ = ἐν τῷ κατὰ ξηρὰν πολέμῳ: τὸ ἀντίθετον: ἐν τῷ ναυτικῷ. — καὶ οἶονται, ὁ καὶ = καὶ ὡς ἐκ τούτου. — σφίσι, συναπτέον τῷ ποιήσιν. — τὰ πλείω = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον = συνήθως. — ποιήσιν, ὡς ὑποκμ. νοητέον: τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν = ὅτι ἢ ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρία θὰ κατορθώσῃ. — τὸ αὐτό, δηλ. νὰ ἐπιτύχωσι. — τὸ δ' = τούτο δέ, δηλ. τὸ κατορθοῦν. — ἐκ τοῦ δικαίου = δικαίως. — μᾶλλον, δηλ. ἢ ἐκείνοις. — νῦν, δηλ. ἐν τῇ προκειμένῃ ναυμαχίᾳ. — περιέσται = ὡς πλεονέκτημα θὰ εἶναι. — εἴπερ καὶ τούτοις (δηλ. τοῖς Πελοπ.) ἐν ἐκείνῳ, δηλ. περιέσται. — ἐν ἐκείνῳ, δηλ. ἐν τῇ πεζομαχίᾳ: ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: νῦν. — ἐπεὶ, αἰτλγκ. — εὐψυχία γε = κατὰ τὴν τόλμην τοῦλάχιστον. — οὐδὲν προφέρουσι = οὐδόλως ὑπερέχουσι (ἡμῶν). — τῷ δὲ ἐκείνων... ἔσμεν, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐκ τοῦ ἐπεὶ ἐξάρτησις = ἀλλὰ (ἐπειδὴ) εἴμεθα τολμηρότεροι, διὰ τὸ ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ εἴμεθα ἐμπειρότεροι ἐκείνων. — Λακεδαιμόνιοί τε, διὰ τοῦ τε εἰσάγεται τὸ γ' αἴτιον μετὰ τὸ πρῶτον μὲν, ἔπειτα (ὡς καὶ ἐν I, κεφ. 33, § 1). — τῶν ξυμμάχων, ἢ γενκ. ἀνήκει τῇ ἡγούμενοι νοητέα ὅμως καὶ εἰς τό: τοὺς πολλοὺς. — διὰ τὴν σφ. δόξαν, συναπτέον τῷ ἡγούμενοι = (μόνον) χάριν τῆς ἰδικῆς των δόξης: οὕτως ἢ ἡγεμονία τῶν Λακ. χαρακτηρίζεται ὡς ἰδιοτελής (πρβλ. I, κεφ. 76, § 1). — προσάγουσι = παρασύρουσι. — οὐκ ἂν ποτε ἐπεχείρησαν, δηλ. οἱ πολλοὶ τῶν ξυμμάχων ὡς ἡγούμενον νοητέον: εἰ μὴ ἄκοντες προσήχθησαν. — παρὰ πολὺ = κατὰ κράτος, ἐντελῶς: συναπτέον τῷ ἡσηθέντες (πρβλ. I, κεφ. 29, § 5). — μὴ... δεῖσθε = μὴ φοβηθῆτε.

§ 5-7. πολὺ (= πολλῶ) . . . πλέω φόβον = πολὺ περισσότερον φόβον. — πιστότερον = βεβαίότερον. — κατὰ (= διὰ) τε τὸ προνεκικημένοι = καὶ διότι προηγουμένως ἔχετε νικήσει. — καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἡγοῦνται . . . ἀνθίστασθαι (δηλ. αὐτοῖς) ἡμᾶς = καὶ διότι νομίζουσιν ὅτι ἡμεῖς δὲν ἠθέλομεν ἀντισταθῆ κατ' αὐτῶν. — μὴ μέλλοντας . . . πράξειν = εἰάν δὲν ἐμέλλομεν νὰ πράξωμεν. — τι ἄξιον τοῦ παρὰ πολὺ (δηλ. πρᾶχθέντος) = τι ἀντάξιον τῆς ἐξόχου νίκης (ἦν κατηγάγομεν). — ἀντίπαλοι, κατηγρμ. = ὡς ἀνταγωνισταί. — ὥσπερ οὔτοι, δηλ. οἱ Λακ. — τὸ πλεόν = μᾶλλον. — πίσυνοι = πεποιθότες. — τῇ γνώμῃ = εἰς τὸ φρόνημα, εἰς τὴν τόλμην. — οἱ δ' (δηλ. ἐπιόντες) ἐκ πολλῶ ὑποδεεστέρων = οἱ δ' ἐπερχόμενοι μὲ πολὺ ἀσθενεστέρας δυνάμεις (καθὼς ἡμεῖς). — καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι = καὶ συγχρόνως χωρὶς ν' ἀναγκάζονται (καθὼς οἱ πλείστοι τῶν συμμάχων τῶν Λακ. § 4). — μέγα τι, κατηγρ. τοῦ: τῆς διανοίας τὸ βέβαιον = τὴν σταθερότητα τοῦ φρονήματος εἰς μέγαν τινὰ βαθμόν. — ἀντιτολμῶσι = τολμηρῶς ἀνθίστανται. — ἃ = καὶ ταῦτα. — τῷ οὐκ εἰκότι = διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (διότι δηλ. ἀπροσδοκῆτως ἐπερχόμεθα κατ' αὐτῶν μὲ μικροτέρας δυνάμεις). — πλεόν = μᾶλλον. — ἢ τῇ κατὰ λόγον παρασκευῇ = ἢ εἰ κατὰ λόγον παρεσκευάσθη = παρὰ εἰάν εἶχομεν παρασκευὴν ἀνάλογον (πρὸς τὴν παρασκευὴν αὐτῶν). — στρατιόπεδα = στρατεύματα. — ἦδη ἔπεσεν (= ἠττήθη) = ὡς γνωστὸν ἠττήθησαν. — ὑπ' ἐλασσόνων = ὑπὸ μικροτέρων (κατὰ τὸν ἀριθμόν). — τῇ ἀπειρίᾳ . . . τῇ ἀτολμίᾳ = διὰ τὴν ἀπειρίαν . . . διὰ τὴν ἀτολμίαν. — ἔστι . . . ἃ = τινά. — ὧν = ἀλλὰ τούτων.

§ 8. ἐν τῷ κόλπῳ, δηλ. τῷ Κορινθιακῷ. — ἐκὼν εἶναι = ὅσον ἐξαρτάται ἐκ τῆς θελήσεώς μου. — πρὸς πολλὰς κτλ., ἢ πρὸς = ἐναντίον. — ἀνεπιστήμονας = ἀπείρους. — ὡς χρῆ = καθὼς πρέπει (δηλ. νὰ ἐπιπλευσῇ) ἐπομένως = καταλλήλως. — ἐς ἐμβολὴν = πρὸς προσβολὴν (τῶν ἐχθρικῶν πλοίων) διὰ τοῦ ἐμβόλου. — μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολ. ἐκ πολλοῦ = εἰάν δὲν βλέπῃ μακρόθεν (= ἐκ πολλοῦ) τοὺς ἐχθρούς. — ἐν δέοντι = ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ. — διέκπλοι, περὶ τούτων βλ. ἐν βιβλ. I, κεφ. 49, § 3. — ἀναστροφῆαι = ἐπιστροφῆαι (αἱ ἐν τῷ διέκπλῳ γενόμεναι μετὰ τὴν πληξίν τοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου εἰς τὰ πλάγια διὰ τοῦ ἐμβόλου) πρβλ. I, κεφ. 49, § 3). — καθίστασθαι = γίγνεσθαι. — ἐν τούτῳ = ἐν

ταύτη τῇ περιπτώσει (ἂν δηλ. ἡ ναυμαχία μεταβληθῇ εἰς πεζομαχίαν). — κρείστους = χρησιμώτεροι (δηλ. τῶν ὀλιγωτέρων).

§ 9-11. τούτων . . . ἔξω τὴν πρόνοιαν (= προνοήσομαι) = περὶ τούτων θα προνοήσω. — κατὰ τὸ δυνατόν = κατὰ δύναμιν. — παρὰ ταῖς ναυσὶ = πλησίον τῶν πλοίων. Οἱ στρατιῶται τοῦ Φορμ. ἔμμενον πλησίον τῶν πλοίων ἐν τῇ ξηρᾷ (πρβλ. κεφ. 90, § 3 «ἄκων . . . ἐμβιβάσας ἐπλεῖ»). — ὀξέως δέχεσθε = ταχέως καὶ ἀκριβῶς ἐκτελεῖτε (πρβλ. κεφ. 11, § 9). — ἄλλως τε καὶ δι' ὀλίγου τῆς ἐφ. οὔσης = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ὁ σταθμὸς (τῶν ἐχθρῶν) εἶναι εἰς μικρὰν ἀπόστασιν (καὶ ἐπομένως οὗτοι εὐκόλως δύνανται νὰ προσβάλωσιν ἡμᾶς). Οἱ δύο στόλοι ἀπέτχον ἀλλήλων ἑπτὰ περίπου στάδια (πρβλ. κεφ. 86, § 3). — ἐν τῷ ἔργῳ = ἐν τῇ μάχῃ. — κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλ. ἠγεῖσθε (= περὶ πλείστου ποιεῖσθε) = φροντίζετε περὶ τῆς τάξεως καὶ σιωπῆς. — ἔς τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμικῶν = καὶ εἰς τὰς πολλὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις. — ναυμαχία, δηλ. ξυμφέροι. — οὐχ ἥμισυ, λιτότης = μάλιστα. — ἀμύνασθε = ἀποκρούσατε. — τούσδε, δηλ. τοὺς Πελοπον. — τῶν προειργασμένων, δηλ. τῆς προτέρας νίκης ἡμῶν. — ὁ ἀγὼν (= ὁ σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος) μέγας ὑμῖν, δηλ. ἐστὶ κατ' ἔννοιαν = πρόκειται σεῖς ν' ἀγωνισθῆτε περὶ μεγάλου. — καταλῦσαι . . . καταστήσαι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ: ὁ ἀγὼν. — Πελοπ. τὴν ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἀμφοτέραι αἱ γενν. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τὴν ἐλπίδα ἢ α' ὑποκμ., ἢ β' ἀντικειμν. = τὴν πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐλπίδα, ἣν ἔχουσιν οἱ Πελοπ. — ἐγγυτέρω καταστήσαι Ἄθ. τὸν φόβον περὶ τῆς θ. = νὰ καταστήσητε πλησιέστερον τὸν φόβον (= νὰ ἐμβάλητε περισσότερον φόβον) εἰς τοὺς Ἄθ. περὶ τῆς κατὰ θάλασσαν ὑπεροχῆς (αὐτῶν). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Ἄθ. ἐν τῇ ναυμαχίᾳ δὲν ματαιώσωσι τὴν πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐλπίδα τῶν Πελοπ., τότε ὀφείλουσι καὶ αὐτοὶ νὰ φοβῶνται διὰ τὴν θαλασσοκρατορίαν των. — αὐ' = πάλιν (μετὰ τὰ ἐν § 2 καὶ § 5 λεχθέντα). — ἐθέλουσιν = συνηθίζουσι. — αἱ γνῶμαι = τὰ φρονήματα, τὸ θάρρος. — ὁμοῖαι, δηλ. πρὸ τῆς ἡττης.

Κεφ. 90.

§ 1-3. καὶ ὁ Φορμ., ὡς δηλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν Πελοπον. (ἐν κεφ. 87). — οἱ δὲ Πελοπ., περὶ τῆς θέσεως, ἐν τῇ ὄρμῳ οἱ τε Πελοπ. καὶ οἱ Ἄθ. βλ. κεφ. 86, § 2, § 4. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Πελοπ.:

συναπτέα ἢ δοτικ. τῷ ἐπέπλεον. — βουλόμενοι, προσδιορίζει αἰτλγκ. τό: οὐκ ἐπέπλεον. — ἔσω = εἰς τὰ ἐντός. — προαγαγεῖν = νὰ παρασύρωσι. — ἀναγόμενοι, δηλ. οἱ Πελοπ. — ἅμα ἔφ = με τὰ χαράγματα. — ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι τὰς ναῦς = τάξαντες τὰ πλοῖα εἰς τέσσαρας γραμμάς. — παρὰ τὴν ἐαντιῶν γῆν = παρὰ τὴν παραλίαν τῆς χώρας τῶν, δηλ. παρὰ τὸ Ῥίον, ἐνθα οὗτοι ὄρμουν (πρὸ βλ. κεφ. 86, § 4). — ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου = εἰς τὰ ἐντός τοῦ κόλπου. — δεξιῶ κέρα ἡγουμένω = με τὸ δεξιὸν κέρασ προπορευόμενον. — ὡσπερ καὶ ὄρμουν, κατ' ἔννοιαν = τηροῦντες τὴν αὐτὴν τάξιν, ἣν εἶχον καὶ ὅτε ὄρμουν. — ἐπὶ δ' αὐτῶ, δηλ. τῷ δεξιῶ κέρα = ἐν αὐτῷ δὲ τῷ δεξιῶ κέρατι. — εἴκοσι ἔταξαν, αἱ 20 αὐταὶ νῆες δὲν ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ δεξιῦ κέρατος, ἀλλ' ἐτέθησαν ἐν αὐτῷ διὰ τὰς δηλωμένας ἐν τοῖς ἐπομένοις αἰτίας: ὅπως... μὴ διαφύγοιεν κτλ. — ὅπως... μὴ διαφύγοιεν... ἔξω τοῦ ἐαυτῶν κέρατος = ὅπως μὴ διαφύγωσιν οἱ Ἀθ. προπλεύσαντες τοῦ (δεξιῦ) κέρατος αὐτῶν (τῶν Πελοπ.). — εἰ ἄρα = ἐάν τυχόν. — αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Πελοπ. — ἐπιβοηθῶν, δηλ. Ναυπάκτω = σπεύδων πρὸς βοήθειαν τῆς Ναυπ. — ταύτη = εἰς ταύτην τὴν διεύθυνσιν, δηλ. εἰς Ναύπακτον· συναπτέον τῷ: παραπλέοι. — τὸν ἐπίπλουον σφῶν (δηλ. τῶν Πελοπ.) = τὸν ἐπιπλέοντα στόλον αὐτῶν (δηλ. τῶν Πελοπ.). — ἀλλ'... περικλήσειαν = ἀλλ' (ἔνα) περικυκλώσωσιν (αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Ἀθ.). — αὐταὶ αἱ νῆες, δηλ. αἱ εἴκοσι αἱ ἄριστα πλεύουσαι. — ὁ δέ, δηλ. ὁ Φορμίων. — προσεδέχοντο = περιέμενον. — περὶ τῷ χωρίῳ ἐρήμω ὄντι = περὶ τοῦ τόπου, ὅστις ἦτο ἀπροφύλακτος. Ἐννοεῖ τὴν Ναύπακτον, ἐν ἣ δὲν ὑπῆρχον πλοῖα οὐδὲ φρουρὰ Ἀθηναίων πρὸς προστασίαν, καθ' ὅσον οἱ Ἀθ. εὗρισκοντο παρατεταγμένοι ἀπέναντι τῶν Πελοπ. παρὰ τὸ Ἀνιρριαν. — ὡς, χρονκ. — ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν = ἀκουσίως καὶ ἐσπευσμένως. — ἐμβιβάσας, δηλ. τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς ναῦς (καθ' ὅσον οὗτοι ἔμενον ἐν τῇ ξηρᾷ παρὰ ταῖς ναυσί· πρὸ βλ. κεφ. 89, § 9). — τῶν Μεσσηνίων, δηλ. τῶν ἐκ Ναυπάκτου (πρὸ βλ. κεφ. 9, § 4). — παρεβοήθει = παρὰ τὴν παραλίαν πορευόμενος (= παρα) ἐδοῖθαι.

§ 4. 6. κατὰ μίαν (δηλ. ναῦν) ἐπὶ κέρασ παραπλέοντας, δηλ. τοὺς Ἀθην. = ὅτι οἱ Ἀθ. παρέπλεον ἔχοντες τὸ ἐν πλοῖον ὀπισθεν τοῦ ἄλλου (= κατὰ μίαν) εἰς μίαν γραμμὴν κατὰ βάθος (= ἐπὶ κέρασ). — πρὸς τῇ γῆ = πλησίον τῆς ξηρᾶς. — ἐβούλοντο,

δηλ. οἱ Πελοπον. — ἀπὸ σημείου ἑνὸς = δι' ἑνὸς σημείου. — ἄφνω = ἐξαίφνης. — ἐπιστροφέναντες = στρέψαντες, δηλ. πρὸς τᾶριστερά (οὕτως ὥστε ἢ προτέρα ἐπὶ τεσσάρων [§ 1] παράταξις ἀνεσχηματίσθη ταύτην δὲ τὴν παράταξιν ἐπακολουθεῖ ἢ κατὰ μέτωπον [=μετωπηδὸν] προσβολή). — ὡς εἶχε τάχους, κατ' ἔννοιαν = ὡς τάχιστα. — ἀπολήψεσθαι = ὅτι θὰ περικυκλώσωσι. — τῶν δὲ = τούτων δὲ (δηλ. τῶν νεῶν τῶν Ἀθην.). — ἤγουντο = προηγούντο. — τὸ κέρας, δηλ. τὸ δεξιόν. — τὴν ἐπιστροφὴν = τὸν ἐπίπλου τῶν ἐστραμμένων πλοίων. — ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, συναπτέον τῷ ὑπεκφεύγουσι = διαφεύγουσιν εἰς τὸν εὐρύτερον χώρον τοῦ κόλπου (τὸν περὶ τὴν Ναύπακτον). — ἐπικαταλαμβάνοντες = προφθάσαντες. — ἐξέωσαν πρὸς τὴν γῆν = ὤθησαν ἔξω πρὸς τὴν ξηράν. — ὑποφευγούσας = προσπαθούσας νὰ διαφύγωσι. — διέφθειραν = κατέστησαν ἀχρήστους εἰς πλοῦν. — ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν = ὅσοι ἐξ αὐτῶν δὲν ἐσώθησαν (εἰς τὴν ξηράν) κολυμβῶντες — ἀναδούμενοι, δηλ. ἐκ τῶν θαυτῶν νεῶν = ἀφ' οὗ ἔθενον ἐκ τῶν πλοίων των. — μίαν δὲ... ἦδη, ταῦτα ἐτέθησαν διὰ τὸ κενὰ καὶ ἐξιστοροῦσί τι ἦδη πρότερον γενόμενον ὡς ἐκ τούτου ὁ ἀόρ. εἶλον ἔχει σημ. ὑπερσυντλ. = μίαν δὲ ναῦν μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνδρας εἶχον συλλάθει ἦδη πρότερον. — τὰς δὲ τινὰς = ἄλλὰς δὲ τινὰς (δηλ. ἐκ τῶν Ἀθην. νεῶν). — παραβοηθήσαντες = σπεύσαντες εἰς βοήθειαν. — καὶ ἐπιβάντες (δηλ. ἐπὶ τὰς ναῦς), ὁ καὶ συνδέει τὰς μετχ. ἐπαραβαίνοντες καὶ μαχόμενοι ἢ δὲ μετχ. ἐπιβάντες προσδιορίζει χρον. τὴν μετχ. μαχόμενοι. — ἀπὸ τῶν καταστρ., συναπτέον τῷ μαχόμενοι. — ἀφείλοντο, δηλ. τοὺς Πελοπ. = ἀπέσπασαν ἀπὸ τοῦς Πελοπ. — ἐλκομένας ἦδη = ἐν ᾗ ἦδη ἐσύροντο (ὑπὸ τῶν Πελοπον.).

Κεφ. 91.

ταύτη = ἐν ταύτῃ τῇ θέσει (δηλ. παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐγγὺς τῆς Ναυπάκτου). — ἐκράτουν καὶ διέφθειραν = ἦσαν νικηταὶ καὶ εἶχον καταστήσει ἀχρήστους πρὸς πλοῦν. — αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως, πρὸλ. κεφ. 90, § 2. — ἀλλερ ὑπεξέφυγον κτλ., πρὸλ. κεφ. 90, § 5. — φθάνουσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς ἀνδρας τῶν 20 νεῶν)... προκαταφυγοῦσαι, δηλ. αἱ ἕνδεκα νῆες τῶν Ἀθ. ἢ δὲ ἔννοια τοῦ φθάνουσι ἐνισχύεται μετ' ἐμφάσεως διὰ τῆς προθέσεως προ τῆς ἐν τῷ προκαταφυγοῦσαι = πρὸ αὐτῶν καταφεύγουσι. — πλὴν μᾶς

νεώς, περὶ ἧς ὁ λόγος κατωτέρω ἐν § 4. — ἴσχουσαι = ἀγκυροβολοῦσαι. — ἀντίπρωροι, δηλ. τοῖς Πελοπον. = μετὰ τὰς πρῶτας ἐστραμμένους πρὸς τοὺς Πελοπ. — κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον = παρὰ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος (τὸ ἐν τῷ λιμένι κείμενον) ὁ προσδιορισμὸς συναπτεὸς τῷ ἴσχουσαι. — ἀμνουμένοι = πρὸς ἀμναν. — ἦν... πλέωσιν, δηλ. οἱ Πελοπ. — οἱ δέ, τίνες; — παραγεγόμενοι ὕστερον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: φθάνουσι. — ἐπαιάνιζον = ἐψάλλον τὸν παιᾶνα (= ἐπινίκιον ἄσμα). — ἄμα, συναπτεόν τῷ πλέοντες = ἐν ᾧ ἐπλεον. — ὡς νενικηκότες = νομίζοντες ὅτι ἤδη ἔχουσι νικήσει. — τὴν μίαν ναῦν, δηλ. τὴν μὴ κατορθώσασαν νὰ καταφύγῃ, ὡς αἱ ἄλλαι, εἰς τὸν λιμένα τῆς Ναυπάκτου. — τὴν ὑπόλοιπον = τὴν ὕστερήσασαν. — πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, δηλ. προηγουμένη. — ἔτυχε... ὀρμοῦσα = κατὰ τύχην ἠγκυροβόλει. — ὀλκᾶς = φορτηγὸν πλοῖον. — μετέωρος = ἐν τῷ πελάγει. — φθιάσασα, βραχυλογία: ἀντιφθιάσασα περιπλεύσασα = ταχέως περιπλεύσασα — τῇ Λευκ. διωκούσῃ ἐμβάλλει μέση = κτυπᾶ διὰ τοῦ ἐμβόλου τὴν καταδιώκουσαν Λευκαδ. ναῦν εἰς τὸ μέσον. — γενομένου... ἀπροσδ. καὶ παρὰ λόγον = ἐπειδὴ τοῦτο ἐγένετο ἀπροσδοκίτως καὶ παρ' ἐλπίδα. — διακόντες... δρωῶντες... βουλόμενοι, δηλ. οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ἄνδρες. — διὰ τὸ κρατεῖν (= νικᾶν) = ἔνεκα τῆς νίκης. Ἡ ἔννοια: οἱ Πελοπ. νομίζοντες ὅτι εὐρίσκοντο ἐν ἀσφαλείᾳ ἔνεκα τῆς νίκης ἐδίωκον ἀτάκτως. — καθίσει τὰς κ. = ἀφήσασα τὰς κώπας κάτω εἰς τὴν θάλασσαν. — ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ = ἐσταμάτησαν τὸν πλοῦν. — ἀξύμφορον δρωῶντες πρὸς τὴν... ἀντεξόρμησιν = ἐπιβλαβὲς πράττοντες ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐκ μικρᾶς ἀποστάσεως ἐφοδὸν (τῶν Ἀθ.). — βουλόμενοι, προσδιορίζει αἰτιολ. τὸ: ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ. — ἐς βράχεια (ὄνομαστ.: τὸ βράχος) = εἰς ἀβαθῆ, μέρη. — ἀπειρία χωρίων = ἔνεκα ἀγνοίας τῶν μερῶν.

Κεφ. 92.

§ 1-3. ἰδόντες, μετχ. χρονκ. — ἔλαβε = κατέλαβε. — ἀπὸ ἐνὸς κελεύσματος = διὰ μιᾶς διαταγῆς (πρὸβλ. κεφ 90, § 4 «ἀπὸ σημ. ἐνός»). — ἐμβοήσαντες = φωνάζαντες δυνατὰ (ἐνα θαρρύνωσιν ἀλλήλους). — οἱ δέ, δηλ. Πελοπ. — διὰ τὰ... ἁμαρτήματα = διὰ τὰ διαπραχθέντα (ὑπ' αὐτῶν) σφάλματα (περὶ ὧν βλ. κεφ. 91, § 4). — παροῦσαν = ἐπικρατοῦσαν. — ὑπέμειναν = ἀντέστησαν. — ἐς τὸν

Πάνορμον κτλ., πρβλ. κεφ. 86, § 1. — ἐπιδιώκοντες = καταδιώκοντες. — μάλιστα συναπτεόν τῷ ἐγγύς = ἐγγύτατα. — ἀφείλοντο, δηλ. τοὺς Πελοποιν. = ἀπέσπασαν ἀπὸ τοὺς Πελοπον. τινὰς τῶν νεῶν τῶν Ἀθ. εἶχον ἰσποσπάσει ἀπὸ τοὺς Πελοπ. καὶ οἱ Μεσσήνιοι (πρβλ. κεφ. 90, § 6). — τὸ πρῶτον, συναπτεόν τῷ διαφθείραντες (πρβλ. κεφ. 90, § 5). — ἐξώγησαν = συνέλαβον ζῶντας. — ἦ... κατέδου, πρβλ. κεφ. 91, § 3. — Τιμοκράτης, εἰς ἐκ τῶν πεμφθέντων τῷ Κνήμῳ συμβούλων (πρβλ. κεφ. 85, § 1). — ἔσφαξεν αὐτόν, ἵνα μὴ περ ἐλήθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν. — ἐξέπεσεν = ἐξεβλήθη. Ἡ ἔννοια: ὁ Τιμοκρ. μὲ τὸ θανατηφόρον τραῦμα κατέπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ πτώμα αὐτοῦ ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐξεβλήθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Ναυπάκτου.

§ 4-7. τροπαῖον, περὶ τούτου βλ. κεφ. 84, § 4. — ὄθεν = ἐκεῖ, ὄθεν (δηλ. παρὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ, διότι ἐνταῦθα εἶχον καταφύγει οἱ Ἀθ.: πρβλ. κεφ. 91, § 1). — ἐκράτησαν = ἐνίκησαν. — πρὸς τῇ ἑαυτῶν (δηλ. γῆ), κατ' ἔννοιαν = πρὸς τὸ μέρος των. — ἀνείλοντο = ἀνέσυραν (πρβλ. I, κεφ. 54, § 1). — τὰ ἐκείνῳ, κατ' ἔννοιαν = τοὺς ἐκείνων νεκρούς. — ὑπόσπονδα (= μετὰ σπονδῶν) ἀπέδωσαν (δηλ. πρὸς ταφήν), πρβλ. I, κεφ. 63, § 3. — ὡς νενικηότες = νομίζοντες ὅτι ἔχουσι νικήσει. — τῆς τροπῆς, ἄς... ναῦς = τῆς τροπῆς τῶν νεῶν, ἄς ἢ γενν. τροπῆς ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τροπαῖον = τρόπαιον ἕνεκα τῆς τροπῆς τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα. — πρὸς τῇ γῆ... διέφθειραν, πρβλ. κεφ. 90, § 5. — καὶ ἦνπερ... κτλ. = καὶ ταύτην τὴν ναῦν, ἦνπερ ἔλαβον, ἀνέθεσαν κτλ. — ἀνέθεσαν, δηλ. τῷ Ποσειδῶνι (οὗ ναὸς ἦτο ἐκεῖ). — τὸ Ῥίον τὸ Ἄχ., πρβλ. κεφ. 86, § 4. — ὑπὸ νύκτα = κατὰ τὴν νύκτα. — πλὴν Λευκαδίων, οἵτινες ἀπέπλευσαν εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. — οἱ ἐκ Κρήτης Ἀθ., βραχυλογία ἀντί: οἱ ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀθ. ἐκ τῆς Κρήτης (πρβλ. κεφ. 13, § 2: «τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν»). Περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 85, § 5 καὶ § 6. — αἷς ἔδει (δηλ. αὐτοὺς) παραγενέσθαι = μὲ τὰς ὁποίας ἔπρεπεν αὐτοὶ νὰ παρευρεθῶσιν. — οὐ πολλῶ ὕστερον τῆς ἀναχώρησεως = ὀλίγῳ ὕστερον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν. — τῶν νεῶν, δηλ. τῶν Πελοπον.

30

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΕΚΔΟΣΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΥ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 38 - ΑΘΗΝΑΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' Γυμνασίου

ΔΟΥΚΑΚΗ Α.—Μ. Τυλλίου Κικέρωνος Δος κατὰ Κατιλίνα	Δρ.	4.—
» Κικέρωνος λόγος ὑπὲρ Μανιλείου	»	4.—
ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ Ζ.—Α. Κικέρωνος Ἐπιστολαί	»	3.—
» Κικέρωνος Γος καὶ Δος κατὰ Κατιλίνα	»	4.—
ΚΑΡΥΔΗ Γ.—Λυρική Ἀνθολογία τῶν ἐγκεικριμένων κει- μένων Γουδῆ καὶ Μπαξεβανάκη	»	7.50
ΛΑΕΡΤΙΑΔΟΥ Α.—Ὀβιδίου μεταμορφώσεις Βιβλ. 1—5	»	7.50
» Δουκιανοῦ Τίμων ἢ Μισάνθρωπος καὶ Χά- ρων ἢ Ἐπισκοποῦντες	»	4.—
» Πλάτωνος Κρίτων	»	2.50
» Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους	»	4.—
ΣΩΤΗΡΙΟΥ Α.—Ὁμήρου Ἰλιάς Α—Ζ	»	7.50
» » Η—Μ	»	7.50
» Δημοσθένους περὶ Εἰρήνης	»	2.50
» Θεοφράστου Χαρακτήρες	»	4.—
» Ὀβιδίου Μεταμορφώσεις τοῦ ἐγκεικριμένου κειμένου Θ. Κακρυδῆ	»	3.—
» Δημοσθένους τέσσαρες Φιλιππικοὶ	»	5.—
» Μ. Τυλλίου Κικέρωνος λόγος ὑπὲρ Ἀρχίου	»	3.—
» Ὁμήρου Ὀδύσσεια Α—Μ	»	12.50
» Ὁμήρου Ὀδύσσεια Ν—Ω τεύχη 2, ἕκαστον	»	6.50

Διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Δ' Γυμνασίου

ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ Ζ.—Θ. Ὁρατίου Βιβλία Α—Β—Γ	»	4.—
» Περί καθηκόντων τοῦ Κικέρωνος (de Officiis)	»	4.—
» Ἐνύπνιον Σκυπίωνος μεταφρασίς	»	2.50
Μ. CICERONIS—Somnium Scipionis ἐκδ. στερεότ.	»	2.50
ΙΑΣΩΝΙΔΟΥ Ο.—Βιργιλίου Αἰνείαδος τὸ Β' Βιβλίον μετὰ σχολείων	»	6.—
ΛΑΕΡΤΙΑΔΟΥ Α.—Βιργιλίου Αἰνείαδος 1—5	»	10.—
ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ Ε.—Πλάτωνος Γοργίας	»	10.—
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣ.—Σοφοκλέους Ἀντιγόνη	»	4.—
ΣΩΤΗΡΙΟΥ Ν.—Σοφοκλέους Οἰδίπους Τύραννος	»	4.—
» Σοφοκλέους Αἴας	»	4.—
ΤΡΙΑΝΤΑΦ.—Θεοκρίτου Εἰδύλλια	»	5.—
» Σοφοκλέους Ἠλέκτρα	»	4.—
» Μήδεια Εὐριπίδου	»	4.—
» Ἰλιάς (τοῦ ἐγκεικριμένου Γουδῆ) Ο—Ω	»	10.—
ΣΩΤΗΡΙΟΥ Α.—Θουκιδίδου ὁ Περικλέους Ἐπιτάφιος	»	3.—

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

α' Διὰ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Ἀστικὰ σχολεῖα.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων.
Ἐκδοσις δεκάτη ὀγδόη.

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀναβάσεως τὰ τρία πρῶτα βιβλία διὰ τὴν Β' τάξιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τὴν Α' τῶν Ἀστικῶν σχολείων τῶν θηλέων. Ἐκδοσις δεκάτη τρίτη.

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀναβάσεως τὰ τέσσαρα τελευταῖα βιβλία διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τὴν Α' τῶν Ἀστικῶν σχολείων τῶν θηλέων. Ἐκδοσις δεκάτη τρίτη.

Ξενοφῶντος Ἑλληνικῶν βιβλίον Γ' καὶ Δ' καὶ Λουκιανοῦ Ἐνόπιον καὶ Ἀνάχαρος διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων. Ἐκδοσις δωδεκάτη.

β' Διὰ τὰ Γυμνάσια.

Λατινικὸν Ἀναγνωσματάριον διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις δεκάτη.

Ἀρριανοῦ Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις ἑνάτη.

Ἡρόδοτος διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Γυμνασίων καὶ τὴν Α' τῶν Διδασκαλείων. Ἐκδοσις ἑνδεκάτη.

Λυσίου λόγοι διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις ἑνδεκάτη.

Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα διὰ τὴν Β' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις τρίτη.

Θουκυδίδου τὸ πρῶτον βιβλίον διὰ τὴν Β' καὶ Γ' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις ὀγδόη.

Θουκυδίδου τὸ δεύτερον βιβλίον διὰ τὴν Β' καὶ Γ' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις ἑβδόμη.

Δημοσθένους οἱ τρεῖς Ὀλυμπιακοὶ διὰ τὴν Β' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις πέμπτη.

Δημοσθένους ὁ Α' κατὰ Φιλίππου διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις πέμπτη.

Δημοσθένους ὁ Β' κατὰ Φιλίππου καὶ ὁ περὶ τῆς εἰρήνης διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν Γυμνασίων. Ἐκδοσις πέμπτη.

Πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας· *Ι. Δ. Κολλάρου καὶ Σαῦ*
Ἐν Ἀθήναις, ἐν ὁδῷ Σταδίου 44.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 15